I
BALLADÁK

[Vákát oldal]

A

RÉGI STÍLUSÚ BALLADÁK

1
KLASSZIKUS BALLADÁK

1

KŐMÍVES KELEMEN
A FALBA ÉPÍTETT ASSZONY. I.

Ud rakják, ud rakják
Magas Gyivó várát,
Magas Gyivó várát
Tizenkét kömijes.

Kit éjen felraktak,
A nappal mind lehúll,
S kit nappal felraktak,
Az éjen mind lehull.

Legnagyobb kömijes,
Azt a törvént tevé:
„Kinek hamarább jő
Asszon felesége,

Azt rakjuk be ide,
Háha megállana,
Háha megállana
Magos Gyivó vára.”

Legnagyobb kömjesné
Azt az álmot látá,
Kerek udvarának
Kerek közepibe

Vér kút fakad vala,
Vér kút fakad vala.
Ő es csak felkele,
Felszóval kiájtá:

„Szolgám, édes szolgám,
Hámba e lovakat,
Hámba e lovakat,
Hogy induljunk útnak!”

„Ne menjünk, ne menjünk,
Met nem lesz jól dolgunk.”
„Szolgám, édes szolgám,
Hat ló s hintó zenyém,

Hat ló s hintó zenyém,
S ez ostor e tihid.”
Felszóval kiájtá:
„Szolgám, édes szolgám,

Szolgám, édes szolgám,
Hámba e lovakat,
Hogy induljunk útnak!”
S ő es behámolá.

Útnak indulának
Magos Gyivó várra.
Legnagyobbik kömjes
Messzünnet meglátta.

„Tér meg, asszon, tér meg,
Met nem lesz jól dolgod.”

„Térjünk meg, térjünk meg,
Met nem jóra menünk.”

„Istenem, Istenem,
Rendelj eleikbe,
Rendelj eleikbe
Három fene farkast!”

Rendele az Isten,
Mégsem térének meg.
„Térjünk meg, térjünk meg,
Met nem jóra menünk.”

„Istenem, Istenem,
Rendelj eleikbe,
Rendelj eleikbe
Ed nad tüzes esőt!”

Rendele az Isten,
S mégse térének meg.
„Térjünk meg, térjünk meg,
Met nem jóra menünk.”

Kezével es inté,
Szájával es mondá:
„Tér meg, asszon, tér meg,
Met nem lesz jól dolgod.”

„Térjünk meg, térjünk meg,
Met nem jóra menünk!”
„Hat ló s hintó zenyém,
S ez ostor e tihid!”

Csak oda érének,
Hol tizenkét kömjes
Ud rakják, ud rakják
Magos Gyivó várát.

Őt es csak elfogák,
Neki vérét vevék,
Neki vérét vevék,
E meszes cseberbe.

Őt es rakni kezdék
Magos Gyivó várba.
Térgyéig felrakták,
Akkor es megkérdi:

„Tréfa-e vaj való,
Tizenkét kömijes?”
„Való, asszon, való,
Urad tette törvént.”

Hunnyállyig felrakták,
Akkor es megkérdte:
„Tréfa-e vaj való,
Tizenkét kömijes?”

„Való, asszon, való,
Urad tette törvént.”
Őt es csak béfejzik
E feje teteig.

Előbbször béfedték
Szép faragott kövei,
Tetejét béfedték
Faragatlan kövel.

Ők es csantatának
Zsendelyből szárnyakat,
Tizenkét kömijes
Mind lerepülének.

Mind lerepülének,
Mind haza menének.

Onnat lerepültek,
Házájukba mentek.

Legnagyobb kömijes
Fődre leborula,
Fődre leborula,
Haláláig síra.

Klézse (Moldva), 1955

2

KŐMÍVES KELEMENNÉ
A FALBA ÉPÍTETT ASSZONY. II.

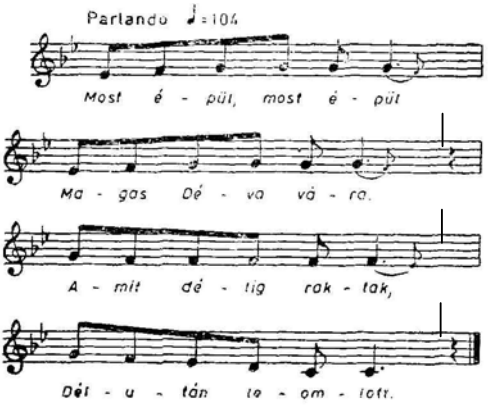

Tizenkét kőmíves
Összetanakodott:
„Kinek felesége
Hamarább jő ide,

Annak vérit vesszük,
Kulimászba tesszük,

Kulimászba tesszük,
S a mészbe keverjük.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogj kocsiba lovam,
Hogy menjek, hogy menjek
Magas Déva várra.”

Kelemen kőmíves
Mikor ezt meglátta,
Az égre tekintett,
Úgy kérte az Istent:

„Istenem, Istenem,
Adj egy sűrű esőt,
Adj egy sűrű esőt,
Adj egy sűrű erdőt,

Hogy a feleségem
Ide ne érhessen,
A kocsi eltörjen,
Ide ne jühessen!”

„Jó napot, jó napot,
Tizenkét kőmíves!”
„Neked is jó napot,
Kelemen kőmíves!”

„Tizenkét kőmíves,
Való-e vaj tréfa,
Való-e vaj tréfa,
Hogy másszak a falra?”

„Várjatok, várjatok,
Tizenkét gyilkosok,
Amíg búcsút veszek,
Csak addig várjatok!

50

Hogy búcsút vehessek
Asszony barátimtól,
Asszony barátimtól,
Szép kicsi fiamtól.”

Válaszút (Mezőség), 1956

3

KŐMÍVES KELEMEN
A FALBA ÉPÍTETT ASSZONY. III.

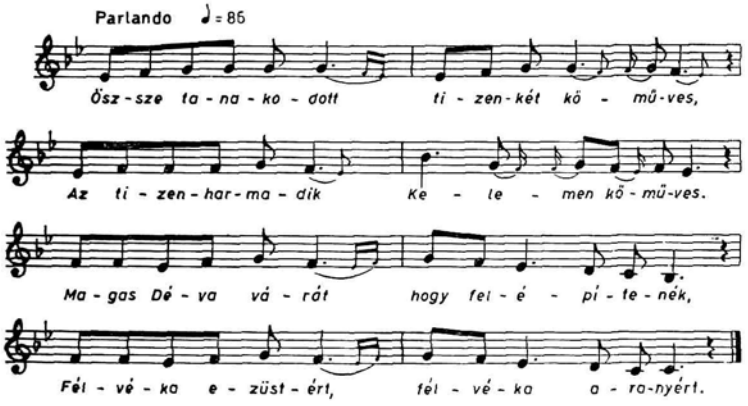

Amit reggel raktak, az délre leomlott,
Amit délbe raktak, estére leomlott.
Összetanakodik tizenkét kőműves:
Falat megállítni hogy lesz lehetséges.

Kinek felesége hamarább jön ide,
Annak gyenge hamvát keverjük a mészbe.
Kocsisom, kocsisom, fogd bé a hat lovam,
Én uramhoz menni lenne akaratom.

Jó napot, jó napot, tizenkét kőműves,
Az tizenharmadik Kelemen kőműves.
Istenem, Istenem, mi lehet az oka,
Kétszer is köszöntem, senki se fogadta.

Tizenkét kőműves azt a törvényt tette:
Kinek felesége hamarább jön ide,
A fejét levágjuk, tűzzel megégessük,
A szép fehér hamvát a mészbe keverjük.

A szép fehér hamvát a mészbe keverjük,
Magos Déva várát azzal felépítsük.
Hát a kicsi fiam, vajon mi lesz vele?
Hát a kicsi fiam, vajon mi lesz vele?

Lesznek jó asszonyok, akik megszoptassák,
Lesznek jó leányok, akik elringassák.
Azzal meg is fogták, nyakát ketté vágták,
Azzal meg is fogták, nyakát ketté vágták.

Nyakát ketté vágták, tűzzel megégetik,
Az ő gyenge hamvát mész közé keverik.
Az ő gyenge hamvát mész közé keverik,
Magas Déva várát azzal felépítik.

Elindula haza tizenkét kőműves,
Az tizenharmadik Kelemen kőműves.
Apám, édesapám, hol van édesanyám?
Elmaradt messzire, haza jön estére!

Átkozott legyen hát magas Déva vára,
Még a nap se süssön fényesen reája,
Elvesztettem érte kedves feleségem,
Árván maradt érte a kicsi gyermekem!

Visa (Mezőség), 1969

4

LÁZÁR ÉS ERZSÉBET
A KÉT KÁPOLNA-VIRÁG. I.

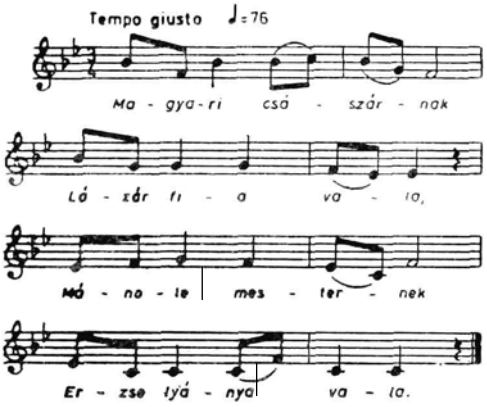

Apjuk nem engedte,
Hogy egymást szeressék,
Még azt sem engedte,
Együtt beszéljenek.

De ők attól éltek,
S ahol összegyűltek,
Ahol összegyűltek,
Ők ott beszélgettek.

De ők meghalának
Egymásnak kedvéért,
Egymásnak kedvéért,
Titkos szerelméért.

Egyiknek csánának
Márványkő-koporsót,

Másiknak is csántak,
Márványkő-koporsót.

Egyiket temették
Egyik út szélére,
Másikat temették
Másik út szélére.

Egyikből is nőve
Vörös rózsabokor,
Másikból is növe
Fehér rózsabokor.

Nőttek, növögettek
Három esztendeig,
Három esztendeig
Mind csak virágoztak.

Vörös rózsabokor
Szép fehért virágzik,
Fehér rózsabokor
Vöröset virágzik.

Ők is vigadoztak,
Szépen örvendeztek,
Össze is hajoltak,
Beszélgetni fogtak.

Mikor apjuk-anyjuk
Oda bement vala,
Mind elszomorodtak,
Földig elhervadtak.

Három esztendőre
Tövükből kivágták,
Tövükből kivágták,
S a tűzre felrakták.

Még a hamuját is
Széllel elfuvatták,
S az ő szerelmüknek
Még híre se maradt.

Klézse (Moldva), 1955

5

LÁZÁR ÉS ERZSÉBET
A KÉT KÁPOLNA-VIRÁG. II.

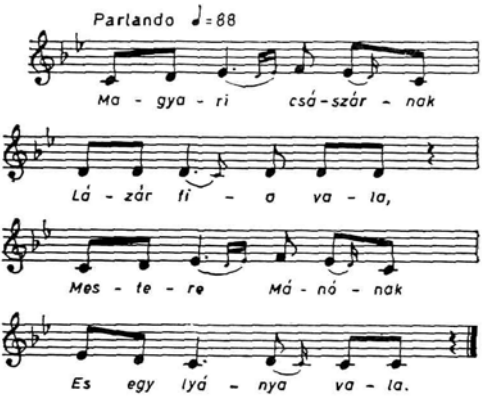

Zapjik nem engedték,
Hogy egymást szeressék,
Még azt sem engedték,
Eggyütt beszéljenek.

De ők attól éltek,
S ehol esszegyűltek,
S ehol esszegyűltek,
Ők ott beszélgettek.

Magyari császárnak
Lázár fia vala,
S ő es csak elmene
Mestere Mánóhoz.

„Jó napot, jó napot,
Ismeretlen anyám!”
„Isten hozott, Isten,
Ismeretlen fiam!”

„Há hol van, há hol van
Szép Erzsébet mátkám?”
„Ő el van, ő el van
E rózsa mezőbe.

S e rózsa mezőbe
Rózsa virág szedni,
Rózsa virág szedni,
Bokrétába kötni.”

Ő es csak elmene
E rózsa mezőbe,
S ő ott nem kapá meg
Erzsébet mátkáját.

S onnat visszamene
Mestere Mánóhoz.
„Jó napot, jó napot,
Ismeretlen anyám!”

„Isten hozott, Isten,
Ismeretlen fiam!”
„Másodikszor mondom:
Há hol van, há hol van?

Há hol van, há hol van,
Szép Erzsébet mátkám?”

„Ő el van, ő el van
Vendég fogadóhoz.

Ő el van, ő el van
Vendég fogadóhoz,
Vendég fogadóhoz,
Tángyért törölgetni.”

Ő es csak elmene
Vendég fogadóhoz,
S ott es nem kapá meg
Erzsébet mátkáját.

Onnat visszamene
Mestere Mánóhoz.
„Jó napot, jó napot,
Ismeretlen anyám!”

„Isten hozott, Isten,
Ismeretlen fiam!”
„Harmadikcor mondom:
Há hol van, há hol van?

Há hol van, há hol van
Szép Erzsébet mátkám?”
„Mind tűrjem-tagadom,
Ugy es meg kell mondjam:

Belső kamarába,
Nyugszik ez ágyába.”
Ő es csak bémene
Belső kamarába.

Ő es csak bémene
Belső kamarába,
Ő es csak megkapá
Erzsébet mátkáját.

Tested e testemvel
Egy sírba heverjen,
Véred e véremvel
Egy árokba follyon,

Egy árokba follyon,
Egy malmot meghajtson.
Annak e malomnak
Három keve legyen,

S e legelső keven
Apró pénzt hullasson,
S e második keve
Szeretetet járjon,

S e harmadik keve
Csak bánatot járjon.
S ők ott maradának,
Emíg meghalának.

Klézse (Moldva), 1955

6

FEKETE REN KATA
A KÉT KÁPOLNA-VIRÁG. III.

Anyám, iédesanyám,
Hiába lőn nékem
Jó régvel kelésem,
Későn feküvésem,

Hat ökör hajtásom,
Hosszú főd szántásom,

Mégsem adák nekem
Fekete Ren Kátát.

Mégsem adák nekem
Fekete Ren Kátát,
Fekete Ren Kátát,
Jobbádunk liányát.

Anyám, iédesanyám,
Ha folyóvíz lennék,
Bánatot nem tudnék,
Nem es búslakodnék,

Hegyek-völdek között
Szépen zengedeznék,
Fát, füvet növelnék,
Porondot hajtanék,

Kaszáló füvekbe
Virágot növelnék,
Méges iédesemnek
Jú kedvibe járnék.

De így ullyan vagyak,
Mend e szallanc kóró,
Kinek e virágját
Leszedte je sorló.

Klézse (Moldva), 1955

7

FEKETE REN KATA
A KÉT KÁPOLNA-VIRÁG. IV.

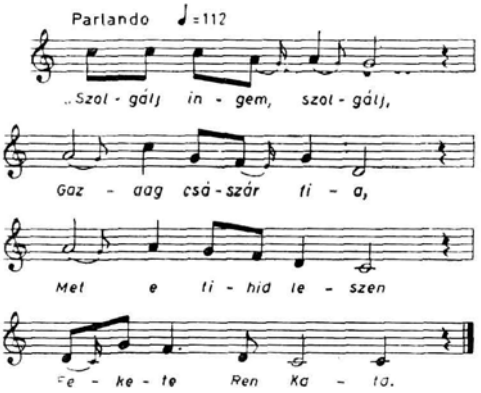

Met ién neked adom
Fekete Ren Katát,
Fekete Ren Katát,
Jobbádunk sziép lyányát.”

„Anyám, iedes anyám,
Hiába lőn niékem
Jó régvel kelésem,
Kiésőn feküvésem,

Hat ökör hajtásom,
Hosszú füőd szántásom.
Mégsem adák nekem
Fekete Ren Katát,

Fekete Ren Katát,
Jobbádunk sziép lyányát,

Hiét ejém nem leszen,
Ingem füődbe teszen.”

„Hadd el, fiam, hadd el,
Met e tihid leszen
Fekete Ren Kata,
Jobbádunk sziép lyánya.

Fiam, iédes fiam,
Nyergeld e lovadat,
Neked el kell menni
Hadba hadakozni.

Hadba hadakozni,
Jó hírt hazahozni,
Ászlót elhordozni,
Várkaput rontani.”

„Anyám, ién elmenek,
Hiét ién visszatiérek,
Fekete Ren Katát
Ién mindcsak elveszem.”

„Hadd el, fiam, hadd el,
Met e tihid leszen
Fekete Ren Kata,
Jobbádunk sziép lyánya.”

El es elindula
Gazdag császár fia
Hadba hadakozni,
Jó hírt hazahozni,

Ászlót elhordozni,
Várkaput rontani.
Fekete Ren Katát
Magára elhadta.

Ő csak visszatiére,
Gazdag császár fia,
Fekete Ren Katát
Kapun es szóllítja:

„Nyisd kapudat nekem,
Fekete Ren Kata,
Szívem sziép szerelme,
Hod bié mennék rajta.

Met ién hazajöttem,
Jó hírt hazahoztam,
Ászlót elhordoztam,
Hadba hadakoztam,

Várkaput rontottam,
Csak rivád gondoltam,
Hiét ién haza iértem,
Ide es futottam.”

Kaput nem nyit vala
Fekete Ren Kata,
Ez ő kiét ablakján
Kiét szál misegyortya.

Verje meg az Isten,
Veretlen se hagyja,
Ki kiét iédeseggyet
Elválasztja vala!

Somoska (Moldva), 1960

8

KÁDÁR KATA

A KÉT KÁPOLNA-VIRÁG. V.

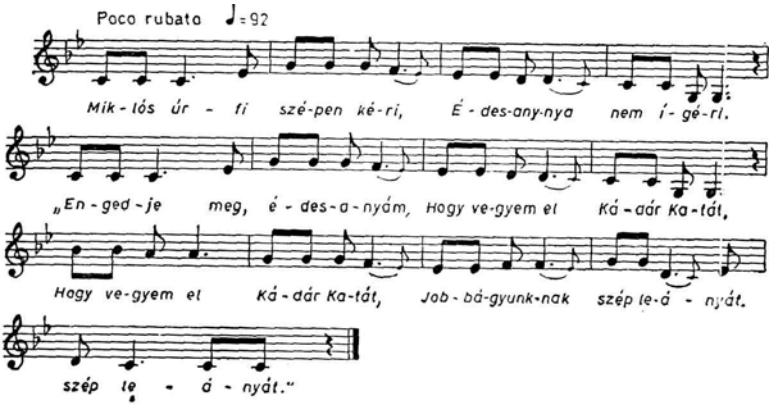

„Van az uraknak leánya,
Abból neked is juthatna.”
Miklós úrfi megbúsula,
A világba elindula,
A világba elindula,
Hosszu útra, bujdosásra,
Bujdosásra.

Kádár Kata hogy meglátta,
A kapuját kinyitotta,
A kapuját kinyitotta,
Hogy bemennyen Miklós rajta.
„Ne nyits kaput, Kádár Kata,
Nem menyek én most be rajta,
Most be rajta,

Hanem menyek a világba,
Holtig tartó bujdosásba.”

„Állj meg, állj meg, szép Miklósam,
Hogy adjak rád egy pár csókat,
A kezedbe kézi ruhát,
Kalapodba egy bokrétát,
Egy bokrétát.

Mikor ruhám vérrel habzik,
S a bokréta hervadozik,
Mind a kettő azt jelenti,
Akkor lészen veszedelmem."
Miklós úrfi elindula,
Egy mónár gazdát találа,
De talála.

„Hallod-e, te mónár gazda,
Mi hír vagyon a faluba?"
„Nincs itt ugyan semmi egyéb,
Kádár Katát elvesztették."
„Hallod-e, te mónár gazda,
Vigy el engem éppen oda,
Éppen oda.

Vigy el engem éppen oda,
Hol elveszett Kádár Kata.
Pej paripám tied legyen,
S minden ékes öltözetem."
Mónár gazda szót fogada,
Miklós előtt elindula,
Elindula.

És elvitte arra hejre,
Feneketlen tó szélére.
Onnan beszóllatt a tóba:
„Élsz-e, kincsem, Kádár Kata?"
Kádár Kata visszaszóla:
„Nálad nélkül alig lehet,
Alig lehet."

Kezit fejire kulcsalta,
És beereszkedett oda,
És beereszkedett oda,
A nagy feneketlen tóba.
Az egyikből nevelkedett
Piros bársony liliomszáll,
Liliomszáll.

A másikból nevelkedett
Fehér bársony liliomszáll.
Addig, addig nevelkedtek,
Vizen fejül emelkedtek,
Vizen fejül emelkedtek,
Ott is összeölelkeztek,
Ölelkeztek.

Miklós annya ment sétálni,
Meg találta őket látni.
Vizi búvárt elhivatá,
Mind a kettőt kiásatá,
Mind a kettőt kiásatá,
Tövis bokorra rakatá,
Rárakatá.

Az egyiknek csináltatott,
Piros márványkő-koporsót,
A másiknak csináltatott
Fehér márványkő-koporsót.
Az egyiket eltemette
Az oltárnak háta mögé,
Háta mögé.

A másikat eltemette
Az oltárnak eleibe.
Az egyikből nevelkedett,
Fehér márvány liliomszáll,

A másikból nevelkedett
Piros márvány liliomszáll,
Liliomszáll.

Addig, addig nevelkedtek,
Míg össze nem ölelkeztek.
Miklós annya hogy meglátta,
Mind a kettőt leszakasztá,
Mind a kettőt leszakasztá,
Talpa alatt eltaposá,
Eltaposá.

Kádár Kata hogy meglátta,
Koporsóbúl feljajdula:
„Éltünkben üldözőnk vótál,
Holtunkba békét nem hagytál.
Kiért Isten jót ne adjon,
Szeretetlen társsal álldjon,
Társsal álldjon.

Szeretetlen társsal álldjon,
Kenyeretlenség találjon,
Kenyeretlenség találjon,
Soha senki meg ne szánnyon.
Éltünkbe üldözőnk vótál
Holtunkba békét nem hagytál,
De nem hagytál.”

Visa (Mezőség), 1950

9

MÁRTON SZÉP ILONA
A MENNYBE VITT LEÁNY I.

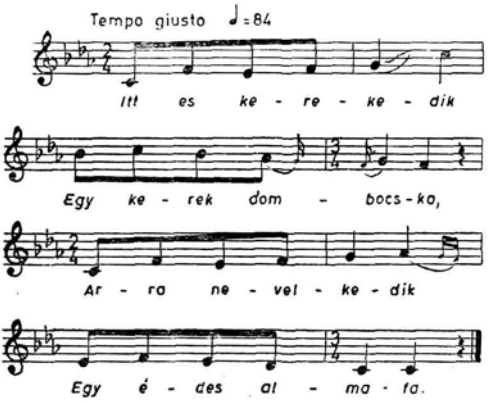

Édes az almája,
Csukros a virágja,
Alatta ül vala
Márton Szép Ilona.

Köti koszorúját
Fehérből, veresből,
S ahol bé nem éri,
Tőti tőtelékit.

Tőti tőtelékit
Sűrű könyveivel,
El es elnyomtassa
Gyakor sóhajtással.

Fel es feltekinte
Ékes feje felé,

Hát úgy jő, hát úgy jő
Fodor fehér bárány.

A két szarva hegyin
Két szép gyújtott gyertya,
S a két füle tövin
Két szép arany csercsel.

Szóval azt feleli
Fodor fehér bárány:
„Meg ne jedj, meg ne jedj,
Márton Szép Ilona!

Met én hozzád jöttem,
Isten parancsolta.
Sem ördög nem vagyok,
Kísértet se vagyok.

Isten seregének
Csak egy hijja vagyon,
Ha te velem eljössz,
Véled be es telik.

Véled be es telik
Mennyeknek országa.”
Ő es elindula
Belső kamarába.

Ő es felöltözék
Zarándok ruhába.
Jobb kezébe vevé
Hét sing olvasóját.

Jobb kezébe vevé
Hét sing olvasóját,
Bal kezébe vevé
Zarándok pálcáját.

Szóval azt felelé:
„Sirass, anyám, sirass,
Sirass, anyám, sirass,
Hogy halljam éltembe,

Hogy halljam éltembe,
Hogy siratsz holtomba.
Met én el kell menjek
Mennybe, mennyországba.”

„Ne menj, fiam, ne menj
Hosszú nagy útakra,
Hosszú nagy útakra,
Felhagyott ösvényen.”

„Elég, anyám, elég,
Többet ne sirassál.
Met halltam éltembe,
Hogy siratsz holtomba.”

Ő es elindula
Boldog mennyországba.
Mikor közeledik
Mennyország kapuhoz,

A mennyei kapuk
Nyitatlan megnyílltak.
S a mennyei gyertyák
Gyújtatlan meggyúlltak.

Mennyei harangok
Húzatlan zúdultak,
Szóval es azt kérdék:
„Mit keresc, mit keresc?

Mit keresc, mit keresc,
Márton Szép Ilona?”

„Apámnak, anyámnak
Én helyet keresek.”

„Jaj, de nagyot kértél,
Még es megadatik.”
„Istenem, Istenem,
Hogy kell én meghaljak,

Hogy kell én meghaljak,
Szent életre jussak,
Az ítélő bíró
Előtt számot adjak.”

Lészped (Moldva), 1959

10

MÁRTON SZÉP ILONA

A MENNYBE VITT LEÁNY. II.

Itt es kerekedik
Egy kerek dombocska,
Azon növelkedik
Egy édes almafa.

Édes az almája,
Csokros a virágja,
Az alatt ül vala
Márton Szép Ilona.

Köti, köti vala
Magik koszorúját,
Fehér liliomból,
Korsai rózsából.

Hol aval nem éri,
Liliomval fejzi.
Hol aval nem éri,
Liliomval fejzi.

Itt es ereszkedik
Egy arany ösvenke,
Azon növelkedik
Egy fehér báránka.

Jobb ódalán vala
Áldott napnak fénye,
Bal ódalán vala
Áldott holdnak fénye.

E fejibe vala
Nyócvan misegyertya,
E homlokán vala
Cifra fényes csillag.

Meg ne jédj, meg ne jédj,
Márton Szép Ilona,
Mert ezt Isten hatta,
Isten parancsolta.

E szép szűzek serge
Csak egy iránt termik,
Ha te oda jőnél,
Veled béfejződnék.

E mennyei kapuk
Nyitatlan nyíljanak,
E mennyei ajtók
Nyitatlan nyíljanak.

Mennyei harangok
Húzatlan szólljanak,
A mennyei gyertyák
Gyútatlan gyúlljanak.

Klézse (Moldva), 1964

11

MÁRTON SZÉP ILONA

A MENNYBE VITT LEÁNY. III.

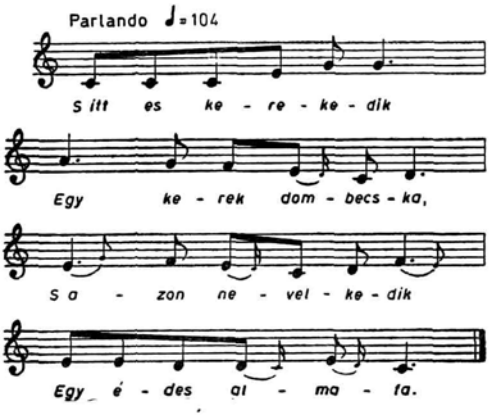

Édes ez almája,
Csokros e virágja,
De mend ez almája,
Legszebb e virágja.

Az alatt ül vala
Márton Szép Ilona.
Kötögeti vala
Maga koszorúját,

Fejér márciusból,
Kósai rózsából,
Hol aval nem éri,
Lyilyivomval fejzi.

Ő es feltekinte
Ékes feje felett,
Há ott ereszkedik
Egy gyalogösvenke.

Azon ereszkedik
Egy fejér báránka,
Kinek szőre szálla
Iégen csillagecska.

Meg ne rettenj tőlem,
Márton Szép Ilona!
Mer én hezzád jöttem,
Zisten parancsolta.

Az ő szűzek serge
Csak egy hijján vagyan,
Ha te oda jönnél,
A véled bételnék.

Ő es csak elmene
Szűzek templomjába,
E szüzek ajtója
Nyitatlan kinyíla.

E szűzek harangja
Húzatlan megszóla,
Szűzek koronája
E fejibe szálla.

Klézse (Moldva), 1960

12

MÁRTON SZÉP ILONA

A MENNYBE VITT LEÁNY. IV.

S itt es kerekedik
Egy kerek dombecska,
Rajta nevelkedik
Egy édes almafa.

Iedes az almája,
Csokros e virágja,
Az alatt ül vala
Márton Szép Ilona.

Kötögeti vala
Maga koszorúját,
Ágbúl csemetéből,
Kósai rózsából.

Kivel hol nem éri,
Lyilyiomval fejzi,
Ott es ereszkedik
Egy gyalogösvenke,

Ösvenkén jövöget
Egy fehér báránka,
Jobb oldalán hozza
Záldott napnak fényét,

Bal oldalán hozza
Záldott hódnak fényét,
Szőre szállán hozza
Zapró csillagokat.

S e homlokán hozza
Nyócvan mise gyortyát.
„Meg ne jidj, meg ne jidj,
Márton Szép Ilona,

Met mük hezzád jövünk,
Isten parancsolta,
E szűzeknek serge
Csak egy hiján telik,

Ha te oda jönnél,
Véled es betelik.”
Ő es elfordula,
Sirogatni foga.

Ez ő édesanyja,
Ő ed szóval kérdi:
„Mét sírsz, mét keseregsz,
Lelkem, édes lányom?”

„Isten fizesse meg,
Lelkem, édesanyám,
Ki kilenc hónapig
Méhedbe hordozál,

Kilenc hónap múlva,
E világra hoztál,
Met én el kell menjek
Mennybe, mennyországba,

Mennybe, mennyországba,
Szép szüzek sergibe.”
E mennyei ajtók
Nyitatlan megnyiltak,

Mennyei harangok
Huzatlan es szóltak,
Mennyei páhárok
Tötetlen megtöltek.

Klézse (Moldva), 1956

13

KINCSEMET VIGYEM-É?

A KEGYETLEN ANYA. I.

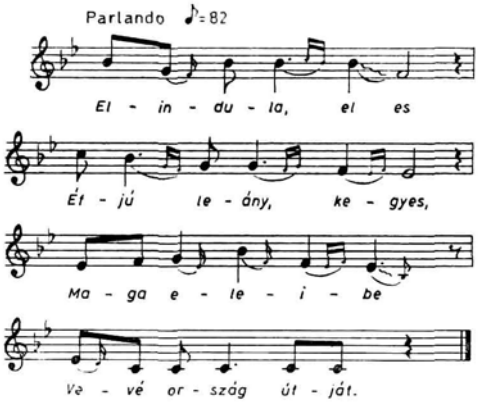

Jobb karjára vette
Kincses kis ládáját,
Bal karjára vette
Futkosó kis fiát.

„Istenem, Istenem,
Édes jó Istenem,
Kincsemet vigyem-e,
Gyermekem vigyem-e?

Kincsemet leteszem,
Gyermekem elveszem,
Kincsemet leteszem,
Gyermekem elveszem,

Gyermeket ád Isten,
De kincset sohasem.
Gyermeket ád Isten,
De kincset sohasem.”

„Anyám, édesanyám,
Ne hagyjon itt ingem!
Ebbe mély erdőbe,
Ne hagyjon el ingem!

Anyám, édesanyám,
Ne hagyjon itt ingem!
Már kivel hálok én,
Jaj, ezen az éjen?

Anyám, édesanyám,
Bár azt engedje meg,
Fogjam kicsi újját,
Menjek el kend után!”

„Nem kellec, nem kellec,
Futkosó kis fiam.
Nem kellec, nem kellec,
Futkosó kis fiam.

Az erdei vadak
Legyenek apáid;
Az égi madarak
Legyenek anyáid!”

„Anyám, édesanyám,
Ne kérj átkot reám,

Mer az anyajátok,
Megfogja gyermekét.

Anyám, édesanyám,
Bár azt engedje meg,
Míg szememvel látom,
Menjek el kend után.”

„Nem kellec, nem kellec,
Futkosó kis fiam!
Az erdei vadak,
Legyenek apáid;

Az égi madarak
Legyenek anyáid!”
Letevé gyermekét,
S felvevé az kéncsét.

Ott hatta kis fiát
Abba mély erdőbe,
Elvevé az kéncsét,
Ott hatta gyermekét.

Mikor elhaladott
Messzire ő tőle,
Hát már ő meglássa,
Hogy a begye tehen.

Hogy a begye tehen
Úgy bőgi az bornyát,
Úgy bőgi az bornyát,
S úgy sípol utánna,

Hogy a fene farkas
Viszi el a bornyát.
„Istenem, Istenem,
Édes jó Istenem,

E nem lelkes állat,
Méges hagy sajnálja.
Hát én lelkes állat,
Méges nem sajnáltam?”

Letevé az kéncsét
Magos törfa alá,
Visszamene, vissza,
Vegye el az fiát.

Mikor már visszament,
Vegye el az fiát,
Hát nincsen az fia,
Nincsen kicsi fia.

Megették a vadak
Az ő kicsi fiát,
Ágról ágra hánták
Az ő csontocskáját.

Az égi madarak
Ferednek véribe.
„Istenem, Istenem,
Édes jó Istenem!

Megmondá jaz fiam,
Ne kérjek én átkot,
Ne kérjek én átkot
Az kicsi fiamra.

Mer az anyajátok
Megfogja gyermekit,
Mer az anyajátok
Megfogja gyermekit.

Szerencsétlen vótam,
Mikor születtem vót,

De szerencsétlenebb
Az én kicsi fiam.”

Visszamene, vissza,
Vegye fel az kéncsét,
Mikor már visszament,
Vegye fel az kéncsét,

Há nincsen az kéncse
Magos törfa alatt,
Há nincsen az kéncse
Magos törfa alatt.

„Istenem, Istenem,
Édes jó Istenem!
Se kéncsem, se fiam,
Se kéncsem, se fiam.”

Rácsila (Moldva), 1955

14

GYERMEKEM VIGYEM-É?

A KEGYETLEN ANYA. II.

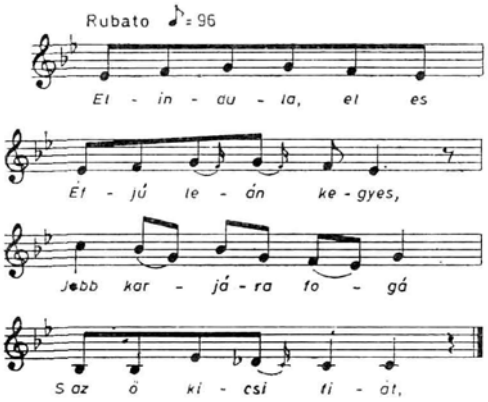

Bal kezébe fogá
S a kéncses ládáját.
Mentek, mendegeltek
A setét erdőbe.

Nehéz vót a kéncse,
Nehéz a gyermeke.
Letevé ő őköt,
Gondolkozni kezde.

„Istenem, Istenem,
Vajon mit csináljak?
Kéncsemet vigyem-e?
Gyermekem vigyem-e?

Elviszem kéncsemet,
S itt hagyom gyermekem,

Met gyermek heljébe
Gyermeket ád Isten.

De kéncsem heljébe
Kéncset nem ád Isten.”
Letevé gyermekét,
S elvevé az kéncsét.

Sírni kezd gyermeke,
Keservesen kéri:
„Anyám, édesanyám,
Ne hagyj te itt ingem!

Bár csak azt engedd meg,
Fogjam küs újjadat,
Fogjam küs újjadat,
S menjek el utánnad!”

„Nem kellec, nem kellec,
Futkosó kis fiam,
Az égi madarak
Legyenek apáid;

Az erdei vadak
Legyenek anyáid.”
„Anyám, édesanyám,
Ne kérj átkot reám,

Mert az anyaátok
Megfogja gyermekit.”
Elindult az annya,
Még vissza se neze.

„Bár csak azt engedd meg,
Anyám, édesanyám,
Míg szememvel látlak,
Menjek el utánnad!”

„Nem kellec, nem kellec,
Futkosó kis fiam.
Az égi madarak
Legyenek apáid;

Az erdei vadak
Legyenek anyáid!”
Na hát elindula
Onnét édesanyja.

Sírval ott marada
Futkosó kis fia.
Menyen, mendegelget
A setét erdőbe.

Hát a begye tehen
Úgy bőgi a bornyát.
Letevé a kéncsét
Magos törfa alá.

Már ő úgy meghüle,
Kiesett a könyve.
„Istenem, Istenem,
Szerelmes Istenem,

E nem lelkes állat,
Méges hogy sajnálja,
Hát én lelkes állat,
Hogy tudám elhagyni.”

Ott hagyá ja kéncsét,
Visszafut fiához.
Hát a húsocskáját
Ágról ágra hányják,

S az égi madarak
Véribe ferednek.

„Istenem, Istenem,
Mit tudtam csinálni?

Egyetlen fiamat
Hogy tudtam elhagyni?”
Sírval visszatére
Kéncses ládájához.

Mikor visszatére,
Hát a kéncse sincsen.
„Istenem, Istenem,
Szerelmes Istenem!

Immá kéncsem sincsen,
Gyermekem es sincsen,
Mehetek le es fel,
Immá semmim sincsen.”

Lészped (Moldva), 1955

15

FIAT ÁD AZ ISTEN

A KEGYETLEN ANYA. III.

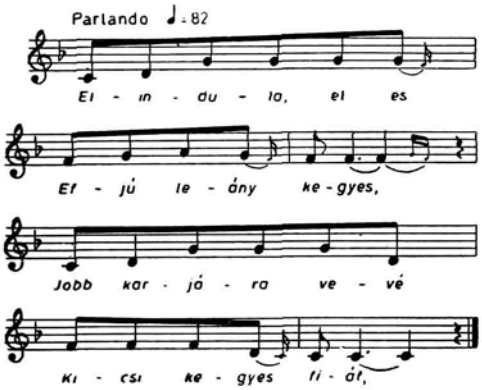

Bal karjára vevé
Kéncses küs ládáját.
S mejen eléfelé
Nagy rengeteg erdőn.

„Istenem, Istenem,
Mit tudjak csinálni,
Fiamat vigyem-e?
Kéncsemet vigyem-e?

Fiamat elhagyom,
Kéncsemet elviszem,
Fiat ád az Isten,
De kéncset sohasem.”

Letette a fiát,
Nagy út közepibe.

„Anyám, édesanyám,
Ne hagyjon itt ingem!

Bár azt engedje meg,
Fogjam karincáját,
Úgy menjek kend után,
Ne vigyen kend karján!”

„Nem kellec, nem kellec
Nekem soha többet
Ezen a világon,
De sem a másikon.”

„Anyám, édesanyám,
Engedje meg bár azt,
Míg szememvel látom,
Úgy nézjek kend után,

Úgy menjek kend után,
Ne vigyen kend karján!”
„Nem kellec, nem kellec
Nekem soha többet

Ezen a világon,
De sem a másikon.
Isten engedje meg:
Az égi madarak,

Az égi madarak
Legyenek osztóid.
Az erdei vadak
A te feresztőid.

Ágról ágra vigyék
Te gyenge hurkáid.”
„Anyám, édesanyám,
Ne kérj átkot reám!”

Menyen a nagy erdőn,
Hát ő mit lát vala,
Három begye tehent,
Három vad tehenet.

Legnagyobb tehennek
Szájába a bornya,
Úgy viszi a bornyát,
Az ő bornyucskáját.

A másik két tehen
Sipolt bornya után,
Ne maradjanak el,
Hogy ne vejszenek el.

„Istenem, Istenem,
Nem lelkes állatok,
Méges hogy búsujják
Az ő bornyaikot.

Hát én lelkes állat
Hogy tudtam elhagyni,
Az én kicsi fiam
Hogy tudtam elvetni?”

Visszatére, vissza,
Vegye el a fiát.
Há nincsen a fia
Nagy út közepibe.

Az égi madarak
Ferednek véribe,
Ágról ágra viszik
A gyenge hurkáit.

Leborult a fődre,
Megszakadt a szíve,
„Istenem, Istenem,
Se fiam, se kéncsem.”

Lészped (Moldva), 1959

16

LETEVÉ KISFIÁT

A KEGYETLEN ANYA. IV.

Elindula, el es,
El a leány, kegyes,
Elindula, el es,
El a leány, kegyes.

Jobb karjára vevé,
Futkosó kis fiát,
Bal vállára vevé,
Kéncses küs ládáját.

Addig menegete,
Nagy erdőbe ére,
Addig menegete,
Nagy erdőbe ére.

„Istenem, Istenem,
Fiamat vigyem-e,
Kéncsemet vigyem-e,
Fiamat vigyem-e?

Letegyem kéncsemet,
Fiamat vegyem el?

Fiat ád az Isten,
De kéncset sohasem.”

Letevé kisfiát,
Az nagy rengetegbe,
Elvevé az kéncsét,
S ott hatta gyermekét.

„Anyám, édesanyám,
Ne hagyjon itt ingem
Az setét erdőbe,
Ne hagyjon el ingem!

Anyám, édesanyám,
Azt engedje meg bár,
Fogjam meg kis ujját,
S úgy menyjek kend után.”

„Nem kellec, nem kellec,
Futkosó kis fiam,
A fenye farkasok
Legyenek apáid;

Az égi madarak
Legyenek anyáid,
Az égi madarak
Legyenek anyáid!”

„Anyám, édesanyám,
Bár azt engedje meg,
Míg szememvel látom,
Menyjek el kend után.”

„Nem kellec, nem kellec,
Futkosó kis fiam,
Az erdei vadak
Legyenek apáid,

S az égi madarak
Legyenek anyáid,
S az égi madarak
Legyenek anyáid.”

„Anyám, édesanyám,
Ne kérj átkot reám,
Met az anyaátok
Megfogja gyermekét!”

Menegetett vala,
S hát ő mit lát vala?
A vad begye tehen
Úgy bőgi a bornyát,

Úgy bőgi a bornyát,
S úgy sipol utánna,
Hogy a fenye farkas
Viszi el a bornyát.

Egyet visz szájába,
Másikat utánna,
S a harmadik bornyát
Maga után csalja.

„Istenem, Istenem,
Ez nem lelkes állat,
Ez nem lelkes állat,
Méges hogy sajnálja.

Hát én lelkes állat
Méges nem sajnáltam,
Méges nem sajnáltam,
Fiamat elhattam.”

Mejen, mejen elé,
Magas törfa felé,

Letette az kéncsét
Magas törfa alá.

Visszatére vala,
Vegye el az fiát,
Mikor ő visszament,
Nincsen kicsi fia:

Az ő csontocskáit
Ágról ágra hánták,
Ágról ágra hánták
A fenye farkasok.

S az égi madarak
Véribe feredtek,
S az égi madarak
Véribe feredtek.

Visszatére, vissza
Magas törfa alá,
Há nincsen az kéncse
Magas törfa alatt.

„Istenem, Istenem,
Elvette az Isten.
Immá kéncsem sincsen,
Gyermekem se nincsen.”

Gerlén (Moldva), 1959

17

SZEGÉNY ÁRVA ASSZONY

A KEGYETLEN ANYA. V.

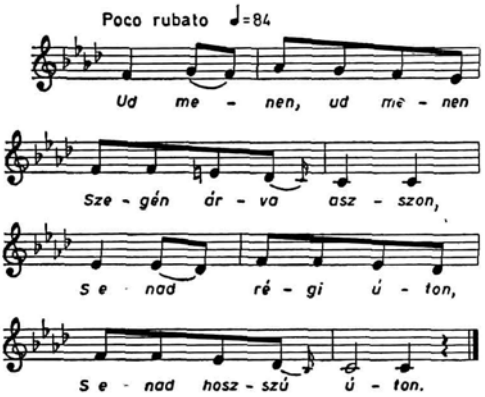

S e jobb karján viszi
Kicsi síró lyányát,
S másik karján viszi
Síró kicsi fiát.

„S Istenem, Istenem,
Szerelmes Istenem,
Mellyiket tegyem le,
Mellyiket vegyem fel?

Talán csak leteszem
Síró kicsi lyányom,
Ül le ide, lyányom,
Hogy én es menjek el

E rúzsamezőbe,
Hogy virágot szedjek,

Hogy virágot szedjek,
S e kezedbe tegyek.”

S összetalálkozik
Egy baromállatval,
S jobb szarvába viszi
Félesztendős borját,

Másik szarván viszi
Egyesztendős borját,
Többit csalogassa,
Többit csalogassa.

„Istenem, Istenem,
Szerelmes Istenem,
Ez egy baromállat,
Én egy lelkes állat,

Há én mér tevém le
Kicsi síró lányom?”
Ő es visszatére
E nad hosszú úton,

Hogy ő es vegye fel
Kicsi síró lányát.
Csak oda talála
Három fene farkas.

Nagyobb mind azt mondja:
„Szakasszuk háromba!”
Másik mind azt mondja:
„Szakasszuk, nem bánom.”

De küssebb azt mondja:
„Vaj ne, szegént, vaj ne,
Vaj ne, szegént, vaj ne,
Ezt mük es vegyük fel,

Mük es vigyük haza,
Mük es neveljük fel,
Genge malachúsval,
Genge báránhúsval.”

Ők es felnevelték,
Ők es felnevelték
Genge malachúsval,
Genge báránhúsval.

„Ápám, farkas-ápám,
Édes farkas-ápám,
Eresszen el ingem
Erdőkön sétálni.

Erdőkön sétálni.
Mezőkbe játszani.”
„Nem ereszlek, lyányom,
Met puskások járnak,

Met puskások járnak,
Tégedet meglőnek.”
„Vaj, nem, ápám, vaj nem,
Édes farkas-ápám.”

„Mondd meg te bágyédnak:
Bágyém, édes bágyém,
Édes farkas bágyém,
Eresszen el ingem

Erdőkön sétálni,
Mezőkbe jácodni!”
„Szabad, húgom, szabad!”
Ő es elereszté.

Ő es elereszté
Erdőkön sétálni,

Erdőkön sétálni,
Mezőkbe jácodni.

Összetalálkozék
Ző édesanyjával:
„Hájdá, lyányom, hájdá,
Hogy én vegyelek fel.”

„Hallgass, bába, hallgass,
Hallgass, bába, hallgass!
Lyányod lettem lenne,
El sem vettél lenne.

Nekem vagyon ápám,
Édes farkas-ápám,
Nekem vagyon ányám,
Édes farkas-ányám.

Nekem vagyon bágyém,
Édes farkas-bágyém,
Ki ingem felnevelt
Genge malachúsval,
Genge báránhúsval.”

Somoska (Moldva), 1953

18

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. I.

„Hádi velem, Mónár Anna!”
„Ién nem menek, Szajgó Márton.
Kici fijam e rengőbe,
Jámbor gazda jez erdőbe.”

„Hádi velem, Mónár Anna!”
Mónár Anna elindula.
Mennek, mennek, menegetnek,
Még egy bulykosz fához iérnek.

„Ül le ide, Mónár Anna!
Nezz ed kicit e fejembe!”
Mónár Anna nezni faga,
Feltekinte arra fára.

Annak fának az ikribe
Kilenc lijány felakasztva!
Sz elcsordula sz az ő könyve
Katanának arcájára.

Felebrede je katana,
„Mé szírsz, mé szírsz, Mónár Anna?”
„Ién nem szírok, te katana,
Annak fának e harmatja.”

Fel isz kele je katana.
„Hágj e fáro, Mónár Anna!”
„Ién nem szoktam fáro hágni,
Cserkálja meg e katana!”

Felindula je katana,
Visszaejté fénes kardját.
Mónár Anna felragadá,
El isz szelé genge nyakát.

Felkészüle rongyájába,
Elindula hazafelé.
Odaér ez ablak álá.
„Eresszen bié, jámbor gazda!”

„Nem ereszlek, te katana,
Kici fiam e rengőbe.”

„Eresszen bié, jámbor gazda!
Hallgatisszam el e fiát.”

Jámbor gazda biéereszté.
„Mennyen, hozzon egy kici bort!”
Jámbor gazda borért mene.
Kicinálá dulimányát,
Megszoptatá sz ez ő fiát.

Bogdánfalva (Moldva), 1970

19

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. II.

Mónár Anna sziép menyecske,
Szajgó Marton jó katana.
„Hádi velem, Mónár Anna!”
„Ién nem menek, Szajgó Márton.

Jámbor uram ez erdőbe,
Kicsi fiam e rengőbe.”
Sz elindula Mónár Anna.
Mennek, mennek, menegetnek,
Még ed bulykosz fához iértek.

„Ül le ide, Mónár Anna!
Nézz ed kicit e fejembe!”
Leülének, nézni foga.
Leülének, nézni foga.

Mónár Anna feltekinte:
Annak fának ez ikribe

Kilenc liján felakasztva!
Mónár Anna szírni foga.

Megebrede je katana.
„Mé szírsz, mé szírsz, Mónár Anna?”
„Ién nem szírok, te katana,
Ennek fának e harmatja.”

Csak felkele je katana.
„Hágj e fára, Mónár Anna!”
„Ién nem szoktam fáro hágni,
Cserkállya meg e katana!”

Felindula Szajgó Márton,
Fédre ejté fiénesz kardját.
Mónár Anna felragadá,
Csak elszelé genge nyakát.

Felkészile rongyájába,
Elindula hazafelé.
„Eresszen bié, jámbor gazda!”
„Nem eresztlek, te katana.

Kicsi fiam e rengőbe.”
„Eresszen bié, jámbor gazda!
Met el tudom hallgatitni.”
Bié ereszté je katanát.

„Mennyen, hozzon ed kicsi bort!”
Még a gazda borért mene,
Kibongolá sz az lájbiját,
Megszoptatá kicsi fiát.

Bogdánfalva (Moldva), 1970

20

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. III.

Mónár Anna sziép menyecske,
Szajgó Márton jó katana.
„Jere velem, Mónár Anna!”
„Ien nem menek, te katana.”

Mennek, mennek, menegetnek,
Eliérének ed bulykoszfát.
„Ül le ide, Mónár Anna!”
„Ien nem ülök, te katana.”

Mónár Anna csak leüle,
Sz ez ő könyve lecsordula.
„Mét szírsz, mét szírsz, Mónár Anna?”
„Ien nem szírok, te katana.

Jő je humály alulunnat,
Talán abból fog esszeni.”
„Hágj fel ide, Mónár Anna!”
„Ien nem szoktam fára hágni,

Hágjon fel e jó katana!”
Sz e katana felindula,
Genge kardját visszaejté,
Mónár Anna futni foga.

Mónár Anna hazaiére.
„Bieprimil-e, jámbor gazda?”
„Bieprimillek, jó katana,
Nincsen honn e gazdasszonyam.”

„Megszidná-je, megverné-je?”
„Meg szem szidnám, meg szem verném,
Meg szem szidnám, meg szem verném,
Ha még eccer megláthatnám.”

Mónár Anna csak biemene,
Kicsi fiát csak felvevé.
Mónár Anna csak biemene,
Kicsi fiát csak felvevé.

Bogdánfalva (Moldva), 1970

21

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. IV.

„Gyere velem, Molnár Anna,
Gyere velem hosszú útra!”
„Nem menek én, Sajgó Márton,
Met kicsidem van e házba,

Kicsi fiam a bűcsűbe,
Jámbor uram ez erdőbe.”
„Semmi az te, Molnár Anna,
Mük es csak ullyanok vótunk,

Mük es csak ullyanok vótunk,
Ível-nappal sirogattunk.”
Aggyig csalá, míg elcsalá.
S mennek, mennek, menegetnek.

Mennek, mennek, menegetnek
S e nagy régi hosszú úton.

„Nyugodjunk meg, Sajgó Márton,
Met elfáradt genge lábom,

Met te mensz e paripádon,
De én menek e lábamon.”
„Ne nyugodjunk, Molnár Anna,
Érjünk elé burkos fához!”

Mennek, mennek, mendegelnek,
Odaértek burkos fához,
Odaértek burkos fához,
Leültek az árnyékjába.

„Hallod-e te, Molnár Anna,
Nézz egy kicsit e fejembe,
Nézz egy kicsit e fejembe,
Hogy aludjam ez eledbe!

Hallod-e te, Molnár Anna,
Fel ne nézz te erre fára,
Met ennek kalász ez ága,
Szemeidnek ártására.”

Nezni kezde e fejibe,
S elaluvék ez elibe;
S ő felneze burkos fára,
Hát hat szép lyány felakasztva.

„Én Istenem, én Istenem,
Tám én leszek e hetedik!”
Kicseppene egy csepp könnye
Sajgó Márton arcájára.

Sajgó Márton megébrede.
„Hallod-e te, Molnár Anna,
Tám felnezél erre fára?”
„Nem neztem én, Sajgó Márton,

Csak hazámba gondolkoztam,
Kicsi fiam messze hattam.”
„Semmi a te, Molnár Anna,
Mük is csak ullyanok vótunk,

Mük is csak ullyanok vótunk,
Ível-nappal sirogattunk.
Hallod-e te, Molnár Anna,
Hág csak fel erre e fára!”

„Nem szoktam én fára hágni,
Mutasd meg, hogy kell felhágni!”
Ő letevé fényes kardját,
Kibongolá dolomántját.

Molnár Anna felragadá,
Genge nyakát úgy elcsapá,
Felkészüle gúnyájába,
Felsirüle paripára.

Felsirüle paripára,
Haza iére vacsorára.
„Hallod-e te, jámbor gazda!
Adsz-e szállást éjszakára?”

„Adnék bizon, jó katona,
De kicsidem van e háznál,
De kicsidem van e háznál,
S ez idegent nem állhassa.”

„Semmi a te, jámbor gazda,
Mük es mind ullyanok vótunk,
Mük es mind ullyanok vótunk,
Ível-nappal sirogattunk.

Hallod-e te, jámbor gazda!
Hol tudsz jó bort e faluba?”

„Ide le je fogadóba
Tudok jó bort e faluba.”

„Hozz egy kicsit vacsarára,
Hozz egy kicsit vacsarára!”
Ő elmene, hogy bort vegyen,
Molnár Anna honn marada.

Kibongolá dolomántját,
S megszoptatá kicsid fiát.
Haza ér e jámbor gazda.
„Én Istenem, én Istenem,

Talám e kicsid es tudja,
Hogy idegen van e háznál?”
„Hallod-e te, jámbor gazda!
Hol e gyermeknek ez anyja?”

„Ennek nincsen honn ez anyja,
Elcsalta egy más katona.”
„Hallod-e te, jámbor gazda,
Hazajönne feleséged,

Hazajönne feleséged,
Megszidnád-e, megvernéd-e,
Megszidnád-e, megvernéd-e,
Arcájára felhánnád-e?”

„Meg sem szidnám, meg sem verném,
Arcájára fel sem hánnám.”
„Hallod-e te, jámbor gazda,
Ennek én vagyok ez anyja,

Ennek én vagyok ez anyja,
Kit elcsalt vót e katona;
Nézz csak ki ez estállóba,
Millyen paripa van abba:

Szénát eszik e jászollyból,
Vizet iszik e hajlóból,
Szénát eszik e jászollyból,
Vizet iszik e hajlóból.”

Klézse (Moldva), 1955

22

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. V.

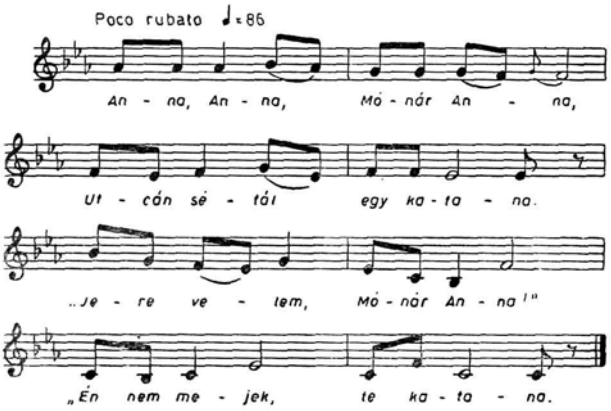

Kicsi fiam sír bőcsőbe,
Jámbor uram ződ erdőbe,
Jámbor uram ződ erdőbe,
Fémlik a kard az övibe.”

Mind azt írja levelibe,
Mónár Anna ül ölibe.
Addig hítta, csalogatta,
Amíg útnak indította.

Addig mentek, menegettek,
Míg a burkus fához értek.
„Mónár Anna, ülj le ide,
Nézz egy kicsit a fejembe.”

Nezni kezdett a fejibe,
Burkus fára feltekinte.
Hát ott kilenc felakasztva,
Tizedik az ő testvére.

Sírni foga Mónár Anna,
Hol hótt meg az ő testvére.
Katanának orcájára
Reácseppent egy csepp könnye.

Fel es szekett az katana.
„Mé sírc magad, Mónár Anna?”
„Én nem sírok, te katana:
Ide került egy kis felhő.

Ide került egy kis felhő,
Abból cseppent egy csepp eső.”
„Kelj fel magad, Mónár Anna,
Hágj fel magad burkus fára!”

„Én nem hágok, te katana,
Én nem szoktam fára hágni,
Hágj fel magad, hogy lássam meg,
S utánnad felhágok én es.”

Fel es szekett az katana,
Visszaesett éles kardja.
Úgy felvette Mónár Anna,
Hogy gyenge nyakát elvágta.

Visszaesett az katana,
Sírni kezdett Mónár Anna.

Sírni kezdett, gondolkozni,
Merre tudjon ő most fogni?

Felöltözött huszárosan,
Huszárosan, káprárosan,
S elindula hazájába,
S elindula hazájába.

Addig mene, menegete,
Míg a kapujába ére.
Há künnt van a jámbor gazda,
Bennt úgy sír a kicsi fia.

„Jó estét, te, jámbor gazda!”
„Isten hozott, te katana!”
„Jámbor gazda, jámbor gazda,
Befogad-e zéccokára?

Nem adna-e nekem szállást,
Ezen éccakára szállást?”
„Én nem bánom, te katana,
De úgy sír a kicsi fiam.

Harmad napja, hogy nem aludt,
Se nem szopott, se nem aludt!”
„A nem semmi, jámbor gazda.”
Bé es mene a katana.

„Jámbor gazda, jámbor gazda,
Messze van-e a korcsoma?”
„Nincs es közel, nincs es messze,
Csak a falu közepibe.”

„Hozjon nekem egy kupa bort,
Egy kupa bort hogy megigyuk.”
Felakasztá éles kardját,
Kobongolá dolomántját.

Míg az ura oda jára,
Kicsi fiát megszoptatta.
Ahogy szopott, úgy elaludt,
Úgy elaludt, úgy elnyúgutt.

Hát úgy jő a jámbor gazda;
Most meghott a kicsi fia.
„Dehogy hott meg, csak elaludt,
Elringattam, s elaltattam.

Jámbor gazda, jámbor gazda,
Hazajönne Mónár Anna,
Megszidná-e, megverné-e
Vaj órára felhánná-e?”

„Me se verném, me se szidnám,
Még órára fel se hánnám.”
Kibongolta dolomántját,
Kibongolta dolomántját.

„Jámbor gazda, jámbor gazda,
Én vagyok e Mónár Anna.”
Megrémült a jámbor gazda,
Hogy milyen most Mónár Anna.

GERLÉN (MOLDVA) 1959

23

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. VI.

„Jó estét, te Molnár Anna!”
„Adjon Isten, te katona!”
„Készülj vélem hosszú útra,
Készülj vélem hosszú útra!

Vissza ne nézz a ringóra,
Vissza ne nézz a ringóra,
Keserves lesz ez az útad,
Keserves lesz ez az útad.”

Addig mentek kicsit sokat,
Míg egy bukros fához juttak.
„Pihenjünk meg, Molnár Anna,
E bukros fa árnyékába!

Kerejs, Anna, a fejembe,
Mer álom jött a szememre,
Fel ne tekints az egekbe,
Harmat cseppen a szemedbe.”

Molnár Anna feltekintett,
Rögtön sírásra eredett:
„Eressz engem a hazámba,
Eressz engem a hazámba!”

„Nem engedlek a hazádba,
Májsz fel erre bukros fára!”
„Nem tudok én fára mászni,
Meg kell ingem tanítani.”

Felindult a jó katona,
Visszajesett fényes kardja.
Molnár Anna felragadta,
Ütni, vágni kezdett hozza.

„Hadd meg, Anna, életemet,
Neked adom a kincsemet!”
„Nem kell nékem a te kincsed,
Kell nékem a piros véred.”

Felöltözött Molnár Anna
A katona ruhájába,

Addig ment ő kicsit sokat,
Míg a hazájába juta.

„Jó estét, te jámbor gazdám;
Szállást kérni jöttem hozzád,
Szállást kérni jöttem hozzád,
Hogyha ingem elfogadnál.”

„Szállást adnék, jó katona,
Nincs csendesség a házamba,
Feleségem kerengőbe,
Sír a kicsi a rengőbe.”

„Hazajőne, megszidnád-e, megvernéd-e,
Az órára felvetnéd-e?”
„Meg se szidnám, meg se verném.
Az órára fel se vetném.”

Hidegség (Gyimesvölgye), 1957

24

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG, VII.

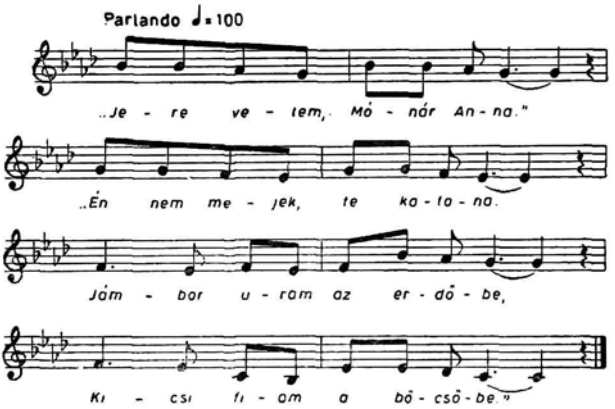

Addig csalta a katona,
Amíg útnak indította.
Addig mentek, mendegéltek,
Míg egy bukros fához értek.

„Nyúgudjunk meg, Mónár Anna,
Üljünk le az árnyékába!
Nezz egy kicsit a fejembe,
Hogy aludjam az öledbe!”

A nézésnek a képébe
Mónár Anna feltekinte:
Bukros fának tetejébe
Kilenc leány felakasztva.

Kilenc leány felakasztva,
A tizedik ő lesz még ma.

Eszébe juta kis fia,
Jámbor ura, kicsi fia.

A szeméből könny erede,
Egy csepp könnyű lecseppene
A katona orcájára;
Megébredt a jó katona.

„Mét sírsz magad, Mónár Anna?”
„Én nem sírok, te katona.
Bukros fának hull harmatja,
Abból cseppent az orcádra.”

„Hogy eshetik harmat mostan,
Mikor éppen álló dél van?”
Mondá neki a katona:
„Hágjál fel, Anna, a fára!”

„En nem tudok fára hágni,
Mutasd meg, aztán felhágok.”
Elindult a jó katona,
Visszaesett fényes kardja.

Mónár Anna felragadta,
Ütni-vágni kezdett héjza.
„Hadd meg, Anna, életemet,
Neked adom a kincsemet.”

„Nem kell nekem a te kincsed,
Kell nekem a piros véred.”
A katonát esszevágta,
Felöltözött gúnyájába.

Visszaindult hazájába.
Hát mit lát a kapujába?
Az udvaron jámbor ura,
Hallja, bennt sír kicsi fia.

„Hallod-e te, jámbor gazda,
Adjál szállást eccakára!”
„En jó szüvvel, te katona,
De úgy sír a kicsi fiam.”

„Az semmi, te jámbor gazda,
Szoktam én a gyermeksírást.”
„Na ha szoktad, jó katona,
Kerülj beljebb a házamba!”

„Hallod-e te, jámbor gazda,
Messze van-e a korcsoma?
Ha van jó bor a faluba,
Hozz egy kupát kostolóba!”

Elindult a jámbor gazda,
Há aluszik kicsi fia.
„Még a kicsike es tudja,
Idegen van a házamba.”

Inni kezdték a borikat,
Mondogatják panaszikat.
Azt mondja a jó katona:
„Hallod-é te, jámbor gazda!

Feleséged visszajönne,
Megszidnád-e, megvernéd-e?
Megszidnád-e, megvernéd-e?
Vaj éltjébe felvetnéd-e?”

„Meg se szidnám, meg se verném,
Még éltjébe fel se vetném.
De en tudom nem jő vissza,
Többet meg se látom soha.”

Felállott a jó katona,
Bémene a kamarába,

Felöltözött gúnyájába,
Hogy rátalált gazdájára.

Megölelte jámbor urát,
Ölébe vette kis fiát.
Megszoptatta, elringatta,
Karjai közt elaltatta.

Magyarcsügés (Gyimesvölgye), 1962

25

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. VIII.

„Gyere velem, Molnár Anna.”
„Én nem menyek, te katona.

Jámbor uram az erdőbe,
Kicsi fiam a rengőbe.”

Addig, addig csalogatta,
Amég útnak indította.

Odaértek bukros fához,
Leültek az árnyékába.

„Hallod-e te, Molnár Anna,
Hágj fel erre bukros fára!”

„Én nem hágok, jó katona,
Met nem szoktam fára hágni.

Én nem szoktam fára hágni,
Mutasd meg, hogy kell felhágni.”

Felindula ja katona,
Visszaesett éles kardja.

Felragadá Molnár Anna,
Ütni, vágni kezdett hojza.

„Hadd meg, Anna, az életem,
Neked adom a sok pénzem.”

„Nem hagyom meg az életed,
Ugy es enyém a sok pénzed.”

Elindula Molnár Anna,
Elindula hazájába,

Addig mene kicsit sokot,
Míg a hazájába jutott.

„Jó estét, te jámbor gazda,
Szállást adsz-e eccakára?”

„Nem adhatok, jó katona,
Sír a fiam a rengőbe.

Sír a fiam a rengőbe,
Feleségem kerengőbe.”

„Feleséged visszajőne,
Megszidnád-e, megvernéd-e?

Megszidnád-e, megvernéd-e?
S az orrára felvetnéd-e?”

„Meg se szidnám, meg se verném,
S az orrára fel se vetném.”

Elébb lépett Molnár Anna:
„Én vagyok a, jámbor gazda.”

Kigombolta dolományát,
Megszoptatá kicsi fiát.

Récepatak (Gyimesvölgye), 1958

26

MOLNÁR ANNA

AZ ELCSALT FELESÉG. IX.

Anna, Anna, Molnár Anna,
Molnár Anna ül ablakba,
Köti, köti koszorúját,
Ringatgatja kicsi fiát.

Arra sétál egy katona.
„Gyere velem, Molnár Anna!”
„Nem mehetek, vitéz uram,
Mert nekem van hitvestársam.

Kicsi fiam a bölcsőbe,
Jámbor uram a szőlőbe,
Búza tészta tekenyőbe,
Ég a tűz a kemencébe.”

Addig hítta, csalogatta:
„Gyere velem, Molnár Anna,
Nekem vagyon hat kőházam,
Hetediket most csinálom.”

Molnár Anna mit gondola,
Katonával elindula.
Mennek, mennek, mendegélnek,
Míg egy nagy erdőbe értek.

Találtak egy burkos fára,
Leültek az árnyékába.
„Molnár Anna, édes kincsem,
Keress egy kicsit fejembe.

Keress egy kicsit fejembe,
Csak fel ne tekints az égre.”
Addig nézett a fejébe,
Míg elaludt az ölébe.

Molnár Anna mit gondola,
Feltekinte a nagy fára,
A nagy fának ágaira
Hat szép leány felakasztva.

Könny szeméből kicsordula.
„Mért sírsz, mért sírsz, Molnár Anna?”
„Eszembe jutott kis fiam,
Kicsi fiam, jámbor uram.

Kicsi fiam a bölcsőbe,
Jámbor uram a szőlőbe,
Búza tészta tekenyőbe,
Ég a tűz a kemencébe.”

„Készülj, készülj, Molnár Anna,
Indulj fel a burkos fára!”
„Nem szoktam én fára mászni,
Csak a földön szoktam járni.

Mutass utat, menj előre,
Megtanulom én is tőled.”

A katona elindula,
Éles kardja visszahulla.

„Add fel, add fel, Molnár Anna!”
„Mingyár, mingyár, jó katona.”
Úgy fel hajtá éles kardját,
Ketté csapá gyenge nyakát.

Felöltözött dolmányába,
Visszaindult hazájába.
Ott megállott kapujába,
Bekiáltott udvarára:

„Aluszol-e, jámbor gazda,
Adsz-é szállást éjszakára?”
„Nem adhatok, jó katona,
Elhagyott a feleségem,

Elhagyott a feleségem,
Síró gyermek tűzhelyemen.”
„Attól ugyan adhatsz szállást,
Hallottam én gyermeksírást.

Hallod-e te, jámbor gazda,
Van-é jó bor a faluba?”
„A jó bor az messze vagyon,
A gyermekem kire hagyom?”

Mig a gazda borért jára,
Mit csinála Molnár Anna,
Kigombolá a dolmányát,
Megszoptatta kicsi fiát.

Hogy az apja megérkezik,
Sírást nem hall, csudálkozik.
„Hallod-e te, jámbor gazda,
Egyet kérdek, felelj arra.

Feleséged ha még élne,
Élve hozzád haza jönne,
Megszidnád-e, megvernéd-e?
Még éltibe felvetnéd-e?”
„Meg se szidnám, meg se verném,
Még éltibe fel sem vetném.”

Aranyosrákos (Aranyosszék), 1969

27

SZÉKVÁRI MARISKA

A HALÁLRA TÁNCOLTATOTT LÁNY. I.

„Jó estét, jó estét
— Székváriné hallja —,
Honn van-e a lyánya,
Székvári Mariska?”

„Honn van, ejde, honn van,
Bennt van a szobába;
Fekszik már, aluszik
Fejér vetett ágyba.”

„Menjen bé, költse fel,
Készítse ja bálba,
Lukszárú cipőjét,
Húzja fel lábára!”

Elindult, elindult
Mariska ja bálba,
Tíz pár aranygyűrűt,
Húzott az újjába.

„Húzzátok, cigányok,
Nem szabad nyúgúnni,
Székvári Mariskát
Muszáj táncoltatni!”

„Erejsz ki, erejsz ki,
Magamat hűtsem ki,
Lukszárú cipőmből
Aludt vért öncsem ki!”

„Ne menj ki, ne menj ki,
Ne hűtsd ki magadat,
Tíz pár aranygyűrűd
Zújadba dagasztad!”

Verje meg az Isten
Azt az édesanyát,
Ki vasárnap este
Elbocsájsa lyányát!

Este elbocsájsa,
Regvelig nem lássa,
Regvel nyóc órakor
Halval viszik haza.

Harangoznak délre,
De nem délebédre,
Székvári Mariskát
Viszik temetőbe.

Apja, édesannya
Zokogva sirajsa,
Tíz legény késéri,
Úgy teszik az sírba.

Lészped (Moldva), 1953

28

SZEGEDI MARISKA

A HALÁLRA TÁNCOLTATOTT LÁNY. II.

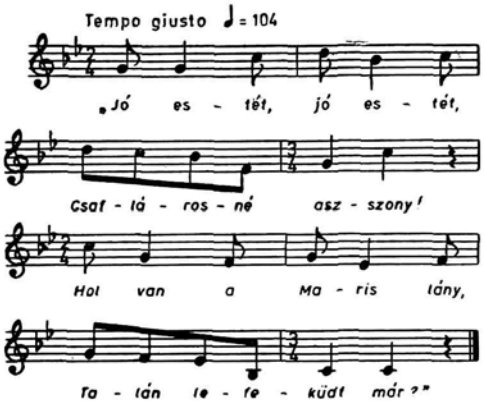

„Itthon van, itthon van,
Bennt van a szobába',
Fekszik már, aluszik
A csendes szobába."

„Költse fel, költse fel,
Erejsze a bálba,
Lagszárú cipőjét
Húzza a lábába!"

Fel is kelt, elkészült,
Elindult a bálba,
Ződ selyemruháját
Vette fel magára.

„Húzzátok, cigányok,
Estétől regvelig,

Szegedi Mariska
Míg vérbe feredik!”

„Álljon meg, álljon meg
Egy cseppet pihenni,
Lagszárú cipőmből
Vérem kiönteni!”

„Mozsikus cigányok,
Nem lehet megállni,
Szegedi Mariskát
Muszáj táncoltatni!”

„Álljon meg, álljon meg,
Mer’ mingyár meghalok,
A csárda közepin
Kétfelé hasadok!”

„Nem bánom, nem bánom,
Százfelé hasadsz is,
Ha nekem nem adtak,
Másnak se aggyanak!”

Átkozott az apa,
De jobban az anya,
Ki egyetlen lányát
Este elbocsájsa.

Este elbocsájsa,
Regvelig nem lássa,
Regvel nyóc óra tájt
Halva viszik haza.

„Na, lányok, na, lányok,
Rólam tanuljatok:
Két testvér-szeretőt
Sohase tartsatok!

Én kettőt tartottam,
De meg is csalódtam,
Édes kedves anyám,
Lásd, mire jutottam!”

Magyarcsügés (Gyimesvölgye), 1962

29

HÚZZÁTOK, CIGÁNYOK

A HALÁLRA TÁNCOLTATOTT LÁNY. III.

„Jó estét, jó estét,
Szőllősiné asszonyság.
Hol van a mi Erzsi babánk,
Talán le is feküdt már?”

„Lefeküdt, lefeküdt
Ződ paplanyos ágyába.”
„Menjen bé és költse fel őt,
Készítse el a bálba!”

Bé is ment, fel is kelt,
El is mentek a bálba,
És akkor a két betyár
Rákacsint a cigányra.

„Húzzátok, cigányok,
Kivilágos virradtig,
Amíg a mi Erzsi babánk
Karjaink közt elalszik.”

„Eressz ki, eressz ki,
Hülepedni mennjek ki,

Két fekete új csizmámból
Az aludt vért öntsem ki!”

„Ne menj ki, ne menj ki,
Nem fogsz te most kimenni,
Még ma éjjel két betyárnak
Karja közt fogsz meghalni.”

Átkozott az apa,
Átkozott az az anya,
Ki a lányát két betyárral
Elereszti a bálba.

„Nyissad ki, jó anyám,
Két leveles kapudat,
Hogy hozzák bé udvarodra
Egyetlen egy lányodat!”

Harangoznak délre,
De nem déli ebédre,
Most viszik ki szegény Erzsit
A gyászos temetőbe.

Válaszút (Mezőség), 1955

30

SZŐLLŐSI ERZSI

A HALÁLRA TÁNCOLTATOTT LÁNY. IV.

„Jó estét, jó estét,
Szőllősiné asszonyság!
Hol van a mi Erzsi babánk,
Aki minket oly rég vár?”

„Bennt van a szobába,
Ződ paplanos ágyába.”
„Menjen be és költse fel őt,
Készítse el a bálba!”

Be is ment, fel is kelt,
El is készült a bálba,
Bagariás két cipőjét
Felhúzta a lábára.

Elindult, odaért,
Odaértek a bálba,
Amikor az a két betyár
Rátekint a cigányra.

„Húzzátok, cigányok,
Kivilágos virradtig,
Amig a mi Erzsi babánk
Karjaink közt elalszik!”

„Eressz ki, eressz ki,
Hülepedni menjek ki,
Bagariás két cipőmből
Piros vérem öntsem ki!”

„Nem méssz ki, nem méssz ki,
Nem kell neked meghülni!
Még ma éjjel két betyárnak
Karja közt fogsz meghalni.”

Átkozott az apa,
De legjobban az anya,
Aki egyetlen egy lányát
Este a bálba hagyja.

Este elbocsássa,
Reggelig nem is lássa,

Reggel pedig nyóc órakor
Meghalva viszik haza.

„Leányok, leányok,
Rólam példát vegyetek:
Két szép legényt egyszerre
Soha ne szeressetek!”

„Jó reggelt, jó reggelt,
Szőllősiné asszonyság!
Élve vittük, halva hoztuk
Haza a maga lányát.”

Buza (Mezőség), 1969

31

TOLLAS ERZSI

A HALÁLRA TÁNCOLTATOTT LÁNY. V.

„Jó estét, jó estét,
Tollas Erzsi asszonyság!
Hol van az Erzsi babám,
Talán le is feküdt már?”

„Lefeküdt, lefeküdt
Piros paplanyos ágyba,
Piros bársony cipőjét
Lehúzta a lábáról.”

„Menjen be, keltse fel,
Készítse el a bálba,
Piros bársony cipőjét
Húzza fel a lábára!”

Be is ment, fel is kelt
Tollas Erzsi az ágyból,
Piros bársony cipőjét
Felhúzta a lábára.

Fel is kelt, el is ment
Tollas Erzsi a bálba,
Azt a tíz arany gyűrűt
Felhúzta az ujjára.

„Jó estét, jó estét,
Csaplárosné asszonyság!
Hol van az a négy betyár,
Aki engem ide vár?”

„Menjen be, üljön le,
Üljön le a diványra!”
Akkor az a négy betyár
Rákacsint a cigányra.

„Húzzátok, cigányok,
Szép kivirradt reggelig,
Tollas Erzsi az ágyba
Soha többé nem fekszik!”

„Engedj ki, menjek ki,
Hadd menjek ki pihenni,
Piros bársony cipőmből
A véremet öntsem ki.”

„Nem lehet, ne menj ki,
Ne hütsd ki úgy magadat!
Azt a tíz arany gyűrűt
Az ujjadra mért húztad?”

Átkozott az apa,
De kétszerte az anya,

Ki este nyolc órától
Lányát bálba bocsátja.

Este elbocsátja,
Más reggelig nem látja,
Másnap kilenc órakor
A holttestét találja.

Harangoznak délre,
Ha nem délre, misére,
Tollas Erzsi holttestét
Viszik a temetőbe.

Kötelend (Mezőség), 1969

32

SZEGSZÁLI MARISKA

A HALÁLRA TÁNCOLTATOTT LÁNY. VI.

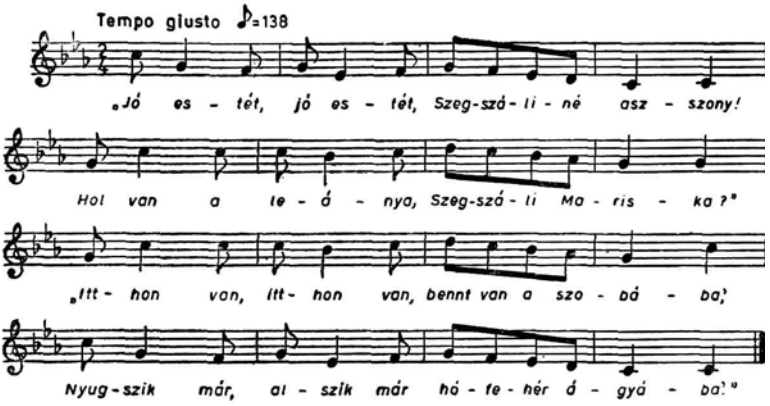

„Menjen be, kőtse fel, engedje a táncba,
Rézpatkós csizmáját húzza a lábába!”
„Húzzátok, cigányok, nem szabad megállni,
Szegszáli Mariskát muszáj táncoltatni!”

„Engedj meg, galambom, egy pár pihenőre,
Rézpatkós csizmámból vér kiöntésére!”
„Húzzátok, cigányok, nem szabad megállni,
Szegszáli Mariskát muszáj táncoltatni!”

„Jó reggelt, jó reggelt, Szegszáliné asszony!
Hol van a leánya, Szegszáli Mariska?”
„Itthon van, itthon van, bennt van a szobába’,
Alszik már, nyugszik már márvány koporsóba’.”

Megkondult a harang, de nem idejébe’,
Szegszáli Mariskát viszik temetőbe.

Két legény kíséri, az teszi a sírba,
Szegény édesannya szívét szomorítja.

Átkozott az apa, kétszerte az anya,
Egyetlen leányát a táncba bocsássa,
Este elbocsássa, reggel se találja,
Másnap estefelé halva viszik haza.

Méra (Kalotaszeg), 1969

33

KINEK ADTÁL ENGEM?

A NAGY HEGYI TOLVAJ. I.

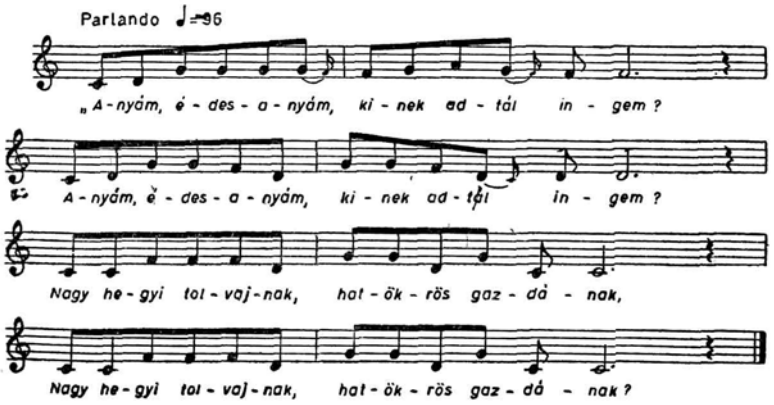

Hogy nem adtál inkább disznyópásztorának,
Hogy nem adtál inkább disznyópásztorának?
De jól laktam immág jó regvel felkelni,
De jól laktam immág jó regvel felkelni.

Jó regvel felkelni s a patakra menni,
Jó regvel felkelni s a patakra menni,

Véres ruhát mosni, s jajszókval sújkolni,
Véres ruhát mosni, s jajszókval sújkolni,

Jajszókval sújkolni, könnyekvel áztatni,
Jajszókval sújkolni, könnyekvel áztatni,
Mert most es oda van keresztút állani,
Mert most es oda van keresztút állani.

Keresztút állani, ermén papat elni,
Keresztút állani, ermén papat elni,
Egy pénzér, kettőér nem szán vért ontani,
Egy pénzér, kettőér nem szán vért ontani.”

S erre ja két szóra megrugá az ajtót,
S erre ja két szóra megrugá az ajtót.
„Mé sírc magad, mé sírc, te nagy híres kurva,
Mé sírc magad, mé sírc, te nagy híres kurva.”

„Nem sírok, nem sírok, csendes jámbor uram,
Nem sírok, nem sírok, csendes jámbor uram,
Cserefát égetek, gyermeket rengetek,
Cserefát égetek, gyermeket rengetek,

Cserefának füstye húzta ki könyvemet,
Cserefának füstye húzta ki könyvemet.”
„Késszijj magad, késszijj, te nagy híres kurva,
Késszijj magad, késszijj, te nagy híres kurva,

S a búzamezőre s a fejvevő helyre,
S a búzamezőre s a fejvevő helyre!”
„Vár kicsit, várkojzál, csendes jámbor uram,
Vár kicsit, várkojzál, csendes jámbor uram,

Hogy tegyem fejembe fődig fágyolomat,
Hogy tegyem fejembe fődig fágyolomat,
Hogy bijzam anyámra kicsi fiacskámat,
Hogy bijzam anyámra kicsi fiacskámat.”

„Jánosom, Jánoskám, nagy hajú szógacskám,
Jánosom, Jánoskám, nagy hajú szógacskám!
Fogd be ja lovadat, hatvan paripádat,
Fogd be ja lovadat, hatvan paripádat!

Vigy el magad ingem a búzamezőre,
Vigy el magad ingem a búzamezőre,
S a búzamezőre s a fejvevő helyre,
S a búzamezőre s a fejvevő helyre!

Elütik fejemet, vedd fel magad fődről,
Elütik fejemet, vedd fel magad fődről,
Tedd a réztángyérba, mosd meg ürmesborba,
Tedd a réztángyérba, mosd meg ürmesborba!

Takard gyenge gyócsba, s úgy tedd koporsóba,
Takard gyenge gyócsba, s úgy tedd koporsóba,
Vegyen példát róla minden apa s anya,
Vegyen példát róla minden apa s anya!

Ne adja leányát idegen faluba,
Ne adja leányát idegen faluba,
Hat ekres gazdának, nagy hegyi tolvajnak,
Hat ekres gazdának, nagy hegyi tolvajnak!”

Lészped (Moldva), 1955

34

KINEK ADOTT ENGEM?

A NAGY HEGYI TOLVAJ. II.

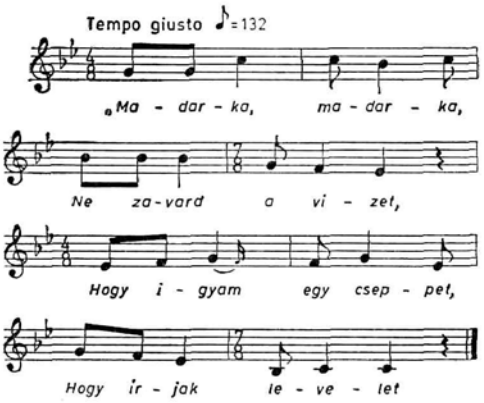

Apám kapujára
S anyám asztalára!
Vedd a körmöd közé,
Szállj az ablakjára,

Szállj az ablakjára,
Tedd az asztalára!
Hogy mikor belé néz,
Essék meg a szüve,

Kinek adott ingem,
Nagy hegyi tolvajnak,
Nagy hegyi tolvajnak,
Kevély katanának.

Aki el van most es
Örmény papat ölni,

Keresztút állani,
Nem szán vért ontani.”

Erre a szavára
Megrugák az ajtót.
„Erejsz bé, erejsz bé,
Asszon feleségem!”

„Bár kicsiddég várkojz,
Csendes jámbor uram,
A selyemruhámat
Vejem fel magamra!”

Második szavára
Megrugá az ajtót.
„Erejsz bé, erejsz bé,
Asszon feleségem!”

„Bár kicsiddég várkojz,
Csendes jámbor uram,
A fényes cipőmet
Hújzam a lábomba!”

Harmadik szavára
Megrugta az ajtót.
„Erejsz bé, erejsz bé,
Asszon feleségem!”

„Bár kicsiddég várkojz,
Csendes jámbor uram,
A karika gyűrűm
Hújzam az ujjamba.”

Negyedik szavára
Bérugá az ajtót.
„Mé sírc magad, mé sírc,
Asszon feleségem?”

„Nem sírok, nem sírok,
Gyermeket rengetek,
Gyermeket rengetek,
Cserefát égetek.

Cserefának füstje
Húzta ki könyvemet.”
„Készülj, magad, készülj,
Asszon feleségem,

A búzamezőre
S a fejvevő székre,
A búzamezőre
S a fejvevő székre.”

„Jánoska, Jánoska,
Nagy hajú szógacska,
Húzd elé hintómot,
Fogd bé hat lovamot.

Hogy mennyünk el ketten
A búzamezőre,
A búzamezőre,
S a fejvevő székre.”

A nagy híres tolvaj
Felhúzá a kardját,
Felhúzá a kardját,
Vágja el a nyakát.

„Bár kicsiddég várkojz,
Csendes jámbor uram!
Me minden halattnak
Hármat harangaznak.

Kettőt megszakasztnak,
Egyet végig húznak.

Zén árva fejemnek
Egyet sem kondítnak.

Met én jóllaktam vót
Jó regvel felkelni,
Jó regvel felkelni,
S a patakra menni,

Vérmes ruhát mosni,
Könnyüvel áztatni.
Könnyüvel áztatni,
Jajszóval sújkolni.”

„Hájdába, hájdába,
Kicsi Ráduj Péter!
Tátá hojza kácsit,
Mámá hojza cicit.”

A nagy híres tolvaj
Ablak alatt vala,
Ablak alatt vala,
Hallgatkozik vala.

„Most es onnan jöve,
Anyánkat megölte.”
Lebuvék a fődre,
Megszakadt a szüve.

A nagy híres tolvaj
Nem mejen má többet
Keresztút állani,
Örmény papat ölni.

Lészped (Moldva), 1959

35

HAJTS EL, DUNA

A NAGY HEGYI TOLVAJ. III.

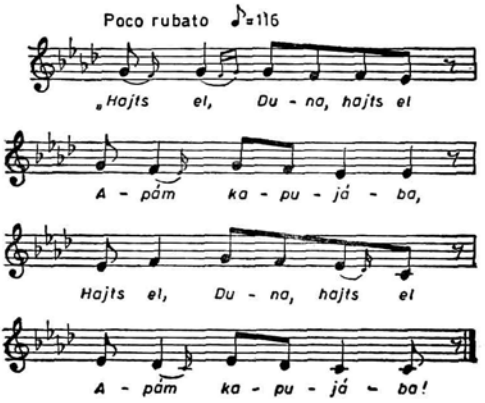

Hogy rikojthasszam meg
Apám, edeszapám,
Hogy rikojthasszam meg
Apám, edeszapám:

Hogy adja gyermekét
Híresz tolvaj után,
Hogy adja gyermekét
Híresz tolvaj után.

Ki moszt isz oda van
Ermén papat elni,
Ki moszt isz oda van
Ermén papat elni.

Anyám, edeszanyám,
Megunta kiét kezem,

Anyám, edeszanyám,
Megunta kiét kezem.

Véresz ruva moszni,
Jajszókval szújkolni,
Véresz ruva moszni,
Jajszókval szújkolni.

Anyám, edeszanyám,
Mikor ingem csinált,
Anyám, edeszanyám,
Mikor ingem csinált,

Csinálhatott lenne
Ed mármulykevecskét,
Moszogassza e víz,
Moszogassza e víz.

Anyám, edeszanyám,
Mikor feresztgetett,
Mikor feresztgetett
Genge meleg vízbe,

Feresztgetett lenne
Buzgó forró vízbe,
Feresztgetett lenne
Buzgó forró vízbe.

Anyám, edeszanyám,
Mikor kötözgetett,
Anyám, edeszanyám,
Mikor kötözgetett,

Kötözgetett lenne
Tüzessz párázába,
Kötözgetett lenne
Tüzessz párázába.

Anyám, edeszanyám,
Mikor rengetgetett,
Mikor rengetgetett,
Kici bőcsücskébe,

Rengetgetett lenne
Hét szingnég bié fűődbe,
Rengetgetett lenne
Hét szingnég bié fűődbe.”

Bogdánfalva (Moldva), 1956

36

JÖJJ MEG, DUNA

A NAGY HEGYI TOLVAJ. IV.

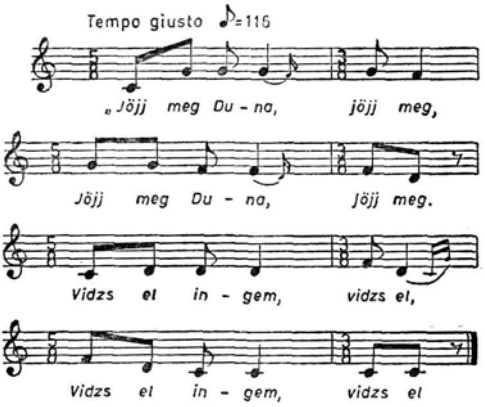

Apám kapujához,
Apám kapujához,
Anyám ajtójához,
Anyám ajtójához.

Anyám, édesanyám,
Mét adta dzsermekit,
Anyám, édesanyám,
Tüzes tolvaj után.

Már mét nem adta vót,
Már mét nem adta vót
Jámbor dzsermek után,
Jámbor dzsermek után.

Elállott két kezem,
Elállott két kezem
Hírharangat húzni,
Hírharangat húzni.

Elállott két lábom,
Elállott két lábom
Dzsivánkövet nyomni,
Dzsivánkövet nyomni.

Elállott két szemem,
Elállott két szemem
Hosszú útak nezni,
Hosszú útak nezni.

Megunta két filem,
Megunta két filem
Ződ erdő zúgását,
Ződ erdő zúgását.

Megunta két filem,
Megunta két filem
Vadmadar szólását,
Vadmadar szólását.”

Lujzikalagor (Moldva), 1958

37

MIKOR FERESZTGETTÉL

A NAGY HEGYI TOLVAJ. V.

„Tudod, anyám, tudod,
Mikor feresztgettél,
Mikor feresztgettél
Genge meleg vízbe,

Mikor takargattál
Genge gyócs ruhába,
Takartál lenne bé
Tüzes párázsába,

Mikor elrengettél
Kicsi bűcsűcskébe,
Rengettél lenne bé
Fődnek fenekibe,

Csak ne adtál lenne
Ki hideg havasra,
Nagy hegyi tolvajnak,
Nagy híres gazdagnak,

Ki most es oda van,
Keresztút állani,
Vaskaput rontani,
Piros vért ontani,

Piros vért ontani,
Ermén papat ölni.”
Csak ajtón szóla meg
E nagy híres tolvaj:

„Sírtál, asszony, sírtál,
Valamennyet sírtál.”
„Nem sírtam, nem sírtam,
Cserefát égettem,

Cserefát égettem,
Gyermeket rengettem,
Cserefának füstye
Hozta ki könyvemet,

Fenyőfának szaga
Hirvasztá színnyemet.”
„Készülj, asszony, készülj
E fejvevő helyre,

E fejvevő helyre,
Hogy vegyem fejedet.”
„Ne vedd el fejemet,
Ne vedd el fejemet!

Bizon kész vagyok én,
Ha fejemet veszed,
De úgy es megbocsáss,
Te nagy hegyi tolvaj:

Én es szóljak hármat
Legnagyobb szolgámnak:
Szolgám, édes szolgám,
Háj el téses vélem!

Háj el téses vélem,
Hol fejemet veszi
E nagy hegyi tolvaj.
Vedd fel e fejemet,

Takard papirosba,
S azon felül gyócsba,

Küld el Móduvába,
Apám kapujára,

Tedd ez ablakjára,
S nyujtsd ez asztalára,
Vegyen példát róla
Minden apa s anya,

Hogy adja gyermekit
Ki hideg havasra,
Nagy hegyi tolvajnak,
Nagy híres gazdagnak.

Met én nem szoktam vót
Ez apám házánál
Vízre jálámenni,
Véres ruhát mosni,

Könyűvel vegyítni,
Jajszóval sújkolni,
Met én úgy szoktam vót:
Este lefeküdtem,

Este lefeküdtem,
Jó regvel felkeltem,
S e dologra mentem,
Sziépen iénekeltem.”

Klézse (Moldva), 1955

38

MIÉRT ADOTT ODA?

A NAGY HEGYI TOLVAJ. VI.

„Edes jó Istenem,
Indítsd meg árvized!
Hadd mosson el ingem
Nem es igen messze,

Apám udvarára,
Hogy kérdjem meg tőle:
Kihez adott férhez,
Vitéz katonához,

Hegyi tolvajához,
Ember hóhérához?
Mér nem adott inkább
Disznópásztorához,

Méjér adott oda
Hegyi tolvajához?
Edes jó Istenem,
Hod meguntam élnem!

Minden sötét hajnalba
Véres ruhát mosnom.
Mert most es oda van
Keresztút állani,
Ember felgyilkolni.”

„Asszony-feleségem,
Azt hallottam, sírtál.”
„Nem sírtam, nem sírtam,
Gyermekem rengettem.

Gyermekem rengettem,
Cserefát égettem,
Cserefának füstje
Húzta ki a könnyem.”

„Állj térre, asszonyom,
Me fejedet veszem!”
„Ne vedd le fejemet,
Hadd meg életemet!

Hod még növelhessem
Fel a két gyermekem.
Hod még növelhessem
Fel a két gyermekem.”

Ama fekete felhőbe
Ott fürdik egy holló.
„Jöjj el, te fekete holló,
Vidd el az én levelemet!

Szabadkán keresztül,
Vidd az apám ablakára,
Tedd az anyám asztalára,
S ha aluva kapod,
Tedd az aluvó ágyába!

Ha kerdi, hol vagyok?
Mondd meg, hogy rab vagyok.
Nagy Tatáriának,
Hej de rabja vagyok!

Kezemen, lábamon
Vas botokat hordok.
Karcsú derekamon
Vas dészüket hordok.”

Sántatelek (Gyimesvölgye), 1958

39

KICSI RÁDUJ PÉTER

A NAGY HEGYI TOLVAJ. VII.

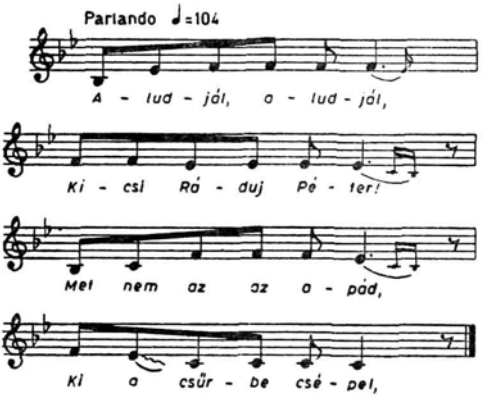

Hanem az az apád,
Ki hegyen pakulár.
Hegybeli pakulár.
Koppant a vén vajda:

„Feleségem, kincsem,
Mit énekelsz vala?
Mit sírsz vala, mit sírsz,
Szép Máriska dajka?”

„Nem sírok, nem sírok,
Cserefát égetek,
Cserefát égetek,
Gyermeket rengetek.

Gyermeket rengetek,
Annak énekelek,
Cserefának füstje
Hozta ki könnyemet.”

Görbepatak (Gyimesvölgye), 1959

40

FÉRJHEZ ADTÁL, ANYÁM

A NAGY HEGYI TOLVAJ. VIII.

„Ferjez adtál, anyám, hegyi tolvaj után.
A sok véres gúnyát könnyeimmel mosom,

Könnyeimmel mosom, bánattal sújkolom,
Bánattal sújkolom, jajszóval szapulom.

Ha reggel kimosom, délben bevérezi,
Ha este kimosom, reggel bevérezi.

Most is oda vagyon, keresztes út átal,
Embereket ölni, szívem szomorítni.”

„Mért sírtál, mért sírtál, ifi úr-asszonykám?”
„Nem sírtam, nem sírtam, jámbor, kedves uram.

Konyhán forgolódtam, fenyőfát égettem,
Fenyőfának füstje kiszívta a könnyem.”

„Ha sírtál, nem sírtál, ki van neked nyújtva
A szekered rúdja.” S a fejét levágta.

Vajdakamarás (Mezőség), 1954

41

SZÉP FEHÉR PAKULÁR

A MEGÖLT HAVASI PÁSZTOR. I.

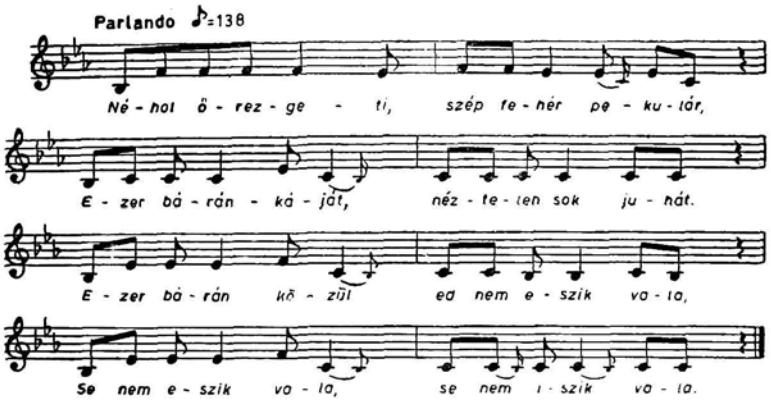

„Mi dolog, mi dolog, te kicsi báránkám,
Hod te se nem eszel, hod te se nem iszol?”
„A dolog, a dolog, én szegény gazdecskám,
Met mindjá idejön három disznópurkár.

Neked fejed veszik, minket elhajtanak.”
S még szavát sem végzi, csak odaérének.
„Jó napot, jó napot, te fehér pekulár.”
„Isten hozott, Isten, ti disznópurkárok.”

„Tudod-e, mét jöttünk? Nem adod-e nekünk
Ezer báránkadot, néztelen sok johod?”
„Nem adom, nem adom, met nem adnivalók.”
„Te nekünk nem adod, neked fejed vesszük.”

„Ha fejem veszitek, temessetek ingem
Tellám kapujába, johoim jászlyába.

Nagyobb furulyámból csánnyatok koporsót,
Kissebb furulyámot tegyétek fejemhez,

Mikor alul fú szél, ullyant zúgogasson,
Mikor felyül fú szél, ullyant zengedezzen.
Ki ott elé menen, mindenyik azt mondja,
Szép fehér pekulár, magát havalygassa.

Mentek, mendegeltek az útval mellyékest.
Ott es vagyon nekem egy füstes házecskám,
Abba es van nekem öreg édesanyám,
Fekete micét tép, mind ingem gyászolgat.

Tudom jól, megkérdi, hogy én hol maradtam.
Tudjátok felelni, hogy megházasodtam
E födnek zsírjával, e napnak húgával.
E napnak húgával s ragyogó csillagval.

Mentek, mendegeltek az útval mellyékest,
Ott es vagyon nekem egy virágos kertem,
Abba es van nekem két hajadon húgom,
Virágot gyomlálnak, mind ingem gyászolnak.

Tudom jól, megkérdik, hogy én hol maradtam,
Tudjátok felelni, hogy megházasodtam
E födnek zsírjával, e napnak húgával,
E napnak húgával s ragyogó csillagval.”

Külsőrekecsin (Moldva), 1955

42

SZÉP FEHÉR PAKULÁR

A MEGÖLT HEGYI PÁSZTOR. II.

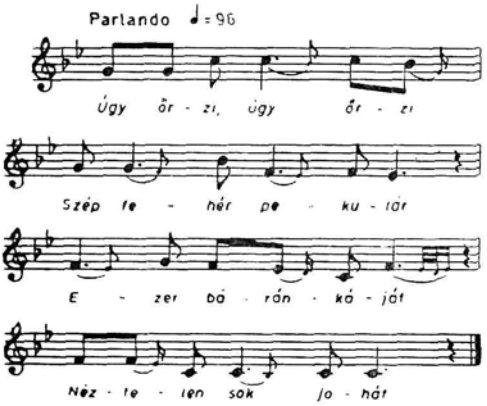

S oda es elmene
Három disznópurkár:
„Honn vagy-e, benn vagy-e,
Szép fehér pekulár?”

„Honn vagyok, benn vagyok,
Három disznópurkár.”
„Tudod-e, métt jöttünk?”
„Tudom, ha megmondják.”

„Mük es azétt jöttünk,
Nem adad-e nekünk
Ezer báránkádat,
Néztelen sok johod?”

„Nem adam, nem adam,
Három disznópurkár,

Nem adam, nem adam,
Met nem adni valók.”

„Bizon, ha nem adad,
Mük es azétt jöttünk,
Mük es azétt jöttünk,
Hogy fejedet vegyük.”

„Ha fejem veszitek,
Ingem temessetek
Tellám kapujába,
Bárányok lyászlyába,

Nagyobb furulyámat
Tegyétek fejemhez,
Kisebb furulyámat
Tegyétek lábomhoz,

Ha alól fú je szél,
Fújja, fúdogalja,
S eki azt meghallja,
Mingyá’ es azt mondja:

Szép fehér pekulár,
Magát havallygassa,
Magát havallygassa,
Hazáját sirassa.

S ha fellyül fú e szél,
Fújja, fúdogalja,
S eki azt meghallja,
Mingyá’ es azt mondja:

Szép fehér pekulár
Magát havallygassa,
Magát havallygassa,
Hazáját sirassa.

Ehol elémentek
Egy útval mellyékest,
Ott nekem es vagyan
Egy virágos kertem,

Abba nekem es van
Két hajadon húgom,
Virágot gyomlálnak,
Ingemet gyászolnak.

Tudom jól, megkérdik:
Ingem hol hagytatok?
Tudjátok felelni,
Hogy megházasodtam.

Tudom jól, megkérdik:
Ki lyányát vettem el?
Tudjátok felelni:
E napnak e húgát.

E napnak e húgát
S e fődnek e zsírját.
S ehol elémentek
Egy útval mellyékest,

Ott nekem es vagyon
Egy kicsi házecskám,
S abba nekem es van
Egy öreg mámikám.

Fekete micét tép,
Mind ingemet gyászol,
Tudom jól, megkérdi:
Ingem hol hagytatok?

Tudjátok felelni,
Hogy megházasodtam.

Tudom jól, megkérdi:
Ki lyányát vettem el?

Tudjátok felelni:
E napnak e húgát,
E napnak e húgát
S e fődnek e zsírját.”

Klézse (Moldva), 1955

43

MARINKA

A KEGYETLEN ANYÓS. I.

„Ifiú Rádulj Piéter,
Házaszadjál, fiam!
Vedd el, fiam, vedd el,
’z urak lihányikat!”

„Anyám, iédeszanyám,
Mintsább azt elvegyem,
Hamarább elveszem
Jobbágyom lihányát.

Románúl Marinkát,
Magyarúl Margitkát.”
Ő isz csak elvevé,
Ő isz csak elvevé.

„Románul Marinka,
Magyarul Margitka!
Sz e kiét hálál közül
Melliket választad?

Átallőjenek-e,
Átallőjenek-e?
Estyietől régvelig
Gyortyatartó léssz-e?”

Ő isz megcodorá
Iuszoszvászonval.
Fejinél meggyútá,
Talpig eliégeté.

Eggyiket temeték
’z ótár háta mellyé.
Mászikat temeték
’z ótár eleibe.

Felnőttek, felmentek,
Mennyben ölelkeztek.
Felnőttek, felmentek,
Mennyben ölelkeztek.

Bogdánfalva (Moldva), 1970

44

MERINKA

A KEGYETLEN ANYÓS. II.

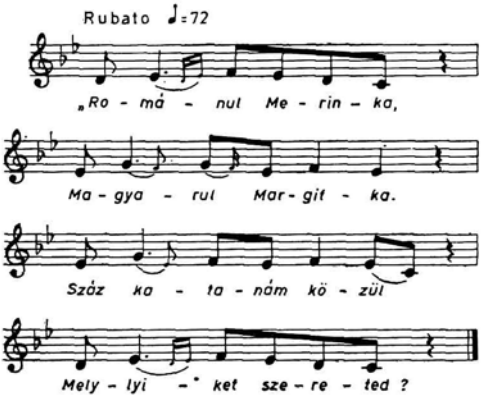

Napat-e vaj hódat
Vaj fényes csillagat?”
„Napat es szeretem,
Hódat es szeretem.

De fényes csillagat
Leginkább szeretem.”
„Azt es mond meg nekem,
Hogy e mire menen?”

„E szép fényes nap es
Öreg Ráduj Vajda,
S e szép fényes hód es
Ez öreg Vajdáné.

S e szép fényes csillag
Ifjú Ráduj Péter.

Megmondám, megmondám,
Hogy a mire menen.”

Csak kapun szóla meg
E katona legény:
„Románul Merinka,
Magyarul Margitka.

Nekem el kell menni
Hadba hadakozni,
Jó hírt hazahozni,
Neked megmondani.

Anyám, édesanyám,
Üsellye jól gondját,
Üsellye jól gondját
S az én Merinkámnak.

Nekem el kell menni
Hadba hadakozni,
Jó hírt hazahozni,
Neki megmondani.”

„Románul Merinka,
Magyarul Margitka,
Lelkem, édes lányom,
Azt megengeded-e,

Azt megengeded-e,
Favágó tőkém légy?”
„Meg nem engedhetem,
Lelkem édesanyám.”

„Románul Merinka,
Magyarul Margitka,
Lelkem, édes lányom,
Azt megengeded-e,

Nyársba felhúzzalak,
Langon pirissalak?”
„Meg nem engedhetem,
„Lelkem édesanyám.”

„Románul Merinka,
Magyarul Margitka,
Lelkem, édes lányom,
Azt megengeded-e,

Asztali vendégnek
Gyórtyatartója légy?”
„Azt megengedhetem,
Lelkem édesanyám.”

Ő es csak bémene
Belső kamerába,
Ő es csak kivevé
Rég iuszos vásznát.

S e fejitül fogá,
Talpáig tekeré,
Fejinél meggyútá,
Talpáig égeté.

„Anyám, édesanyám,
Virjad-e vaj még nem?
Virjad-e vaj még nem,
Mert mindjár végem lesz?”

„Virjad, lányom, virjad,
Első kakas szó van.
Románul Merinka,
Magyarul Margitka.”

„Másodikszor mondom,
Lelkem édesanyám,

Virjad-e vaj még nem,
Mert mindjár végem lesz?”

„Virjad, lyányom, virjad,
Piros hajnal tetszik.
Románul Merinka,
Magyarul Margitka.”

„Harmadikszor mondom,
Lelkem édesanyám,
Virjad-e vaj még nem,
Mert mindjár végem lesz?”

S akkor erre szóra
Ő es csak felvevé,
Ő es csak kivivé
E virágos kerbe.

E virágos kerbe
Rózsa bokor alá,
Rózsa bokor alá,
Mend egy porgolt tőkét.

Csak kapun szólamlék
Ez ő édes fia.
„Románul Merinka,
Magyarul Margitka.

Nyisd meg e kapudat,
Erejsz bé ingemet,
Met én hazajöttem,
Jó hírt hazahoztam.

Jó hírt hazahoztam,
Neked megmondanám.”
„Állj meg, fiam, állj meg,
Mingyán béeresztlek.”

„Nem kell, anyám, nem kell.
Hol ez én Merinkám,
Hol ez én Merinkám,
Hogy maga nyissa ki.”

„Elment, fiam, elment
E rózsa mezőbe
Rózsa virág szedni,
Bokrétába kötni.

Neked haza hojza,
Kalapodba rakja.”
Ő es csak megtére,
Ő es csak elmene.

Ő es csak elmene
E rózsa mezőbe.
„Nyeriss, lovam, nyeriss!
Hol ez én Merinkám?

Románul Merinka,
Magyarul Margitka.”
„Gazdám, édes gazdám,
Ne fárassz ingemet.

Honn e te Merinkád
E virágos kerbe,
E virágos kerbe,
Rózsa bokor alatt.”

Ő es csak megtére,
Ő es haza mene,
S ő es csak bémene
E virágos kerbe.

Messzünet meglátá
Mend egy porgolt csutkot.

Ő es odamene,
E mellyire buék.

„Románul Merinka,
Magyarul Margitka.
Meghóttál-e vaj élsz
Rózsa bokor alatt?”

„Élek, gyenge rózsám,
De immán végem lett.”
S ő es csak felkele,
Ő es csak bémene.

„Anyám, édesanyám,
Adja ide nekem
Arany székecskémet,
Arany bütü késem!”

Az ő édesannya
Neki odaadá
Arany székecskéjét,
Arany bütü kését.

S e mellyibe üté,
Szernyü halált hala,
S őket csak elvivék,
S őket eltemeték.

Egynek csántatának
Fehér mármulykőkoporsót,
S a másiknak csántatának
Fekete mármulykőkoporsót.

S egyiket temették
Zótár mellyé belöl,
S másikat temették
Zótár mellyé kivül.

S onnat es kinöve
Két szép lyilyivomszáll.
Nőnek, növögetnek,
Zótárt meghaladják.

Zótárt meghaladják,
Összekapcsolkodnak.
Hét ez apjik bément,
Szépen virágoztak.

Hét ez annyik bément,
Úgy leszomorodtak,
Úgy leszomorodtak,
Fődig elirvadtak.

Átkozott ez apa,
Hétszerebb ez anya,
Ki két virágszálat
Elválasztja vala.

Klézse (Moldva), 1956

45

SZABÓ ERZSI

A GYERMEKGYILKOS ANYA. I.

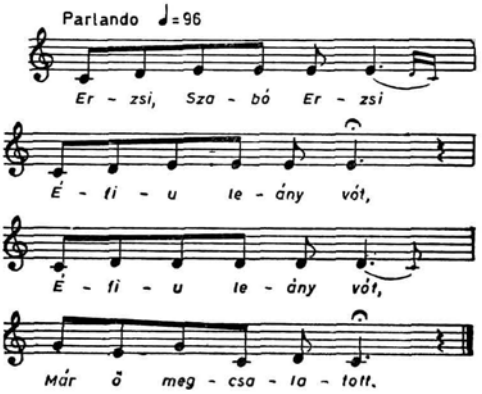

Apja s annya neki
Már nem tudott semmit,
Ő szeretőt tartott
Már ő titok alatt.

Mondja szereteje:
„Ne búsulj, te Erzsi,
Isten megengedi,
S a gyermek eléjő!

Mejek katanának
Három esztendeig,
Már három esztendő
Egyhamar eltelik.”

Apja s annya neki
Elfogtak már menni,

Elfogtak már menni
Idegen faluba.

Idegen faluba,
Már a komáikhoz,
Erzsi otthon maradt,
Otthon már magára.

Erzsinek, Erzsinek
Kicsi fija leve.
Erzsi, Szabó Erzsi,
Ó, be rosszat gondolt!

Az ő kicsi fiát
Hogy ő összevágja,
Hogy a kicsi fiát
Aprón összevágja,

Csihány közé hányta,
Disznyóknak ajálta,
István úrfi király
Az ablaknál látta.

István úrfi király
Kűdi a katanát,
Mondja meg Erzsinek,
Hogy ő menjen oda.

Egy napra, kettőre
Erzsi oda mene**,**
Rikojtsa katana:
„Erzsi, Szabó Erzsi!

Jere magad bátran,
Me’ hivat a király!”
„Menj el, te katana,
Me’ nem mejek oda:

Apám s anyám nekem
Honnyába nincsenek.”
„Jere magad, jere,
Me’ hivat a király,

Jere a királyhoz,
Bár csak egyet szóljon!”
„Szaladj, te katana,
Met menyek most mingyán!”

Szegény Szabó Erzsi
Ő oda es mene.
„Jó napot, jó napot,
István úrfi király!”

„Isten hozott ide,
Szegény Szabó Erzsi!”
Szegény Szabó Erzsi
Nem es tudott szólni.

„Mond meg magad nekem,
Hogy te mit csináltál?”
„Királyom, fenségem,
Semmit se csináltam.”

„Mond meg magad, Erzsi,
Az ablaknál láttam,
Hogy kicsi fiadat
Te esszevagdaltad,

Aprán esszevágtad,
Csihány közé hánytad,
Csihány közé hánytad,
Disznyóknak ajáltad.”

„István úrfi király,
Engedjen el ingem,

Reja vitt az eszem,
Megöltem gyermekem.”

„Erzsi, Szabó Erzsi,
Nem foglak engedni,
Me’ még rólad fognak
Sokan példát venni.”

Szaladj, Erzsi, szaladj
Magad bátran haza!
Mennek a csendérek:
Vigyenek el téged.

Visznek el tégedet
Erekes temlecbe,
Erekes temlecbe,
Vasak kezé téve.

Jaj, már a csendérek
Oda es érének!
Szegény Szabó Erzsit
El es vitték vala.

Elvitték, elvitték
Erekes temlecbe,
Bé es rekesztették,
Setétségre vették.

Az ő apja s annya
Csak haza érének,
Rikojtozzák vala:
„Hol vagy magad, Erzsi?”

Jaj, már a leányik
Nem fogott felelni!
„Istenem, Istenem,
Merre tudott menni?”

Az ő édesannya
Menyen a királyhoz.
„Királyom fensége,
Hol van a leányom?”

„Megvagyan, megvagyan
Erekes temlecbe.”
„Mit vétett, mit vétett,
Hogy bérekesztette?”

„Kicsi fia leve,
S azt ő esszevágá,
Aprán esszevágta,
Csihán közé hányta,

Csihán közé hányta,
Disznyóknak ajálta.”
De az édesapja
Nem fogta elhinni.

Menyen édesapja
Temlec ajtójához,
Rikojtsa leányát
Temlec ajtajánál:

„Itt vagy-e, itt vagy-e,
Kedves jó leányom,
Itt vagy-e, leányom,
Szegény Szabó Erzsi?”

„Itt vagyok, itt vagyok.
Lelkem édesapám.”
„Mé’ fogott tégedet
A király bezárni?”

„Apám, édesapám,
Be nagyot vétettem!

Kicsi fiam leve,
Én azt esszevágám.”

„Leányom, leányom,
Mér’ tudtad csinyálni,
Mer’ mi egy gyermeket
Felneveltünk lenne.”

„Apám, édesapám,
Szégyeltem világtól,
Szégyeltem világtól,
Féltem haragjától.

Apám, édesapám,
Mit tudjak csinyálni,
Reja vitt az eszem,
Elvágtam gyermekem.

Apám, édesapám,
Úgy szorítnak vasak,
Úgy szorítnak vasak,
Hogy mingyá’ meghalak.”

„Fiam, édes fiam,
Te ne búsulj semmit,
Menyek a királyhoz,
Már mondom meg neki:

Vegyen ki tégedet,
Tegyen bé ingemet!”
Oda es mene már
Az ő édesapja.

„István úrfi király,
Vegye ki leányom,
Vegye ki leányom,
Tegyen bé ingemet!”

„Nem lehet, nem lehet,
Hogy onnat kivegyem,
Met sok szép leány kell
Hogy róla tanuljon.

Hogy úgy ne csináljon,
Mind ahogy ő csinyált.”
Szegény édesapja
Már ő sírni foga,

Könyved telt szemekvel
Már ő haza mene.
Mondja ’z asszonyának,
Hogy hol az leánya.

„Jaj, már az leányom
Bé vagyon rekesztve!
Kicsi fia leve,
S ő aztat megölte.

Bé vagyon rekesztve,
Az király bézárta,
Met az kicsi fiát
Aprán esszevágta.

Csihán közé hánta,
Disznyóknak ajálta,
István úrfi király
Az ablaknál látta.”

Jaj, már édesanyja
Menyen a temlechez!
„Itt vagy-e, itt vagy-e,
Szegény Szabó Erzsi?”

„Itt vagyok, itt vagyok,
Lelkem édesanyám,

Úgy szorítnak vasak,
Hogy mingyár' meghalok."

„Leányom, leányom.
Mit tudtál csinyálni,
Hogy a te fejedre
Nagy bánatot hoztál."

„Anyám, édesanyám,
Mit tudjak csinyálni,
Reja vitt az eszem,
Megöltem gyermekem.

En árva fejemre
Nagy bánatot hoztam,
S a magik szivikre
Már nagy bút hajtottam."

„Leányom, leányom,
Mér' tudtad csinyálni,
Mer' mi egy gyermeket
Felneveltünk lenne."

„Anyám, édesanyám,
Szégyeltem világtól,
Szégyeltem világtól,
Féltem haragjiktól.

Anyám, édesanyám
Lelkem, menjen haza.
Mondja meg bácsimnak,
Jöjjen ő es ide!

Jöjjen ő es ide,
Bucsújzam el tőle!"
Szegény édesannya
Haza es indula.

És könyves szemekvel
Bémene a házba,
S az ő bácsijának
Nagy jajszókval mondja:

„Fiam, édes fiam,
Szaladj el húgodhoz,
Szóljon bár csak egyet,
Búcsujzon el tőled!”

Jaj, már a bácsija
El es indul vala!
Rikojtozza vala
Temlec ajtajánál:

„Erzsi, Szabó Erzsi,
Húgom, édes húgom,
Húgom, édes húgom,
Élc-e vaj meghaltál?”

„Bácsim, édes bácsim,
Még vagyan egy keves,
Sok sincs immár, bácsim,
Majt meg fogok halni.”

„Erzsi, Szabó Erzsi,
Mit fogtál csinyálni,
Hogy te a fejedet
El fogtad veszteni?”

„Bácsim, édes bácsim,
Mit fogjak csinálni,
Reja vitt az eszem,
Megöltem gyermekem.

Úgy szorítnak vasak,
Hogy majtig meghalak.

Maradjon békével
Kedves, édes bácsim!

E lesz nekem immán
Az utolsó szavam,
A nagy setétségbe
Már én meg kell haljak.

Nincs gyertyavilágom,
Hogy annál haljak meg,
Kicsikémnek se vót,
Jaj, már fényes napja!”

Erre ja szavakra
Már Erzsi meghala,
Jaj, már a bácsija
Mejen a királyhoz,

Hogy már engedje meg,
Hogy vegyék ki onnét.
„Jó napot, jó napot,
István úrfi király!

Meghala, meghala
Már az én húgocskám.
Engedje meg maga,
Hogy vegyem ki innét,

Hogy bár húzajsam meg
Bár az nagy harangot!”
„Szaladj, te katana,
Vedd el a kócsokat!

Kócsold ki, kócsold ki
Temlecnek ajtóját,
Hogy már vigyék haza
Szegény Szabó Erzsit!”

Jaj, már a katana,
Ó, már kikócsolá,
Ó, már kikócsolá
Temlecnek ajtaját!

Már az ő bácsija
Bé es menyen vala,
Szegény Szabó Erzsi
Már ő meg vót halva.

Jaj, már a bácsija
Ő rejá es borult,
Már az két orcáját
Fogta csókolgatni.

Szépen megelelé,
A földről felvevé,
A földről felvevé,
S a szekerbe tevé,

S ő es haza vivé,
Nyútópadra tevé.
Jaj, már meghúzatták
Már az nagy harangot!

Oda fogtak gyűlni
Már sok szép éfiak,
Jaj, Szabó Erzsinek
Már az csudájára!

Az ő édesannya
Keservesen síra,
Hogy az ő leányát
Halva vitték vala.

„Leányom, leányom,
Szegény Szabó Erzsi,

Elvesztette magát
S az ő kicsi fiát!

Leányok, leányok,
Róla tanuljatok,
Titkosan szeretőt
Tik már ne tartsatok!

Leányom, leányom,
Szegény Szabó Erzsi,
Nagy bánatot hoztál
A mi bús szivünkre!

Szerencsétlen vótál
Mikor születtél vót,
Szerencsétlenebb vót
A kicsi fiacskád,

Hogy te nem sajnáltad,
Hogy őt összevágtad!
Leányok, leányok,
Így ne csináljátok,

Mind az én leányom
Hogy fogott csinyálni.
Leányok, leányok,
Már sok szép leányok,

Úgy szerettem lenne,
Leányom lett lenne,
Jaj, de titok alatt
Tartott ő szeretőt!”

Lészped (Moldva), 1954

46

ERZSI, SZABÓ ERZSI

A GYERMEKGYILKOS ANYA. II.

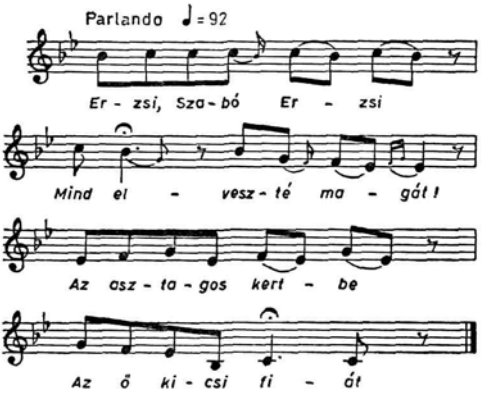

Aprán összevágta,
Azt csihánba hánta,
Azt csihánba hánta,
Disznyóknak ajálta.

Király Bruncfi István
Az ablaknál látta
A kicsi fiának
Keserves halálát.

Erzsi, Szabó Erzsi
Bémene jaz házba,
Énekelni kezde
Szegény Szabó Erzsi:

„Anyám, édesanyám,
Mikor engem szültél,

Mikor engem szűltél,
Szűltél lenne követ!

Mikor feresztgetett
Gyenge meleg vízbe,
Mé' nem feresztett vót
Forró lobogóba?

Mikor takargatott
Gyenge gyócsruhába,
Mé' nem takargatott
Tüzes parazsába?

Mikor rengetett vót
Ingem bűcsücskébe,
Mé' nem rengetett vót
Hét mészég az fődbe?"

S akkor erre szóra
Megrugták az ajtót,
S akkor erre szóra
Megrugták az ajtót:

„Erejsz bé, erejsz bé,
Te nagy, híres kurva!"
„Várkojzék, várkojzék,
Csendes, jámbor uram,

Hogy tegyem fejembe
Fődig fátyolomat,
Hogy tegyem fejembe
Fődig fátyolomat!"

„Erejsz bé, erejsz bé,
Te nagy, híres kurva!"
„Várkojzék, várkojzék,
Csendes, jámbor uram,

Hogy hújzam lábamba
Piros csizmáimat!
Már most úgy étezem,
Hogy le nem vetkezem,

Már most úgy étezem,
Hogy le nem vetkezem.”
S a harmadik szóra
Bérugák az ajtót.

„Mé’ sírc, kurva, mé’ sírc?
Mond meg jó uradnak!”
„Nem sírok, nem sírok,
Csendes, jámbor uram,

Cserefát égetek
Gyermeket rengetek,
Cserefának füstje
Vette ki könyvemet.”

„Készilj, Erzsi, készilj
A búzamezőbe,
A búzamezőbe
S az fejvevő székre!”

„Szógám, kedves szógám,
Legkissebbik szógám,
Hozd elé kocsimat,
Fogd be hat lovamat!

Jere el te velem,
Vigy el magad ingem
A búzamezőre
S a fejvevő székre!

Még a halottnak es
Hármat harangoznak,

Én árva fejemnek
Egyet se kondítnak.

Mikor fejem veszik,
Vedd fel a fejemet,
Tedd a réz tányérba,
Vidd el Barassóba!

Takard gyenge gyócsba,
Öntözd irmes borval,
Vidd el Barassóba,
Tedd a várkapuba:

Vegyen példát róla
Minden apa s anya,
Hogy adja gyermekét
Idegen faluba,

Idegen faluba
S a hideg havasra,
Nagy hegyi tolvajnak,
Hatökrös gazdának,

Hatökrös gazdának,
Cifra katanának,
Jobb lett lenne adjon
Disznyó pásztorának.

Meguntam, meguntam
Jó regvel felkelni,
Jó regvel felkelni,
Az patakra menni,

Az patakra menni,
Véres ruhát mosni,
Jajszókval sújkolni,
Könyvemmel áztatni.”

„Készilj, Erzsi, készilj,
Sokat ne hagyogass,
Hogy már mennyünk el mi
Téged törvényezni!”

El es indulának
A búza mezőbe,
A búza mezőbe
S a fejvevő székre.

Kérdi már a bíró
Szabó Erzsi urát:
„Mond meg magad, mond meg:
Hogy törvényejzük el?”

Felelé az ura:
„Tegyék talpig vasba!”
Talpig vasba tették
Szegény Szabó Erzsit.

Mikor vasba tették,
Odaér az anyja:
„Erzsim, édes Erzsim,
Élc-e vaj meghottál?”

„Élek, édesanyám,
De kicsi van immán,
Szorítnak a vasak,
Meg kell én es haljak.”

Akkor erre szóra
Odaért az apja.
„Apámnak leánya,
Mit csináltál magad?”

„Apám, édesapám,
Reá vitt az eszem,

Reá vitt az eszem,
Megöltem gyermekem.

Tanítson meg ingem,
Hogy én mit csináljak.
Szorítnak a vasak,
Meg kell immár haljak.”

„Erzsim, édes Erzsim,
Ne búsulj már magad!
Megyek az királyhoz,
Mondom meg már neki:

Vegyen ki tégedet,
Tegyen bé ingemet!”
„Ne menjen kend, ne máj,
Apám, édesapám,

Megöltem gyermekem,
Reá vitt az eszem.
Halál halálett van,
Apám, édesapám.”

Akkor erre szóra
Odaért bácsija.
„Húgom, édes húgom,
Mit csináltál magad?”

„Bácsim, édes bácsim,
Reá vitte eszem,
Reá vitte eszem,
Megöltem gyermekem.

Bácsim, édes bácsim,
Mit álmodtam éjen,
Bácsim, édes bácsim
Azt álmodtam éjen:

Két fekete holló
Fejem felett sétált,
Két sing sinor vala
Körmik között varrva.”

„Húgom, édes húgom,
Szegény Szabó Erzsi:
Holló az halálod,
Sinor az te ágyad!”

Akkor erre szóra
Meghótt Szabó Erzsi,
Kiadta az lelkit
Szegény Szabó Erzsi.

Elment az bácsija,
Híjja oda királyt:
„Király Bruncfi István,
Meghótt már a húgom!

Nem adta ki élve,
Adja ide halva,
Adja ki jaz testit,
Hogy már vigyem haza.

Vigyem én már haza
Abba’ zén falumba,
Hogy bár hármat neki,
Hármat konditsanak.”

Ha kérdi valaki:
Jaj, valakicsoda
Halt meg a faluba,
Kinek harangoznak?

Meghótt Szabó Erzsi,
Neki harangoznak,
Kiadta jaz lelkit
Szegén Szabó Erzsi.

Lészped (Moldva), 1955

47

SZEGÉNY SZABÓ ERZSI

A GYERMEKGYILKOS ANYA. III.

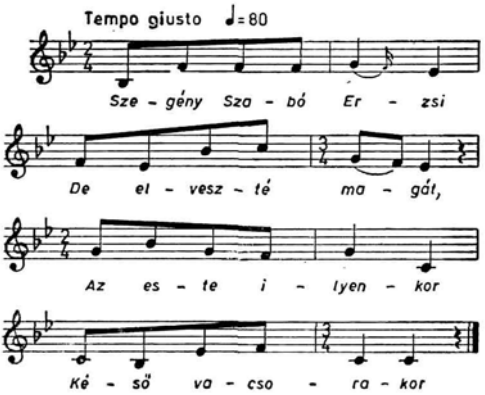

Aprán összevágá
Az ő kicsi fiát,
Csihány közé hányá,
Disznyóknak kiadá.

István király, bruncfi,
Két szemivel látá,
Két szemivel látá
Keserves kínzását;

Két filivel hallá
Keserves sírását.
István király, bruncfi,
Törvényszékbe üle,

Törvényszékbe üle,
S azt a törvént tette:
Lélekétt lélek kell,
S halálétt halál kell!

„Anyám, édesanyám,
Vátson ki ingemet,
Ne hagyjon elveszni,
Temlecbe sinyleni.”

„Fiam, édes fiam,
Én kivátanálak,
Ha kivátó lennél,
De nem vagy kivátó.”

Lészped (Moldva), 1959

48

SZABÓ ERZSI

A GYERMEKGYILKOS ANYA. IV.

Szegén Szabó Erzsi
Mind elveszté magát:
Az asztagos kerbe
Az ő kicsi fiát

Aprán összevágta,
Csihán közé hánta,

Csihán közé hánta,
Disznyóknak ajálta.

Királyúrcfi, István,
Az ablakról látta
Ennek küs gyermeknek
Keserves halálát.

Hamar kűtte vala
Ő az katanáit,
Lefogatta Erzsit,
Rekeszbe vitette,

Rekeszbe vitette,
Talpig vasba tette.
Meghallta jaz anyja
S az ő édesapja.

Futnak a rekeszhez:
Lássák meg lyányukat.
Odaért az anyja,
Kérdi az ablaknál:

„Erzsim, Szabó Erzsim,
Élsz-e vaj meghottál?”
„Élek, édesanyám,
De immá sok nincsen,

Szorítnak a vasak,
Szűvemet teszik el.
Anyám, édesanyám,
Azt láttam álmomba’:

Két sing selyemsinor
Fejem fölött jára,
Két fekete holló
Körme közt hordozta.”

„Erzsim, édes Erzsim,
Az a te halálod:
Két fekete holló,
Az lesz a halálod.

De hát ne sírj magad,
Ne sírj, s ne keseregj,
Meek a királyhoz:
Kérlek ki tégedet.”

El es ment az anyja,
Elment a királyhoz,
Kérje ki leányát,
Kérje ki rekeszből.

Térgyre ese szegén,
Szegény édesanyja,
Úgy fog könyörgeni
Ő a király előtt:

„Királyúrcfi, István,
Essék meg a szüved,
Essék meg a szüved,
Csapd ki leányomat!

Csapd ki a rekeszből!
Szorítsák a vasak,
Szorítsák a vasak,
Majt mingyá’ vége lesz.”

„Nem csapom, nem csapom,
Nem tudom kicsapni,
Met halálétt halált
Igyértem én neki,

Hogy nem sajnálta meg
Az ő kicsi fiát,

Hogy tudta megölni,
Aprán összevágni,

Aprán összevágni
S disznóknak ajálni.
A nem édesanya,
Ki megöli fiát.

Szenvedjen ő es már:
Halálétt egy halált.”
Odaért az apja,
Oda a rekeszhez.

Kérdve kérdezgeti:
„Erzsim, édes Erzsim,
Élsz-e vaj meghottál?”
„Élek, édesapám,

Élek, édesapám,
De immá sok sincsen,
Szorítnak a vasak,
Szűvemet teszik el.”

„Ne sírj, fiam, ne sírj,
Ne sírj s ne keseregj,
Met megyek királyhoz,
Kérlek én ki téged.”

Akkor abb’ a helybe’
Odaér a bátyja,
Kérdi az ablaknál:
„Húgom, édes húgom,

Húgom, édes húgom,
Élsz-e vaj meghóttál?”
Nem tuda már szólni,
Nem neki az húga:

Akkor mene már ki
Belőle a lelke.
Akkor abb' a helybe
Futa az királyhoz.

Hát mit láta ő ott:
Apját s anyját sírva.
Térgyen könyörgöttek:
Engedjék ki lányik!

Akkor mondja vala
Az édes bácsija:
„Királyúrcfi, István,
Kicsaphassa immán.

Immán kicsaphassa,
Met nem él ő többet."
„Na, hát ha úgy mondod,
Menyek, hogy lássam meg,

Menyek, hogy lássam meg,
S én adjam ki nektek."
Odamenének már,
Oda a börtönhöz.

Bémene a király,
Hát ő meg van halval.
Fődig esett anyja,
S nagy jajszókval síra:

„Istenem, Istenem,
Nincs a lányom nekem."
Király István úrcfi
Azt felelé néki:

„Ne sírj, asszony, ne sírj,
Ne sírj s ne keseregj,

Met nem érdemli meg,
Rontsad el szűvedet!

Met nem vót már neki,
Nem vót az a szűve,
Amelyik neked van,
Nem sajnálta fiát.

Már te nem ölted meg,
Méges hogy sajnálod,
Hogy volt az a kutya,
Hogy ő nem sajnálta,

Hogy megölje fiát,
Egyetlen egy fiát,
Hogy vitte rá esze,
Hogy ezt cselekedte."

Gerlén (Moldva), 1955

49

FEHÉR ANNA

A HALÁLRA ÍTÉLT HÚGA. I.

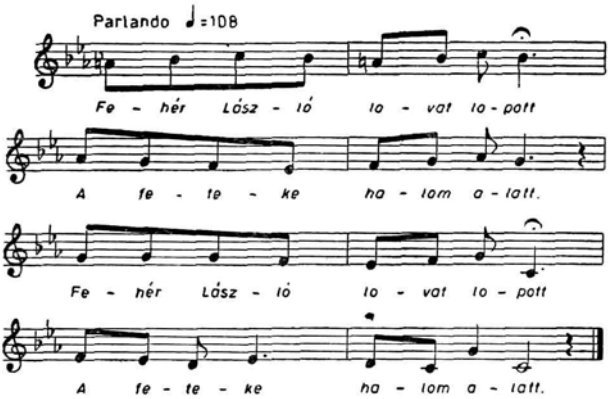

Fehér Anna meghallotta,
Hogy a bátyja fogva vóna,
Fehér Anna meghallotta,
Hogy a bátyja fogva vóna.

Fogva vagyan, fogva vagyan,
S a temlecbe zárva vagyan.
Fogva vagyan, fogva vagyan,
S a temlecbe zárva vagyan.

„Húzjad, kocsis, a hintómat,
Fogd bé hamar hat lovamat,
Húzjad, kocsis, a hintómat,
Fogd bé hamar hat lovamat!

Rakd fel reá húszasokat,
Húszasokat, aranygyakat,

Húszasokat, aranygyakat,
S a keresztes tallérokat!”

Fehér Anna megsírüle,
Mindjár a bíróhoz mene,
Fehér Anna megsírüle,
Mindjár a bíróhoz mene.

„Nem kell nekem az aranygyad,
Csak a te szép szűzességed,
Nem kell nekem az aranygyad,
Csak a te szép szűzességed.”

El es mene Fehér Anna
A bátyjához a temlecbe,
El es mene Fehér Anna
A bátyjához a temlecbe.

„Bátyám, bátyám, Fehér László,
Mit mond vala a nagy bíró?
Bátyám, bátyám, Fehér László,
Mit mond vala a nagy bíró:

Ha egy éjen vele hálok,
Úgy kejedet kibocsássa,
Ha egy éjen vele hálok,
Úgy kejedet kibocsássa.”

„Ne hálj vele, a kutyával,
Az akasztani valóval,
Ne hálj vele, a kutyával,
Az akasztani valóval!

Szűzességed elveszeszted,
Mégis nekem végem vagyan,
Szűzességed elveszeszted,
Mégis nekem végem vagyan.”

A nagy bíró kérdi vala:
„Aluszol-e, Fehér Anna?”
A nagy bíró kérdi vala:
„Aluszol-e, Fehér Anna?”

„Nem aluszom, nem nyughatom,
Csak a lánc zergésit hallom.
Nem aluszom, nem nyughatom,
Csak a lánc zergésit hallom.”

„Csak aludjál, csak nyúgudjál,
Mer bátyádnak vége vagyan,
Csak aludjál, csak nyúgudjál,
Mer bátyádnak vége vagyan.”

„Egyeb átkot nem kívánok:
Mosdóvized vérré válljon.
Egyeb átkot nem kívánok,
Mosdóvized vérré válljon!

A kendeződ langot kapjon,
Ördög annyi elszaggasson,
A kendeződ langot kapjon,
Ördög annyi elszaggasson,

Mennyi erdőn lapi vagyan,
Mennyi mezőn fűszáll vagyan,
Mennyi erdőn lapi vagyan,
Mennyi mezőn fűszáll vagyan!”

Bergyila (Moldva), 1953

50

FEHÉR ANNA

A HALÁLRA ÍTÉLT HÚGA. II.

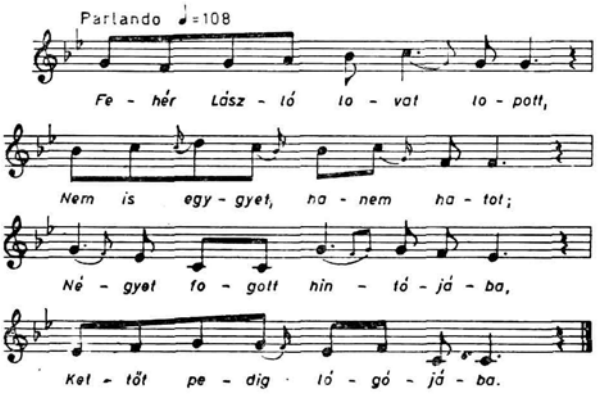

Horváth bíró meghallotta,
Fehér Lászlót elfogatta,
Fehér Lászlót elfogatta,
S a börtönbe bédobatta.

Fehér Anna meghallotta,
Hogy a bátyja bé van zárva.
„Kocsis, kocsis, fogd be lovat,
Hadd mennyünk Horváth bíróhoz!”

„Bíró, bíró, Horváth bíró,
Szabadítsd meg a bátyámat!”
„Háljál vélem egy éjszaka,
Bátyád meg lesz szabadulva!”

Fehér Anna nem nyugodott,
Börtönajtóhoz szaladott.
„Bátyám, bátyám, Fehér László,
Hallod, mit mond Horváth bíró:

Háljak véle egy éjszaka,
Bátyám meg lesz szabadulva.”
„Anna, Anna, Fehér Anna,
Ne hálj véle egy éjszaka:

Bátyád fejit is elteszi,
Lányságodat is elveszi!”
Fehér Anna nem nyúgodott,
Véle aludt egy éjszaka.

„Bíró, bíró, Horváth bíró,
Mi zörög a nagy udvarba?”
„Lovam viszik itatásra,
Annak zörög a kantárja.”

Fehér Anna nem nyúgodott,
Börtönajtóhoz szaladott.
„Bátyám, bátyám, Fehér László,
Élsz-e vagy talán megholtál?”

Kiszólltak a többi rabok:
„Ne itt keresd a bátyádot,
Zöld erdőbe, zöld mezőbe,
Akasztófa tetejébe.”

Fehér Anna, Fehér Anna
Horváth bírót megátkozta:
„Tizenhárom szekér szalma
Rothadjon el az ágyadba!

Tizenhárom sor patika
Fogyjon ki az ő számára,
Törölköződ tüzet hányjon,
Mosdóvized vérré válljon!”

Gáborpataka (Gyimesvölgye), 1957

191

51

FEHÉR ANNA

A HALÁLRA ÍTÉLT HÚGA. III.

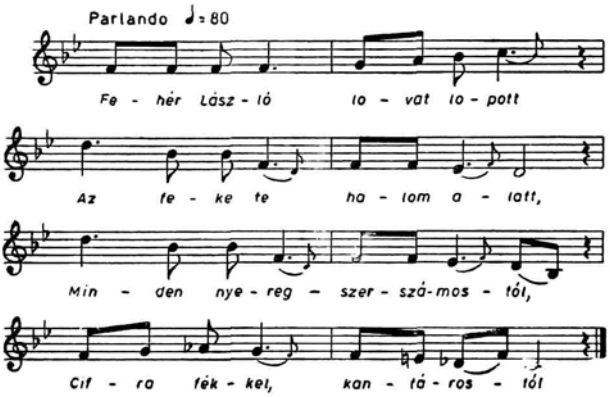

Utánna ment Gönc várossa,
Őtet fogni hogy meglássa,
Egész vidék falvaiból
És csakugyan hadnagyostól.

Fehér Anna, hogy megtudta,
Hogy a bátyja fogva volna,
Kocsissának parancsolta:
„Siess, kocsis, fogj hat lóra.

Fogd bé, kocsis, a lovakat,
Tégy mellém sok aranyakat,
Tál ezüstet, tál aranyat,
Három filü tallérokat!”

„Isten jónap, hadnagy uram!”
„Hozott Isten, gyöngymadaram!

Miért jöttél, szép aranyam?”
„A bátyámért, hadnagy uram.

Ha a bátyámat kiadná,
Az Isten is megáldaná.”
„Kiadom én a bátyádat,
Ha egy éjen veled hálok.”

Nem szólt erre Fehér Anna,
Csak kiment a folyosóra,
Folyosóról a rostélyra,
Hogy akadjon a bátyjára.

„Isten jónap, édes bátyám!”
„Fogadj Isten, édes hugom.”
„Én most teged kivátalak:
Hadnagy úrral vele hálok.”

„Ne hálj vele a huncfuttal,
Az akasztani valóval,
Szűzességedet elveszi,
Bátyádnak fejét véteti!”

Nem szóll erre Fehér Anna,
Csak lement a folyosóra,
Folyosóról palotába,
Lefeküdt a nyoszolyába.

„Aluszol-e, Fehér Anna?”
„Nem aluszom, nem nyughatom,
Mert a sok lánczörgést hallom.”
„Csak aludjál, csak nyugodjál:

A béresek fáért járnak,
Azok sok lármát csinálnak.”
„Aluszol-e, Fehér Anna?”
„Nem aluszok, nem nyughatok,

Nem aluszok, nem nyughatok,
Mert sok puskalövést hallok.”
„Csak aludjál, csak nyugodjál,
A bátyádnak vége van már.”

„Hadnagy uram, hadnagy uram,
Átkozott légy, hadnagy uram!
Szűzességemet elvetted,
Bátyámnak fejit vétetted.

Hadnagy uram, hadnagy uram,
Átkozott légy, hadnagy uram!
Víz előtted megáradjon,
Sár utánnad felfakadjon,

Mosdóvized vérré váljon,
Törölköződ tüzet hányjon,
Az kenyered kővé váljon,
Az ég soha meg ne áldjon!”

Buza (Mezőség), 1966

52

FEHÉR ANNA

A HALÁLRA ÍTÉLT HÚGA. IV.

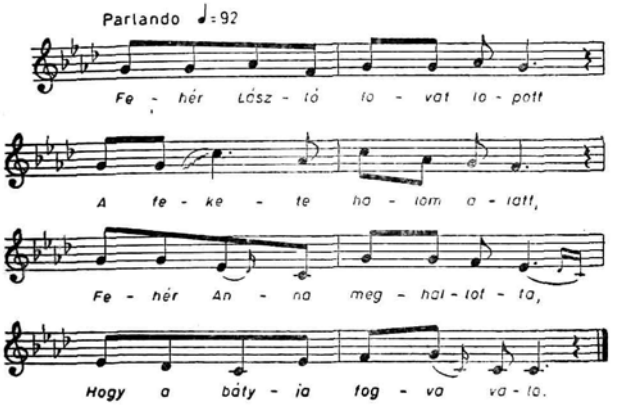

Kocsissának parancsolta:
„Eredj, kocsis, fogj négy lóra,
Fekete gyászos hintóba,
Hogy üljön fel Fehér Anna!

Hogy menjünk el Nagyegerbe,
Nagyegerből Kisegerbe,
Mert ott lakik az a nagy úr,
Kitül minden rab szabadul!”

Viszen Anna tál aranyat,
Tál aranyat, tál ezüstöt,
És elméne a nagy úrhoz.
„Hoztam neked tál aranyat,

Tál aranyat, tál ezüstöt,
Hogy vátsam ki bátyám innet.”

„Nem kell neked semmi kincsed,
Csak a te szép szűzességed.”

És elméne Fehér Anna
A börtönnek ablakára:
„Bátyám, bátyám, édes bátyám,
Életbe vagy, vagy meghótál?”

„Sem nem élek, sem nem halok,
Csak éppen hogy itt kínlódok.”
„Hoztam érted tál aranyat,
Tál aranyat, tál ezüstöt,

Tál aranyat, tál ezüstöt,
Hogy vátsalak ki tégedet.
Nem kell neki tál aranyam,
Nem kell neki tál ezüstöm,

Nem kell neki semmi kincsem,
Csak az én szép szűzességem.”
„Ne add, Anna, szűzességed,
Úgy sem szabadít meg ingem.”

És elmene Fehér Anna
A nagy úrnak ajtójára,
Fehér Anna le is fekszik,
Nem alhatik, nem nyughatik.

„Aludj, Anna, Fehér Anna!”
„Nem alhatok, nem nyughatok,
Mert nagy lódobogást hallok,
Mert nagy lódobogást hallok.”

„Nyugodj, Anna, aludj, Anna,
Mert a lovak rugadoznak,
A kocsisok most mosdanak,
A kocsisok most mosdanak!”

És felkele Fehér Anna,
Fehér László felakasztva,
A nagy urat megátkozta,
Hogy ne legyen soha nyugta:

„Mosdóvized vírré válljon,
Törlőkendőd lángot hányjon,
Csalfa szíved megrepedjen,
Csalfa szíved megrepedjen!”

Szépkenyerűszentmárton (Mezőség), 1969

53

FEHÉR ANNA

A HALÁLRA ÍTÉLT HÚGA. V.

Fehér László lovat lopott
A fekete halom alatt,
A fekete halom alatt.

Kilenc lovat szerszámostól,
Cifra fékes kantárostól,
Cifra fékes kantárostól.

Meg is fogták Fehér Lászlót,
Kezit-lábát vasba verték,
A siralomházba tették.

Fehér Anna meghallotta,
Hogy a bátyja el van fogva,
Hogy a bátyja el van fogva.

„Eredj, kocsis, fogj kocsira,
Fekete gyászos hintóra,
Fekete gyászos hintóra,

Hogy üljen fel Fehér Anna,
Tegyen mellé sok aranyat,
Három fajta tallérokat.”

„Jónap Isten, hadnagy uram!”
„Mért jöttél te, Fehér Anna?”
„Bátyám után, hadnagy uram.

Hoztam neked sok aranyat,
Három fajta tallérokat,
Három fajta tallérokat.”

„Nem kell nekem a tallérad,
Sem az a sok szép aranyad.
Sem az a sok szép aranyad,

Csak az éjjel háljál velem.”
„Ne hálj vele, a tolvajjal,
Akasztófára valóval!

Neked lyányságod elveszi,
Bátyádnak fejét leveszi,
Bátyádnak fejét leveszi.”

Éjfél után már egy óra.
„Aluszol-é, Fehér Anna,
Aluszol-é, Fehér Anna?”

„Nem aluszom, nem nyughatom,
A sok láncszem zörgést hallom,
A sok láncszem zörgést hallom.”

„Csak aludjál, csak nyugodj már!”
Éjfél után már két óra.
„Aluszol-é, Fehér Anna?”

„Nem aluszom, nem nyughatom,
A sok puskalövést hallom,
A sok puskalövést hallom.

Hadnagy uram, hadnagy uram,
A kenyered kőjé válljék,
Mosdóvized vérré válljék!

Törölkeződ lángot vessen,
Lovad lába botladozzék,
A föld, alatt, fakadozzék!”

Vajdakamarás (Mezőség), 1954

54

FEHÉR ANNA

A HALÁLRA ÍTÉLT HÚGA. VI.

Fehér László lovat lopott
A Fekete halom alól.
Lovat lopott szerszámostól,
Gyeplőszáras kantárostól.

Olyant csördült az ostora,
Hét vármegye meghallotta.
Állj meg, állj meg, huncfut betyár,
Csak azt kérdem, hogy hívnak már?

Az én lovam pejparipa,
Az én hugom Fehér Anna.

Nem kérdem én a lovadat,
Sem a te kedves hugodat.

Fehér Anna meghallotta,
Hogy a bátyja el van fogva.
Fogd be, kocsis, hat lovadat,
Hogy váltsam ki a bátyámat!

Tett is oda tál aranyat,
Tál aranyat, tál ezüstöt.
El is mene Fehér Anna
A börtönnek ajtójába.

László, László, Fehér László,
Aluszol-e, vagy nyugszol-e?
Se nem alszom, se nem nyugszom,
Csak a nagy lánczörgést hallom.

Azt mondja a börtöntartó:
Anna, Anna, Fehér Anna!
Ha az éjjel velem hálnál,
A bátyádat kibocsátnám.

Édes hugom, Fehér Anna,
Ne hálj vele az éjszaka!
Lányságodat elrabolja,
S a bátyádat felakassza.

Biró, biró, börtöntartó,
Egyéb átkot nem kívánok,
Törölköződ langot hányjon,
Mosdóvized vérré váljon!

Bogártelke (Kalotaszeg), 1970

55

MI LELE ENGEMET?

A MEGESETT LEÁNY. I.

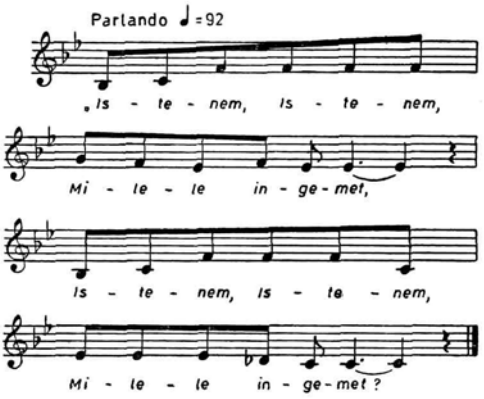

Három sing pántika
Nem ér bé ingemet,
Három sing pántika
Nem ér bé ingemet.

Mostanig csak egy vót,
S az es csukrosan vót,
Mostanig csak egy vót,
S az es csukrosan vót.”

„Hóhérok, hóhérok,
Vigyétek lányomat,
Hóhérok, hóhérok,
Vigyétek lányomat,

Vigyétek lányomat
Gyötrem fenekibe,

Vigyétek lányomat
Gyötrem fenekibe!”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen meg nekem,
Anyám, édesanyám,
Engedjen meg nekem:

Mennyek bé a kertbe,
Néjzem meg virágim,
Mennyek bé a kertbe,
Néjzem meg virágim!

Virágim, virágim,
Szép csukros virágim,
Virágim, virágim,
Szép csukros virágim,

Fődre lehulljatok,
S ingem sirajsatok,
Fődre lehulljatok,
S ingem sirajsatok!”

„Hóhérok, hóhérok,
Vigyétek lányomat,
Hóhérok, hóhérok,
Vigyétek lányomat,

Vigyétek lányomat
Gyötrem fenekibe,
Vigyétek lányomat
Gyötrem fenekibe!”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen meg nekem,
Anyám, édesanyám,
Engedjen meg nekem:

Hogy nézzem meg eccer
Az én ruháimat,
Hogy nézzem meg eccer
Az én ruháimat!

Ruháim, ruháim,
Szép fodros ruháim,
Ruháim, ruháim,
Szép fodros ruháim:

Ágra reppenjetek,
Ingem sirajsatok,
Ágra reppenjetek,
Ingem sirajsatok!”

Gerlén (Moldva), 1959

56

ARANYOS BÖZSIKE

A MEGESETT LEÁNY. II.

„Aranyos Bözsikém,
Mi bajod érkezett,
A szoknyád eleje
Úgy megrövidedett?”

„Szabó nem jól szabta,
Varró nem jól varrta,
Az az adó leány
Reám nem jól adta.”

„Varró es jól varrta,
Szabó es jól szabta,

Aranyos Bözsikém,
Csak te vagy az oka.”

„A folyó vizéből,
A patak vizéből
Folyóvizet ittam,
S attól vastagodom.

Tűröm és tagadom,
Muszáj megmondanom,
Gyöngyvári úrfitól,
Attól vastagodom.”

„Gyertek, ti zsandárok,
Vigyétek, vigyétek,
Bözsikét vigyétek,
Börtönbe vessétek,

Tizenhárom napig
Sem enni, sem inni,
Sem pedig aludni
Ti ne engedjétek!”

Tizenhárom napra
Odament az annya:
„Aranyos Bözsikém,
Eszel-e vagy iszol?

Eszel-e vagy iszol,
Vagy pedig aluszol?”
„Nem eszem, nem iszom,
Sem pedig nem alszom.

Csak egy órát engedj:
Hagyj levelet írnom,
Gyöngyvári úrfinak,
Az én galambomnak.”

Bemegy a kiskertbe,
Hullassa könnyeit,
Hullassa könnyeit
Rózsafa tövire.

„Virágok, virágok,
Szépen kinyíljatok,
Mikor én meghalok,
Mind lelankadjatok!

Harangok, harangok,
Szépen konduljatok,
Mikor én meghalok,
Mind elnémuljatok!”

„Jó estét, jó estét,
Ismeretlen anyám!
Hol vagyon, hol vagyon
Az én kedves babám?”

„Bennt van a kiskertbe,
Rózsafa tövibe,
Gyászkoszorút kötni,
Fejire feltenni.”

„Nincsen ott, nincsen ott!
Hol van az én babám?”
„Tűröm és fogadom,
Muszáj megmondanom:

Bennt van a szobában,
Feketeszín padon.”
Bemegy a vőlegény,
Kését elévette,

Kését elévette,
Szívének szegezte:

„Szívem a szíveddel
Egy sírba nyúgodjon,

Vérem a véreddel
Egy patakot mosson,
Lelkem a lelkeddel
Egy Istent imádjon!”

Ugrapataka (Gyimesvölgye), 1958

57

JÓ ESTÉT, BARNA LÁNY

A MEGESETT LEÁNY. III.

„Jó estét, barna lány!
Mi bajod érkezett?
Talán a vacsorád
Nem igen jól esett?

Hoztam egy icce bort,
Igyál hát belőle,
Szomorú szivedet
Vigasztald meg véle!”

„Nem kell a te borod,
Igyad meg te magad,
Ha te nem sajnáltad
Szép leányságomat!”

„Sajnáltam, sajnáltam,
Amíg megcsaltalak,
Mostan már az Isten
Viselje gondodat.”

„Lányom, édes lányom,
Mi annak az oka,
Hogy elől a ruhád
Oly nagyon rövid lett?

Elől rövidedik,
Hátul hosszabbodik,
Lányom a te szíved
Mindig szomorkodik.”

„Anyám, édesanyám,
Mér sírjak, búsuljak,
Amér a ruhámat
Nem jól szabták, varrták.

Szabó nem jól szabta,
Varró nem jól varrta,
Varró nem jól varrta,
Szabó nem jól szabta.”

„Hóhérok, hóhérok,
Lányomat vigyétek
Börtön fenekébe,
A legsötétebbe.”

„Anyám, édesanyám,
Csak azt engedje meg:
Kertembe menjek be,
Virágim nézzem meg.

Virágim, virágim,
Mikor engem visznek,
Mind lelankadjatok,
Engem sirassatok!”

„Hóhérok, hóhérok,
Lányomat vigyétek

Börtön fenekébe,
A legsötétebbe.”

„Anyám, édesanyám,
Csak azt engedje meg:
Szobámba menjek be,
Ruháim nézzem meg.

Ruháim, ruháim,
Mikor engem visznek,
Szegről lehulljatok,
Engem gyászoljatok!

Mostan, ti hóhérok,
Vigyetek engemet
Börtön fenekébe,
A legsötétebbe!

Édesanyám lelkem,
Most hozzád fordulok:
Búcsúszavat mondok,
Egy pár halotti szót.

Vékony vessző vótam,
Mégsem hajlítottál,
Édesanyám vótál,
Mért nem tanítottál.

Tanítottál vóna,
Édesanyám lelkem,
Nem borult vóna el
Gyászba az életem.”

Válaszút (Mezőség), 1942

58

HOMLÓDI ZSUZSÁNNA

A MEGESETT LEÁNY. IV.

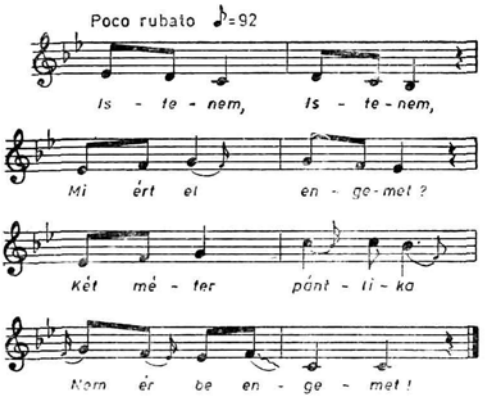

Idáig csak egy volt,
Azon is csokor volt,
De már most kettő van,
Azon is csak bog van.

„Zuzsánna, Zsuzsánna,
Mi dolog lehessen,
Hogy a te köntösöd
Elől kurtább legyen?”

„Anyám, édesanyám,
Huncut volt a szabó,
Elől kurtán szabta,
Hátul hosszan hagyta.”

„Kocsisom, kocsisom,
Készítsd el a hintót,

Hogy küldjem Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe!

Erdő közepébe,
Erdő sűrűjébe,
Ott vegyék le fejét,
Oda temessék el.”

„Anyám, édesanyám,
Egy napot engedj le,
Hogy búcsúzzak én el
A virágaimtól!

Virágok, virágok,
Tőből száradjatok,
Hogy tudja meg anyám,
Hogy engem gyászoltok!”

„Kocsisom, kocsisom,
Készítsd el a hintót,
Hogy küldjem Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe!

Erdő közepébe,
Erdő sűrűjébe,
Ott vegyék le fejét,
Oda temessék el!”

„Anyám, édesanyám,
Egy napot engedj le,
Hogy búcsúzzak én el
A barátnéimtól.

Barátnék, barátnék,
Gyászba boruljatok,
Hogy tudja meg anyám,
Hogy engem gyászoltok!”

„Kocsisom, kocsisom,
Készítsd el a hintót,
Hogy küldjem Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe!

Erdő közepébe,
Erdő sűrűjébe,
Ott vegyék le fejét,
Oda temessék el!”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A halász tójához,
Hogy halásszon halat
Holnap délutánra.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis halászlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam!
Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam!”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A kertész kertjébe.

Hogy szedjen virágot
Bánatos keblére.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis kertészlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam!
Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam!”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A rózsás erdőbe,
Erdő közepébe,
Erdő sűrűjébe,

Ott vegyék le fejét
A rózsás erdőbe,
Erdő közepébe,
Erdő sűrűjébe!”

„Jó napot, jó napot,
Te kis hóhérlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Itt vagyon, itt nyugszik,
Csöndesen aluszik.
Itt vagyon, itt nyugszik,
Csöndesen aluszik.”

„Testem a testével
Egy sírba temesd el,
Vérem a vérével
Egy patak mossa el!”

Visa (Mezőség), 1943

59

HOMLÓDI ZSUZSÁNNA

A MEGESETT LEÁNY. V.

„Zsuzsánna, Zsuzsánna,
Mi bajod, édesem,
Hogy a te szemeid
Örökké könnyesek?

Itt van egy kis vasbor,
Igyál hát belőle,
Hogy a te bús szíved
Viduljon fel tőle.”

„Nem kell a te borod,
Idd meg csak te magad,
Ha te nem sajnáltad
Szép leányságomat.”

„Sajnáltalak, babám,
Amég megcsaltalak,
De a jó Isten most
Viselje gondodat.”

„Zsuzsánna, Zsuzsánna,
Mi lehet az oka

Hogy a te köntösed
Elől olyan kurta?”

„Anyám, édesanyám,
A szabó az oka,
A szabó úgy szabta,
A varró úgy varrta.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd be négy lovamat,
Fogd be négy lovamat,
Vidd ki Zsuzsánnámat

A rózsás erdőbe,
Hóhérok kezébe,
Hogy ontsák ki vérét,
Hogy vegyék ki szívét!”

„Anyám, édesanyám,
Egy napot engedj le,
Hogy búcsúzzak én el
Kerti virágimtól!

Kerti, szép virágim
Tőből száradjatok,
Tőből szárodjatok,
Engem gyászoljatok.

Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok,
Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd be négy lovamat,
Fogd be négy lovamat,
Vidd el Zsuzsánnámat

A rózsás erdőbe,
Hóhérok kezébe,
Hogy ontsák ki vérét,
Hogy vegyék ki szívét.”

„Anyám, édesanyám,
Még egy napot kérek,
Hogy búcsúzzak én el
A köntöseimtől.

Köntösim, köntösim,
Szegről lehulljatok,
Szegről lehulljatok,
Engem gyászoljatok.

Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok,
Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd be négy lovamat,
Fogd be négy lovamat,
Vidd el Zsuzsánnámat

A rózsás erdőbe,
Hóhérok kezébe,
Hogy ontsák ki vérét,
Hogy vegyék ki szívét.”

„Jó estét, jó estét,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Te lányod, Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A halászlegényhez,

Hogy hozzon ő halat
Holnap az ebédhez.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis halászlegény,
Hol vagyon, nem láttad
Homlódi Zsuzsánnát?”

„Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam;
Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Te lányod, Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A kertészlegényhez,
Hogy tűzzön virágot
Holnap a keblére.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis kertészlegény!
Nem láttad, nem láttad
Homlódi Zsuzsánnát?”

„Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam:
Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Te lányod Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A rózsás erdőbe,
Hogy ontsák ki vérét,
Hogy vegyék ki szívét.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis hóhérlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Itt nyugszik, itt nyugszik,
Csendesen pihenik,
Itt nyugszik, itt nyugszik,
Csendesen pihenik.”

Visa (Mezőség), 1969

60

HOMLÓDI ZSUZSÁNNA

A MEGESETT LEÁNY. VI.

„Istenem, leányom,
Mi bajod érhetett,
Hogy a te köntösed
Elől kurtábbodik?

Elől kurtábbodik,
Hátul hosszabbodik,
Elől kurtábbodik,
Hátul hosszabbodik.”

„Anyám, édesanyám,
Huncut volt a szabó:

Elől kurtán szabta,
Hátul hosszan hatta.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd be a lovakat;
Hadd küldjük Zsuzsánnát
A kertészlegényhez,

Hogy szedjen virágot
Az ő szép keblére,
Hogy szedjen virágot
Az ő szép keblére.”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen egy napot,
Hadd búcsúzhassak el
A barátnéimtól.

Barátnék, barátnék,
Gyászba boruljatok,
Gyászba boruljatok,
S engem gyászoljatok!

Hadd lássa anyám is,
Hogy engem gyászoltok,
Hadd lássa anyám is,
Hogy engem gyászoltok.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd be a lovakat:
Hadd küldjük Zsuzsánnát
A halászlegényhez,

Hogy halásszon halat
Az ő szép keblére,
Hogy halásszon halat
Az ő szép keblére.”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen egy napot,
Hadd búcsúzhassak el
A virágaimtól.

Virágok, virágok,
Földre boruljatok,
Földre boruljatok,
S engem gyászoljatok,

Hadd lássa anyám is,
Hogy engem gyászoltok,
Hadd lássa anyám is,
Hogy engem gyászoltok!”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd be a lovakat:
Hadd küldjük Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe,

A rózsás erdőbe,
Ott vegyék el fejét,
A rózsás erdőbe,
Hadd vegyék el fejét.”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen egy napot:
Hadd búcsúzhassak el
A köntöseimtől.

Köntesek, köntesek,
Szegről lehulljatok,
Szegről lehulljatok,
Engem gyászoljatok!

Hadd lássa anyám is,
Hogy engem gyászoltok,

Hadd lássa anyám is,
Hogy engem gyászoltok.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A kertészlegényhez,
Hogy szedjen virágot
Az ő szép keblére.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis kertészlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam,
Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A halászlegényhez,
Hogy halásszon halat
Az ő szép keblére.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis halászlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam,
Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Hiába tagadom,
Már be kell vallanom,
Hiába tagadom,
Már be kell vallanom.

Elküldtem, elküldtem
A rózsás erdőbe,
A rózsás erdőbe:
Hadd vegyék el fejét.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis hóhérlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Itt vagyon, itt nyugszik,
Csendesen pihenik,
Itt vagyon, itt nyugszik,
Csendesen pihenik.”

„Véremet vérével
Egy patak mossa el,
Testemet testével
Egy föld rothassza el!”

Visa (Mezőség), 1952

61

HOMLÓDI ZSUZSÁNNA

A MEGESETT LEÁNY. VII.

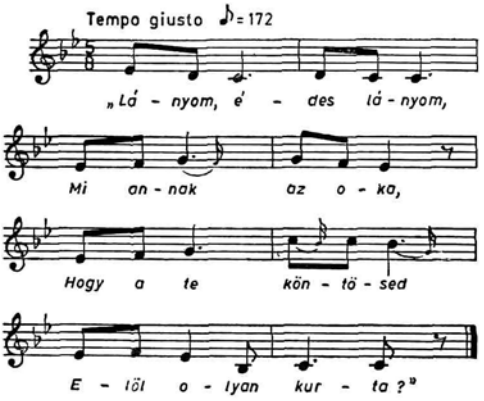

„Anyám, édesanyám,
A szabó az oka:
Elől kurtán hatta,
Hátul hosszan szabta.”

„Kocsisom, kocsisom,
Legjobbik kocsisom:
Fogd be a lovakat,
Vidd ki Zsuzsánnámat

A rózsás erdőbe,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék ki szívét.”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen egy napot,

Hogy búcsúzhassam el
A lány barátimtól.

Barátnék, barátnék,
Gyászba öltözzetek,
Gyászba öltözzetek,
S engem gyászoljatok!

Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok;
Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok.”

„Kocsisom, kocsisom,
Legjobbik kocsisom,
Fogd bé a lovakat,
Vidd ki Zsuzsánnámat

A rózsás erdőbe,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék ki szívét.”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen egy napot,
Hogy búcsúzhassam el
Kerti virágimtól.

Virágok, virágok,
Tőből szárodjatok,
Tőből szárodjatok,
S engem gyászoljatok.

Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok,
Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok!”

„Kocsisom, kocsisom,
Legjobbik kocsisom:
Fogd bé a lovakat,
Vidd ki Zsuzsánnámat

A rózsás erdőbe,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék ki szívét!”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen egy napot,
Hogy búcsúzhassak el
A köntöseimtől.

Köntösim, köntösim,
Szegről lehulljatok,
Szegről lehulljatok,
S engem gyászoljatok.

Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok,
Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok.”

„Kocsisom, kocsisom,
Legjobbik kocsisom,
Fogd bé a lovakat,
Vidd ki Zsuzsánnámat

A rózsás erdőbe,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék ki szívét!”

„Anyám, édesanyám,
Engedjen egy napot,

Hogy búcsúzhassak el
Legény pajtásimtól.

Legények, legények,
Engem gyászoljatok,
Hogy lássa az anyám,
Hogy engem gyászoltok!”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Te lányod, Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A kertészlegényhez,
Hogy szedjen virágot
Az ő szűz keblére.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis kertészlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam,
Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Te lányod, Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A halászlegényhez,
Hogy halat halásszon
Holnapután délre.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis halászlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam,
Nem tudom, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Te lányod, Zsuzsánna?”

„Hiába tagadom,
Már meg kell vallanom,
Hiába tagadom,
Már meg kell mondanom:

Elküldtem, elküldtem
A rózsás erdőbe,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék ki szívét.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis hóhérlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Itt vagyon, itt nyugszik,
Csendesen pihenik,
Itt vagyon, itt nyugszik,
Csendesen pihenik.”

„Véremet vérével
Egy patak mossa el,

Testemet testével
Egy sírba tegyétek.

Lelkemet lelkével
Menyországba küldjék,
Lelkemet lelkével
Menyországba küldjék!”

Visa (Mezőség), 1969

62

HOMLÓDI ZSUZSANNA

A MEGESETT LEÁNY. VIII.

„Zsuzsánnám, Zsuzsánnám,
Mi dolog lehessen,
Hogy a te köntösed
Elől kurtább legyen?

Elől kurtábbodik,
Hátul hosszabbodik,
Elől kurtábbodik,
Hátul hosszabbodik.”

„Anyám, édesanyám,
Huncut volt a szabó:
Elől kurtán szabta,
Hátul hosszan hatta.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd bé a hat lovat,
Hogy vigyed Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe.

A rózsás erdőbe,
Ott vegyék el fejét,
Ott vegyék el fejét,
Vájják ki két szemét!”

„Anyám, édesanyám,
Egy napot engedj le,
Hadd búcsúzhassak el
A köntöseimtől!

Köntösek, köntösek,
Szegről lehulljatok,
Hogy lássa meg anyám,
Hogy engem gyászoltok.”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd bé a hat lovat,
Hogy vigyed Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe.

A rózsás erdőbe,
Ott vegyék el fejét,
Ott vegyék el fejét,
Vájják ki két szemét!”

„Anyám, édesanyám,
Egy napot engedj le,
Hogy búcsúzhassak el
A virágaimtól!

Virágok, virágok,
Tőbűl szárodjatok,
Hogy lássa meg anyám,
Hogy engem gyászoltok!”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd bé a hat lovat,

Hogy vigyed Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe.

A rózsás erdőbe,
Ott vegyék el fejét,
Ott vegyék el fejét,
Vájják ki két szemét!”

„Anyám, édesanyám,
Egy napot engedj le,
Hogy búcsúzhassak el
A barátnéimtól!

Barátnék, barátnék,
Gyászba öltözzetek,
Hogy lássa meg anyám,
Hogy engem gyászoltok!”

„Kocsisom, kocsisom,
Fogd bé a hat lovat,
Hogy vigyed Zsuzsánnát
A rózsás erdőbe.

A rózsás erdőbe,
Hogy vegyék le fejét,
Hogy vegyék le fejét,
Vájják ki két szemét!”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A halász tójához,
Hogy halásszon halat
Holnap délutánra.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis halászlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam,
Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A kertész kertjéhez,
Hogy szedjen virágot
E szűz hűs keblére.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis kertészlegény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam.
Nem láttam, nem láttam,
Hírét sem hallottam.”

„Jó napot, jó napot,
Homlódi nagyasszony!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Elküldtem, elküldtem
A rózsás erdőbe,

Ott vegyék el fejét,
Vájják ki két szemét.”

„Jó napot, jó napot,
Te kis gyilkos legény!
Hol vagyon, hol vagyon
Homlódi Zsuzsánna?”

„Itt vagyon, itt nyugszik,
Csendesen pihenik,
Itt vagyon, itt nyugszik,
Csendesen pihenik.”

„Testem a testével
Egy helyre temesd el,
Vérem a vérével
Egy patak mossa el!”

Kötelend (Mezőség), 1969

63

SZŰCS MARI

A MEGESETT LEÁNY. IX.

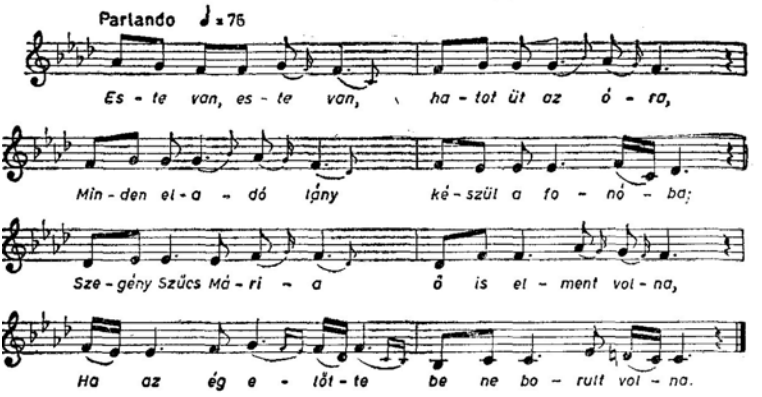

De az ég előtte gyászba beborulva,
Elment a fonóba, leült ott egy padra,
Kihívta egy legény csak egy minutára,
Kihívta egy legény csak egy minutára.

„Babám, édes babám, mi bajod érkezett,
Talán a vacsorád nem igen jól esett?
Hoztam egy kulacs bort, igyál hát belőle,
A te gyönge szíved viruljon meg tőle.”

„Nem kell a te borod, igyad meg te magad,
Hogyha nem sajnáltad szép leányságomat.”
„Sajnáltalak, babám, amíg megcsaltalak,
De most a jó Isten viselje gondodat.”

„Lányom, édes lányom, mi annak az oka:
A legszebbik ruhád elől olyan kurta?”
„Anyám, édesanyám, a szabó az oka:
Elől kurtán szabta, hátul hosszan hagyta.

Verje meg az Isten, aki elrontotta,
Verje meg az Isten, aki elrontotta!”
„Hóhérok, hóhérok, lányomat vigyétek,
Vigyétek börtönbe, a legmélyebbikbe!”

„Anyám, édesanyám, még csak arra kérem:
Mennyek be szobámba, ruháim megnézzem.
Ruháim, ruháim, szegről lehulljatok,
Engem sirassatok, engem dzsászoljatok!

Anyám, édesanyám, még csak arra kérem:
Menjek be kertembe, virágim megnézzem.
Virágok, virágok, mind elhervadjatok,
Engem sirassatok, engem dzsászoljatok!

Anyám, édesanyám, még csak arra kérem,
Hogy elbúcsúzhassak a barátnéimtól.
Leányok, leányok, tőlem tanuljatok,
A csalfa legénynek csókot ne adjatok,

Mert a sok forró csók nem esik hiába,
Hullatom a könnyem a bölcső gombjára.”
„Jó estét, jó estét, jövendő anyósom!
Hol van a Mariskám, a kedves galambom?”

„Bennt van a szobába, hófehér ágyába.”
Bemegy a vőlegény, menyasszonyát lássa,
Kését előveszi, szívébe beüti,
Leesik a földre, foly a piros vére.

„Vérem a véreddel egy patakon folyjon,
Testem a testeddel egy sírba nyugodjon!”
Harangoznak délre, fél tizenkettőre,
Most visznek egy új párt ki a temetőbe.

Magyarszovát (Mezőség), 1970

64

JÓ ESTÉT, MARISKÁM

A MEGESETT LEÁNY. X.

„Jó estét, Mariskám!
Mi bajod tenéked:
Talán a vacsorád
Nem igen jólesett?

Hoztam egy kulacs bort,
Igyál hát belőle,
Szomorú szívedet
Vigasztald meg véle!”

„Nem kell a te borod,
Idd meg csak te magad,
Hogyha nem sajnáltad
A leányságomat.”

„Sajnáltalak biz én,
Mikor megcsaltalak,
De már a jó Isten
Viselje gondodat!”

„Leányom, leányom,
Mi bajod tenéked?
Amennyi ruháid,
Mind szűk és rövidek.”

„Szabó nem jól szabta,
Varró nem jól varrta,
Csak az Isten tudja,
Mi annak az oka.”

„Hóhérok, hóhérok,
Most rögtön jöjjetek:
Egyetlen lányomat
Börtönbe vigyétek!”

„Jó anyám, jó anyám,
Csak azt engedje meg:
Szobámba menjek be,
Ruháim nézzem meg.

Ruháim, ruháim,
Mikor engem visznek,
Szegről lehulljatok
S engem sirassatok!”

„Hóhérok, hóhérok,
Másodszor jöjjetek,
Egyetlen lányomat
Börtönbe vigyétek!”

„Jó anyám, jó anyám,
Csak azt engedje meg:
Kertembe menjek be,
Virágim nézzem meg!

Virágim, virágim,
Mikor engem visznek:
Tőből száradjatok,
Engem gyászoljatok!”

„Hóhérok, hóhérok,
Harmadikszor mondom:
Egyetlen lányomat
Most rögtön vigyétek!”

„Jó anyám, jó anyám,
Csak azt engedje meg...”
„Enged a jó Isten,
De én má többet nem.”

Magyarvista (Kalotaszeg), 1969

65

NE MENJ EL HAZUL

A HAJDÚKKAL ÚTNAK INDULÓ LEÁNY

Selyemkeszkenyőjit fejire kötette,
Selyemköntesit is magáro felvette.
Anyám, idesanyám, tíz arany gyűrümet,
Tíz arany gyűrümet tegyem az ujjamba,
Tíz ezüst pengőjit tegyem a zsebembe!
Sem szél nem fuvintatta, sem ág nem ágingatta,
Mégis selyemruhája kettéhasadatt.
Anyám, idesanyám, mi annak az oka?
Szél nem fuvintatta, ág nem ágingatta,
Mégis az én ruhám kettőbe hasadatt!
Anyámé, anyámé, ne menj el, ne menj el,
Ne menj el hazul a hajdúleginyekkel!
Mert jel mutatódatt, hogy tíged megölnek
Hosszú rengetegen, nagy sűrű erdőben.
Szóll a hajdúlegény: én immá megöllek.
Húzd le a gyűrűdet, tíz arany gyűrűdet!
Tíz arany gyűrűmet azt mind neked adam,
Csak ne ölj meg ingem, vitéz hajdúleginy!
Má én tiged csak megöllek.
Tíz ezüst pengőmet azt is neked adam,
Azt is neked adam, csak ne ölj meg ingem!
Má én tiged csak megöllek.

Vírem a víreddel egy patakat mossan,
Csontam a csontaddal egy sírba nyúgudjan,
Lelkem a lelkeddel mennybe múlatazzan!

Vajdakamarás (Mezőség), 1951

66

MADARAT LÁTÉK NAGY BÁNATBA

A HŰSÉG PRÓBÁJA. I.

Madarat láték nad bánatba,
Züőd erdőnek közepiébe.
„Mét szírsz, mét szírsz, te nad madar?”
„Hodne szírjak, keszeregjek,

Ha ’z ién társzam elvesztettem.
Társzom, társzom, iédesz társzom,
Keresznélek, nem kaphatlak,
Vigyáználak, nem láthatlak.”

Elreppene züőd mezüőbe,
Sz ott szem üle sziép züőd pujra,
Ott isz üle asszú pujra,
Ott isz üle asszú pujra.

Biereppene züőd erdüőbe,
Ott szem üle sziép züőd ágra,
Ott isz üle asszú ágra,
Ott isz üle asszú ágra.

Bogdánfalva (Moldva), 1970

67

MÉRT SÍRSZ, KIS GŐRICE?

A HŰSÉG PRÓBÁJA. II.

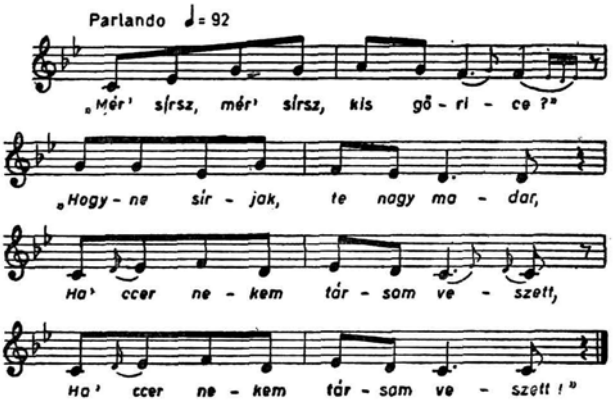

„Társad helyett társad leszek.”
„Nem kell nekem senki társa,
Nem kell nekem senki társa,
Csak az enyém, az igazi.”

„Mér’ sírsz, mér’ sírsz, kis gőrice?”
„Hogyne sírjak, te nagy madar,
Ha ’ccer nekem apám veszett,
Ha ’ccer nekem apám veszett!”

„Apád helyett apád leszek.”
„Nem kell nekem senki apja,
Nem kell nekem senki apja,
Csak az enyém, az igazi.”

„Mér’ sírsz, mér’ sírsz, kis gőrice?”
„Hogyne sírjak, te nagy madar,

Ha ’ccer nekem anyám veszett,
Ha ’ccer nekem anyám veszett!”

„Anyád helyett anyád leszek.”
„Nem kell nekem senki anyja,
Nem kell nekem senki anyja,
Csak az enyém, az igazi.”

„Mér’ sírsz, mér’ sírsz, kis gőrice?”
„Hogyne sírjak, te nagy madar,
Ha ’ccer nekem bácsim veszett,
Ha ’ccer nekem bácsim veszett!”

„Bácsid helyett bácsid leszek.”
„Nem kell nekem más bácsija,
Nem kell nekem más bácsija,
Csak az enyém, az igazi.”

„Mér’ sírsz, mér’ sírsz, kis gőrice?”
„Hogyne sírjak, te nagy madar,
Ha ’ccer nekem néném veszett,
Ha ’ccer nekem néném veszett?”

„Nénéd helyett nénéd leszek.”
„Nem kell nekem senki nénje,
Nem kell nekem senki nénje,
Csak az enyém, az igazi.”

„Mér’ sírsz, mér’ sírsz, kis gőrice?”
„Hogyne sírjak, te nagy madar,
Ha ’ccer nekem húgom veszett,
Ha ’ccer nekem húgom veszett!”

„Húgod helyett húgod leszek.”
„Nem kell nekem senki húga,
Nem kell nekem senki húga,
Csak az enyém, az igazi!”

„Mér' sírsz, mér' sírsz, kis gőrice?"
„Hogyne sírjak, te nagy madar,
Ha 'ccer nekem öcsém veszett,
Ha 'ccer nekem öcsém veszett!"

„Öcséd helyett öcséd leszek."
„Nem kell nekem senki öccse,
Nem kell nekem senki öccse,
Csak az enyém, az igazi!"

Gyoszény (Moldva), 1955

68

A PÁRJA VESZTETT GERLICE

A HŰSÉG PRÓBÁJA. III.

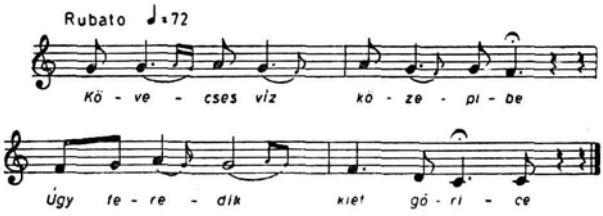

Oda mene jegy nagy madár,
S ez egyiket elvádázá.

S ez egyiket elvádázá,
S e másikot megitatá.

Felreppene küs görice,
Biéreppene züőd erdüőbe,

Ott sem szállott sziép züőd ágra,
Leüle jegy asszú jágra.

Asszújágát kopogtassa,
Társecskáját rikótgassa.

Társam, társam, iédes társam,
Rikótnálak, de nem hallad.

Rikótnálak, de nem hallad,
Keresnélek, de nem kaplak.

Keresnélek, de nem kaplak,
Intenélek, de nem látlak.

Ha ién téged meg nem kaplak,
Ién sem szállok szép züőd ágra.

Ién sem szállok szép züőd ágra,
Leülök egy asszújágra.

Leülök egy asszújágra,
Ién leszek ez igaz árva.

Met ez árvát s ez idegent,
Miég e sziél es inkább fújja.

Miég e sziél es inkább fújja,
S ez eső es inkább veri.

S ez eső es inkább veri,
Met a több helt utuléri.

Min kinek nincs apja s annya,
Sem egy igaz pártfogója.

Sem egy igaz pártfogója,
Ién leszek egy, az ez árva.

Árva vagyok, árva lettem,
Szerencsiétlenül születtem.

Szerencsiétlenül születtem,
Met én tőled férejestem.

Párom, párom, iédes párom,
S ekit vártam egiész nyáron.

S ekit vártam egiész nyáron,
Hogy én valahol meglássom.

Klézse (Moldva), 1964

69

MÉRT SÍRSZ, TE NAGY MADÁR?

A HŰSÉG PRÓBÁJA. IV.

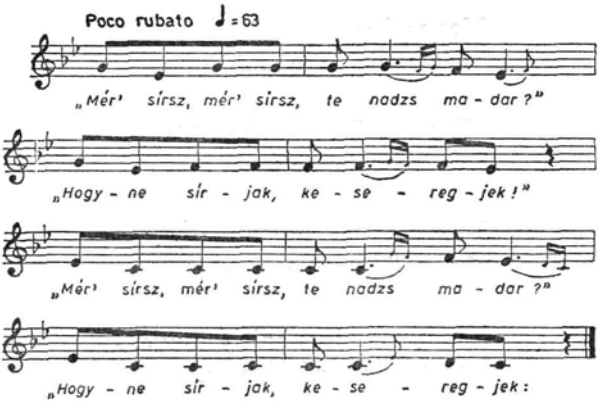

Elvesztettem társeskámat,
Elvesztettem társeskámat."
Hátravette nyakeskáját,
Sirángotta társeskáját.

„Menj el eme ződ erdőbe,
Sirángosd meg társeskádat;
Menj el eme ződ mezőbe,
Ott es ne ülj szép ződ fűre.

Ott es ülj le szároz fődre,
Sirángosd meg társeskádat,
Menj el eme szép búzába,
Ott es ne ülj szép ződ szálra.

Ott es ülj le konkoly szálra,
Sirángosd meg társeskádat!
Menj el eme szép víg vízre,
Ott es ne ülj szép víg vízre.

Ott es ülj le száraz kőre,
Ott es ülj le száraz kőre,
Sirángosd meg társeskádat,
Sirángosd meg társeskádat!”

„Mér’ sírsz, mér’ sírsz, te nadzs madar,
Mér’ sírsz, mér’ sírsz, te nadzs madar?”
„Hogyne sírjak, keseregjek,
Hogyne sírjak, keseregjek:

Elvesztettem társeskámat,
Elvesztettem társeskámat.”
„Társad leszek társad helyett,
Társad leszek társad helyett.”

„Nekem nem kell senki társa,
Senki társa, senki átka.
Sak az én édes társeskám,
Sak az én édes társeskám.”

Hátravette nyakeskáját,
Sirángotta társeskáját:
„Társam, társam, édes társam.
Társam, társam, édes társam.”

Lujzikalagor (Moldva), 1965

70

KÖVECSES VÍZ KÖZEPIBE

A HŰSÉG PRÓBÁJA. V.

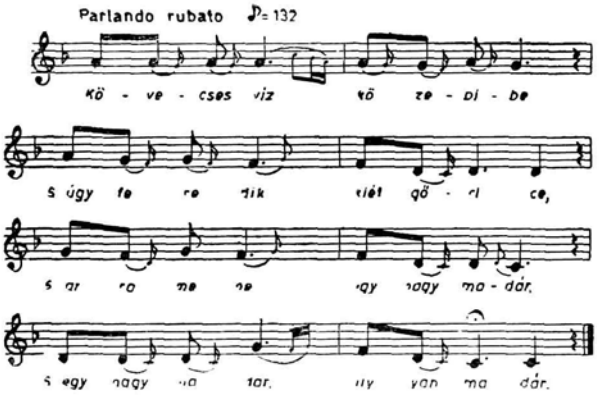

S az egyiket megitatá,
S a másikat elvadázá.
Ő es onnat felreppene,
Béreppene ződ erdőbe.

S ott sem szálla szép ződ ágra,
Felüle egy asszú-ágra;
Kopogtassa asszú-ágát,
Úgy rikojtsa párecskáját.

„Párom, párom, iedes párom,
Rikojtnálak, de nem hallod;
Keresnélek, de nem kaplak,
Vigyáználak, de nem látlak.”

Somoska (Moldva), 1953

71

PÁRATLAN GERLICE

A HŰSÉG PRÓBÁJA. VI.

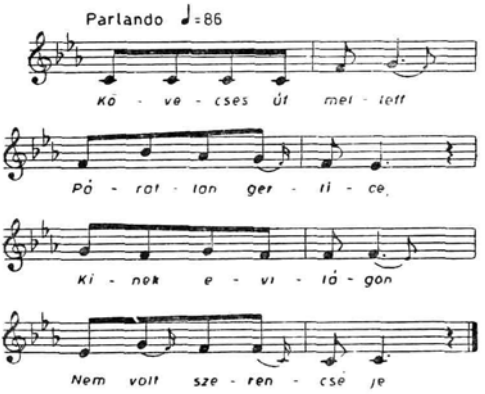

Én is elindultam
Szerencsét próbálni,
Fele utaimból
Vissza kelle térni.

Istenem, nagy dolog,
Ki egymást szereti,
Mégis a jó Isten
Össze nem vezeti.

De még nagyobb dolog,
Ki egymást gyűlöli,
Mégis két vénasszony
Összeköszörüli.

Nehéz a kis hangyát
Kősziklán nyomozni,
Mint két igaz szívnek
Egymástól elválni.

Mikor két igaz szív
Egymástól elválik,
Még az édes méz is
Keserűvé válik.

Mezőveresegyháza (Mezőség), 1969

72

CSAPJÁTOK MEG A TEMETŐT

A HÁROM ÁRVA. I.

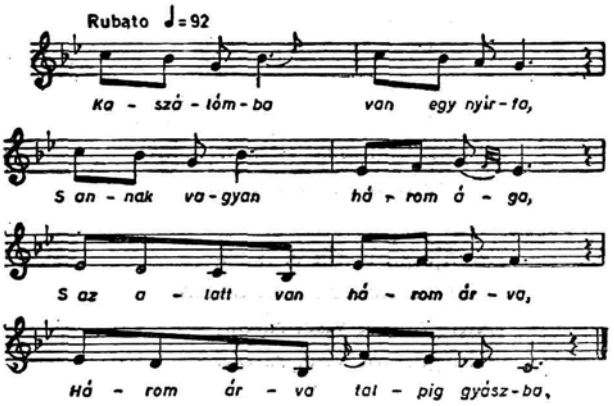

Három árva talpig gyászba
Elindula hosszú útra,
Hosszú útra, szógálatra,
Hosszú útra, szógálatra.

„Hová mentek, három árva,
Hosszú útra, szógálatra?
Metek nektek aranyvesszőt,
Menjetek el temetőhöz.

Csapjátok meg a temetőt:
Keljen, keljen, édesanyánk,
Met elszakatt a gyászgúnyánk,
Met elszakadt a gyászgúnyánk!”

„Nem kelhetek, három árva,
Met béfogott a főd muha,

Nem kelhetek, három árva,
Met béfogott a főd muha.”

„Adja ide záros kóccsát,
Kócsoljuk ki koporsóját,
Csókoljuk meg kezit-lábát,
De főképpen két orcáját.

Keljen, keljen, édesanyánk,
Met elszakadt a gyászgúnyánk!”
„Nem kelhetek, gyermekeim,
Me béfogott a főd muha.

Menjetek el tik el haza,
Vagyan nektek mostohátok,
Aki gondot visel rátok,
Aki gondot visel rátok.

Mikor fejetek fősüli,
Gyenge hajatok kitépi,
Mikor fejért ad reátok,
Vérvel habzik a hátatok.”

„Anyánk es van, de mostoha,
Apánk es van, de ostoba.
Anyánk es van, de mostoha,
Apánk es van, de ostoba.

Panaszkodjuk fűnek-fának,
Panaszkodjuk idegennek,
A megmondja mindenkinek,
A megmondja mindenkinek.”

Jaj, Istenem, valahára
Viselj gondot az árvára,
Ne maradjon hányodásra,
Egyik ajtóról a másra!

Árva vagyok, nincs gyámolom,
Még a fődet es gyászolom.
Árva vagyok, nincs gyámolom,
Még a fődet es gyászolom.

Lészped (Moldva), 1956

73

KAPUM ELŐTT EGY DIÓFA

A HÁROM ÁRVA. II.

Kapum előtt egy diófa,
S annak vagyon három ága,
Az alatt ül három árva.

Odamene szép Szűz Márja,
Odamene szép Szűz Márja:
„Mét sírtok itt, három árva?”

„Hogyne sírjunk szép Szűz Márja,
Édesanyánk meg van halva,
S a gyászgúnyánk elszakadva.”

„Metek nektek három vesszőt,
Menjetek ki temetőbe,
Csoplintsátok három fele.”

„Keljen, keljen, édesanyám,
Keljen, keljen, édesanyám,
Met elszakadt a gyászgúnyánk!”

„Nem kelhetek, édes fiam,
Nem kelhetek, édes fiam,
Me béfogott a főd muha.

Fogjatok el hazafelé,
Vagyan nektek mostohátok,
Ki fejért adjon reátok.

Mikor fejért ad reátok,
Mikor fejért ad reátok,
Vérvel habzik a hátatok.

Mikor fejetek fősüli,
Mikor fejetek fősüli,
Hajatokat mind kitépi,

S azt se fősüli egyebkor,
S azt se fősüli egyebkor,
Csak szombaton éfélekor.”

„Mikor árván elmaradtam,
Csak én két esztendős vótam,
Világon semmit se tudtam.”

Gerlén (Moldva), 1959

74

ELINDULA HÁROM ÁRVA

A HÁROM ÁRVA. III.

Elindula három árva,
Elindultak, menegettek,
Mig egy bulykoszfához iértek,
Mig egy bulykoszfához iértek.

Meggyűlének egy öregvel,
Arra kiérdi ’z öreg őket:

„Merre mentek, három árva?”
„Elindultunk árvaságra.

Nincsen nekünk apánk s anyánk.
Ki gondot viszeljen rivánk.”
„Tiérjetek meg, három árva!
Netök nektek három vessző!

Mend e három aranyvessző,
Menjetek bié züőd kertembe,
Menjetek bié züőd kertembe,
Menjetek oda mormenthoz!

Rikojtsátok anyátokot,
Anyátokot s apátokot.
Apátokot s anyátokot,
Ki gondot viszel rivátok!”

Sz elindula három árva,
Sz elérének e züőd kerthez.
Odaiértek e mormenthoz,
Megcsapták azt ők háromszor.

„Keljen, keljen, iedeszanyánk!
Ninc ki gondot üszeljen ránk.”
„Vagyan nektek mosztohátok,
Ki gondot üszel rivátok.

Mikor fejért ad rivátok,
Vérvel virágzik hátatok.
Mikor fejért ad rivátok,
Vérvel virágzik hátatok.”

Bogdánfalva (Moldva), 1970

75

VEGYÉTEK KI ÉN SZÍVEMET

A HÁROM ÁRVA. IV.

Elindula három árva,
Mind a három fődig gyászba.
Sz e legnagyabb mind azt mondja:
Mennyetek bie livádába.

Mennyetek bie livádába,
Vágjatok le három vesszőt.
Sz e közepső mind azt fújja:
„Keljen, keljen, iedeszanyám!

Keljen, keljen, iedeszanyám,
Met elszakadt a gyócskendőm.”
Nem kelhetek, iedesz fiam,
Elrothadtam, elirvadtam.

Vagyan nektek mosztohátok,
Ki fejért adjan rivátok.
Mikor fejért ad rivátok,
Vérvel virágzik arcátok.

Sz e legkisszebb mind azt mondja:
„Vegyétek ki ’z ién szivemet!
Vegyétek ki ’z ién szivemet,
Haszisszátok ötbe-hatba!

Mosszátok meg ürmösz borba,
Takarjátok gyuocskendőbe!
Tegyétek bié züőd ládába,
Küldjétek bié Moldovába!

Tiétesszétek várkapura,
Vegyen példát menden árva.
Vegyen példát menden árva,
Hogy hogy tőti ’z árvaságot!”

Bogdánfalva (Moldva), 1970

76

TÚL A VÍZEN, TÓTORSZÁGON

A HÁROM ÁRVA. V.

Túl e vizen, Tótországon,
Szilva termő sziép züőd ágon.

Szakasztottam, de nem ettem,
Met én búra teremeltem.

Se nem búra, se bánatra,
Szült anyám nyomorúságra.

Szült anyám nyomorúságra,
Erre szigorú világra.

Barassóba felnőtt nyárfa,
S az alatt ül három árva.

Mind e három földig gyászba,
S e legküsebb mind azt fújja,

Mind azt fújja, fuddogallja:
„Vágjátok el e nyakamat.

Vágjátok el e nyakamat,
Vegyétek ki e májamat,

E májamat s e szívemet
Mossátok meg ürmes borba,

Mossátok meg ürmes borba,
Takarjátok papirosba,

Takarjátok papirosba,
Zárjátok bié züőd ládába,

Zárjátok bé züőd ládába,
Küldjétek el Móduvára,

Küldjétek el Móduvára,
Iédesapám kapujára,

Iédesapám kapujára,
Kapujáról ablakjára,

Ablakjáról asztalára,
Vegyen példát menden róla,

Vegyen példát menden róla,
Hogy millyen ez árva dolga."

„Merre mentek, három árva?"
„Elindultunk hosszú útra,

Hosszú útra, szolgálatra."
„Ne mennyetek hosszú útra,

Ne mennyetek hosszú útra,
Netok hárman három vessző:

Menjetek ki temetőbe,
Koppantsátok e temetőt,

Koppantsátok e temetőt,
Rikojtsátok anyátokat!”

„Keljen, keljen, iédesanyám,
Met elszakadt e gyászruhám.”

„Nem kelhetek, gyermekeim,
Vagyan nektek mostohátok,

Vagyan nektek mostohátok,
Ki fehért adjon rivátok,

Mikor fehért ad rivátok,
Vérvel virágzik hátatok,

Mikor fejeteket mossa,
Könnyűvel habzik hátatok.”

Klézse (Moldva), 1969

77

KELJEN, KELJEN, ÉDESANYÁNK

A HÁROM ÁRVA. VI.

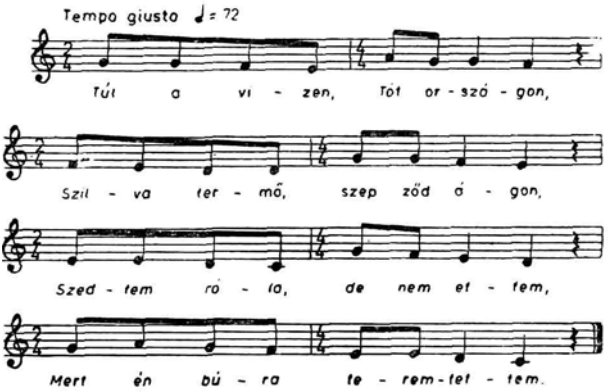

Ni, hol menen három árva!
Mind e három fődig gyászba.
Ni, hol menen három árva!
Mind e három fődig gyászba.

„Merre mensz, te három árva?”
„Elindultunk Módovára,
Elindultunk Módovára,
Nem találtunk jó gazdára.”

„Térjetek meg, három árva,
Hájtok hezzám három árva!”
Megtért az e három árva,
Mégsem talált jó gazdára.

„Menjetek el temetőbe,
Menjetek el temetőbe.

Netok nektek három árva,
Hármatoknak három vessző.

Menjetek el temetőbe,
Csapjátok meg apátoknak,
Apátoknak, anyátoknak,
Csapjátok meg e mormentyát!”

„Keljen, keljen, édesanyánk,
Mert elszakadt e gyászruhánk!
Keljen, keljen, édesanyánk,
Mert elszakadt e gyászruhánk!”

„Nem kelhetek, gyermekeim,
Kezem, lábam el van zárva,
Kezem, lábam el van zárva,
Két arcám el van hirvadva.”

„Ha nem kelhet, édesanyánk,
Nyujtsa ki bár e zár kóccsát,
Nyujtsa ki bár e zár kóccsát,
Kócsaljuk ki koporsóját!

Kócsaljuk ki koporsóját,
Csókoljuk meg kezit, lábát,
Kezit, lábát, két arcáját,
Azon felyül két oldalát.

Vegyen példát minden róla,
Hogy millyen ez árva dolga;
Vegyen példát minden róla,
Hogy millyen ez árva dolga!”

E legkissebb mind azt mondja:
„Vegyétek ki e szivemet,
E szivemet s e májamat,
Takarjátok gyenge gyócsba!

Takarjátok gyenge gyócsba,
Tegyétek bé pappirosba,
Küldjétek el Tótországra,
Édesapám kapujára!

Édesapám kapujára,
Küldjétek ez ablakjára,
Küldjétek ez ablakjára,
Nyújtsátok ez asztalára!

Nyújtsátok ez asztalára,
Vegyen példát minden róla,
Vegyen példát minden róla,
Hogy millyen ez árva dolga!”

Klézse (Moldva), 1965

78

NÉ, HOL MEGYEN HÁROM ÁRVA

A HÁROM ÁRVA. VII.

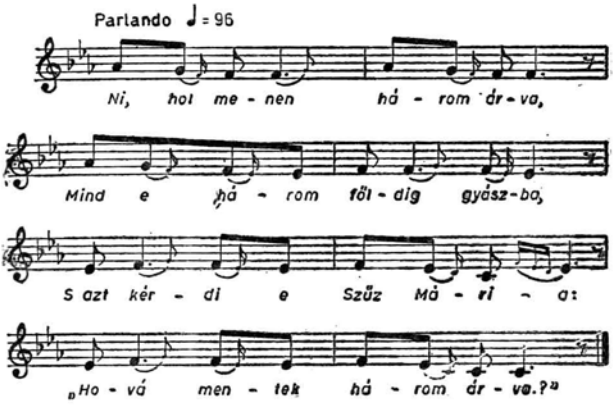

„S elindultunk Módovára,
Módovára szolgálatra,
S elindultunk Módovára,
Módovára szolgálatra."

„Ne menjetek, három árva,
Netok nektek hármatoknak,
Netok nektek hármatoknak,
Hármatoknak három vessző!

Menjetek ki temetőbe,
Csapjátok meg apátoknak,
Apátoknak s anyátoknak
Csapjátok meg e mormentyát!"

„Keljen, keljen, édesapánk,
Met elfogyott e tüzifánk!"

„Nem kelhetek, gyermekeim,
Met ide fogott e muha.”

„Keljen, keljen, édesanyánk,
Met elszakadt e gyászruhánk!”
„Nem kelhetek, gyermekeim,
Met én el vagyok senyvedve.”

„De csak nyújtsa ki e kóccsát,
Kócsaljuk ki koporsóját,
Kócsaljuk ki koporsóját,
Csókoljuk meg kezit, lábát.

Csókoljuk meg kezit, lábát,
S utáján e két orcáját,
Csókoljuk meg kezit, lábát,
S utáján e két orcáját.”

„Nem nyújthatom zárkócsamat,
Nem nyújthatom zárkócsamat,
Menjetek el hazátokba,
Vagyon nektek mostohátok,

Vagyon nektek mostohátok,
Ki fehért adjon reátok,
Mikor fehért ad reátok,
Vérvel virágzik hátatok;

Mikor fejeteket mossa,
Könnyüvel ázik orcátok,
Mikor fejeteket mossa,
Könnyüvel ázik orcátok.”

Klézse (Moldva), 1955

79

DIÓFÁNAK HÁROM ÁGA

A HÁROM ÁRVA. VIII.

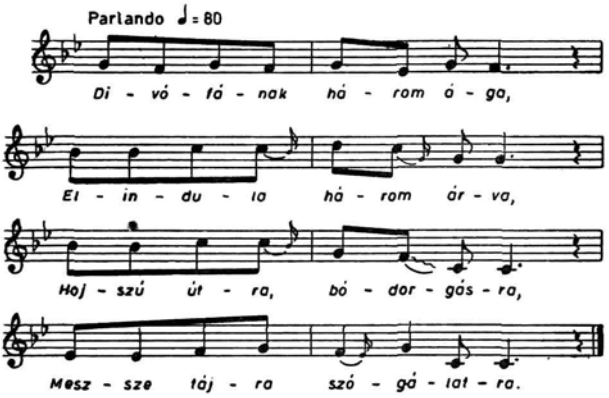

„Ne menjetek, három árva,
Me nem találsz jó gazdára!
Adok kezetekbe vesszőt,
Csapjátok meg a temetőt!

Csapjátok meg a temetőt.”
„Itt nyugszik a mü nevelőnk.
Kelj fel, kelj fel, édesanyám,
Me leszakadt a gyászruhám.

Me leszakadt a gyászruhám,
Kit fejért adtál vót reám.”
„Nem kelhetek, édes fiam,
Me befogott a főd muha.

Vagyon mostohaanyátok,
Ki fejért adjon reátok.

Mikor fejetek fősüli,
Vesszőt melléjetek teszi.

Mikor fejért ad reátok,
Vérvel virágzik hátatok.”
„Adja ide, édesanyám,
Adja ide sírja kóccsát!

Adja ide sírja kóccsát,
Kócsoljam ki koporsóját;
Csókoljam meg kezit-lábát,
A mellett a két orcáját.”

Bükkhavaspataka (Gyimesvölgye), 1960

80

TÚL A VÍZEN JEGENYEFA

A HÁROM ÁRVA. IX.

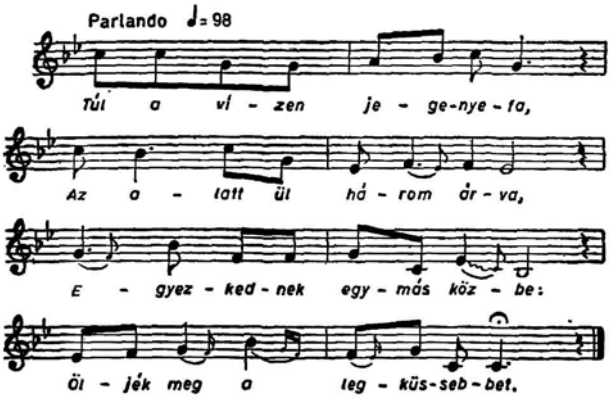

S a legküssebb azt mondotta:
„Nem bánom, ha megöltek es,
Szüvem borba ferejszétek,
Gyócsruhába tekerjétek!

Tegyétek kapum sassára,
Vegyen példát minden róla,
Vegyen példát minden róla,
Hogy van az árvának dóga!”

Odament a Szép Szűz Márja,
Kérdi: „Mét sírsz, három árva?”
„Hogyne sírjunk, Szép Szűz Márja,
Mikor anyánk fődd gyomrába.”

Lement a nap lemenőbe,
S kimentek a temetőbe,
S adott nekik három vesszőt,
Hogy csapják fel a temetőt.

„Kelj fel, anyánk, édesanyánk,
Mer elszakadt a gyászruhánk!”
„Én nem kelek, met nem tudok,
Én nem kelek, met nem tudok.

Elrothadtak a tagjaim,
S nem bírnak meg a lábaim,
Vagyon nektek mostohátok,
Ki ruhát csinál reátok.

Mikor fehért ad reátok,
Vérből virágzik hátatok;
Fejeteket megfősüli,
Hajatokat mind kitépi.

Kenyeret ad kezetekbe,
S hull könnyűtek ölötekbe,
Hull ölödbe, hull a fődre,
S hull az árva kebletekbe.”

Görbepataka (Gyimesvölgye), 1960

81

A VICEI TEMETŐBE

A HÁROM ÁRVA. X.

A vicei temetőbe,
Két kis árva sétál benne.
Azért sétálnak azok ott,
Mert édesanyjuk nyugszik ott.

„Kelj fel, anyám, édesanyám!
Elszakadt már a gyászruhám.”

„Felkelnék én, de nem tudok,
Mert nagyon mélyre ástatok.

Lesz majd nektek mostohátok,
Ki szép tisztát adjon rátok.
Ki fésülje hajatokot,
Pirosra verje arcotok.”

Megfőzi a jó vacsorát,
Kiküldi a két szép árvát.
Kiküldi a két szép árvát,
Behivja az édes fiát.

„Gyere, testvér, a konyhába,
Boruljunk egymás vállára,
Sirassuk el jó anyánkat,
A felnevelő dajkánkat.”

Vice (Mezőség), 1970

82

ADOK NEKTEK HÁROM VESSZŐT

A HÁROM ÁRVA. XI.

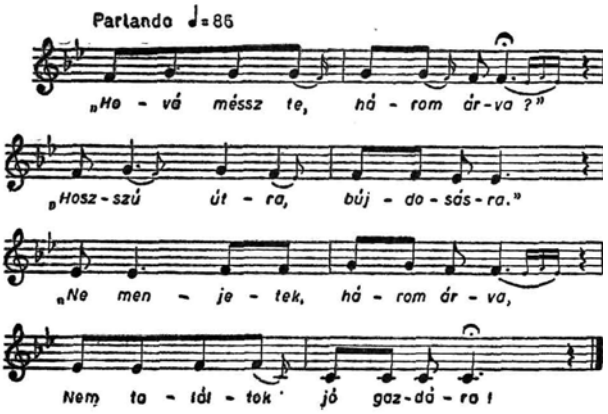

Adok nektek három vesszőt:
Verjétek meg a temetőt!”
„Kelj fel, kelj fel, édesanyánk,
Mert elszakadt a gyászruhánk.”

„Kelnék, kelnék, édes lányom,
De nem bírja a két lábom.
Elrothadtak a kezeim,
Beapadtak a szemeim.

Vagyon nektek mostohátok,
Aki fejért adjon rátok.”
„Vagyon nekünk egy mostohánk,
Aki fejért adjon reánk.

Mikor fejért ad hátunkra,
Vérrel virágzik az alja,
Mikor fejünket fésüli,
A hajunkat mind kitépi.”

Visa (Mezőség), 1969

83

KIVIRÁGZOTT A DIÓFA

A HÁROM ÁRVA. XII.

Kivirágzott a diófa,
Alatta ül három árva.
Azt mondja a nagyobb árva:
„Gyertek, menjünk bujdosásra!”

Azt mondja a kissebb árva:
„Ne menjünk mi bujdosásra,
Vegyétek ki a szívemet,
Tegyétek bé gyenge gyócsba,

Tegyétek fel vaskapura,
Hogy vegyenek példát róla,
Hogy milyen az árva dolga,
Kinek nincsen édesanyja!”

Visa (Mezőség), 1969

84

ELINDULT A HÁROM ÁRVA

A HÁROM ÁRVA. XIII.

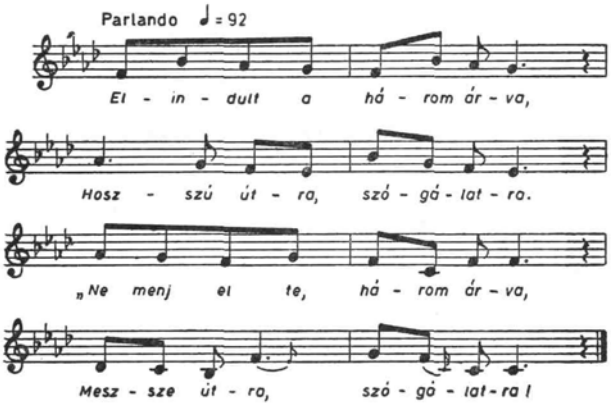

Adok néktek három vesszőt:
Verjétek meg a temetőt!”
„Kelj fel, kelj fel, édesanyánk,
Elszakadt már ingünk, ruhánk!’“

„Nem kelhetek, három árva,
Koporsóba vagyok zárva,
Van tinéktek mostohátok,
Aki gondot visel rátok.

Mikor fejetek fésüli,
Arcátokat vér ellepi;
Mikor fejért ad reátok,
Kéken marad a hátatok.”

Mákófalva (Kalotaszeg), 1969

85

HOVÁ MÉSZ TE, HÁROM ÁRVA

A HÁROM ÁRVA. XIV.

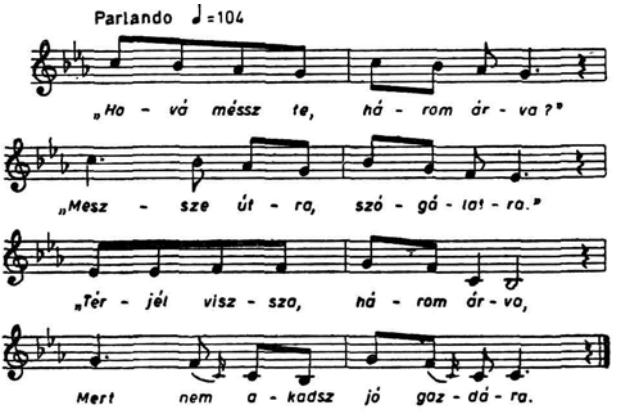

Vágok nektek arany vesszőt,
Kopogtasd meg a temetőt!"
„Keljen fel ked, édesanyánk,
Mer elszakadt a gyászruhánk!"

„Nem kelhetek, édes fiam,
Mer elsorvadt gyenge inam.
Van-e nektek mostohátok,
Ki gondot viseljen rátok.

Mikor kenyért ád a kézbe,
Hét ördög van a szemébe,
Mikor tisztát ad reátok,
Kéket virágzik hátatok.

Mikor fejetek fésüli,
Hajatokat mind kitépi,
Mikor tisztát ad reátok,
Kéket virágzik hátatok.”

Méra (Kalotaszeg), 1969

86

KELJEN FEL, KEND, ÉDESANYÁNK

A HÁROM ÁRVA. XV.

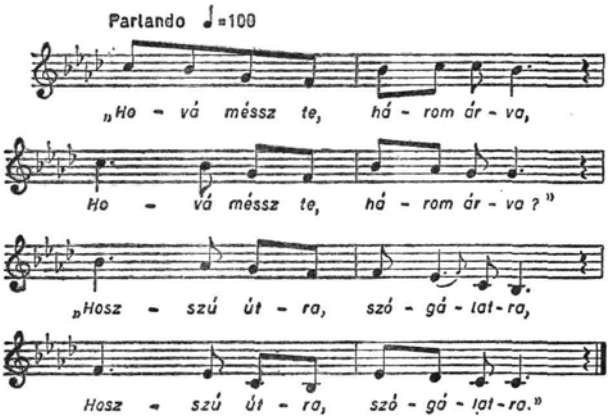

„Térjél vissza, három árva,
Térjél vissza, három árva:
Adok nektek arany vesszőt,
Verjétek meg a temetőt.”

„Keljen fel, ked, édesanyánk,
Keljen fel, ked, édesanyánk,
Mer elszakadt a gyászruhánk,
Mer elszakadt a gyászruhánk.”

„Van már nektek mostohátok,
Van már nektek mostohátok,
Aki fejért ád reátok,
Aki fejért ád reátok.

Mikor fejért ád reátok,
Mikor fejért ád reátok,
Kéket virágzik hátatok,
Kéket virágzik hátatok.

Mikor kenyeret ád nektek,
Mikor kenyeret ád nektek,
Előbb megver, úgy ád nektek,
Előbb megver, úgy ád nektek.

Mikor az ételt kitőti,
Mikor az ételt kitőti,
Három árvát elkergeti,
Három árvát elkergeti.

Mikor fejetek fésüli,
Mikor fejetek fésüli,
Nyakatokat vér ellepi,
Nyakatokat vér ellepi.”

„Keljen fel, ked, édesanyánk,
Keljen fel, ked, édesanyánk!”
„Nem kelhetek, három árvám,
Nem kelhetek, három árvám.

Elsorvadt már két karjaim,
Elsorvadt már két karjaim,
Pornak változott csontjaim,
Pornak változott csontjaim.”

Magyarvista (Kalotaszeg), 1947